The Latvian Newspaper for Canada and U. S. A.

Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada „Daugavas Vanagi".

Editor-in-Chief: ALEKSANDRS KUNDRATS.

Editorial and Business Offices: 123 Huron St., Toronto, Ontario. Canada. Telephones — EM 8-0792, EM 8-3239.

WEDNESDAY, NOVEMBER 22, 1961.

LATVIJA

AMERIKĀ

Nr. 93. TREŠDIEN, 1961. GADA 22. NOVEMBRĪ 11. GADS.

„AUTHORIZED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT, OTTAWA, AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH".

Latviešu laikraksts Amerikā

iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu aprūpes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi".

REDAKTORS: ALEKSANDRS KUNDRATS.

Redakcija un kantoris: 123 Huron Street, Toronto, Ont., Canada. Telefoni: redakcijai — EM 8-3239, kantorim — EM 8-0792.

STĀVĒSIM DROŠI!

LATVIJAS SŪTŅA UN ĀRKĀRTĒJO PILNVARU NESĒJA K. ZARIŅA VELTĪJUMS KANADAS LATVIEŠIEM.

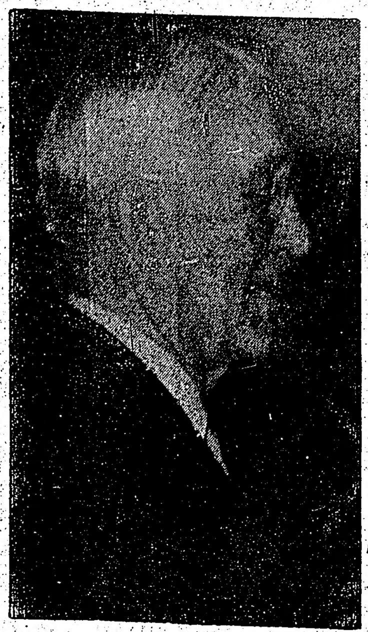

Šogad pārkāpjam mūsu pašnoteikšanās tiesību pasludināšanas brīža 43. gada slieksni.

Kad 1918. g. vidū sāka izšķirties pasaules lielā kaŗa cīnītāju laime, latvju tauta ar pieaugošu sajūsmu un vienprātību gatavojās savas valsts suverenitātes pieteikšanai, ko izdarīja 18. novembrī. Cik skaists šis laiks bija tad, tik sirds to neapklusis daudzināt arī uz priekšu.

Bet tikai 22 no aizgājušajiem 43 gadiem valstij ir bijuši brīvi un laimīgi. Pretstatā šiem bagātajiem, kā seni raksti saka, pārējie gadi bijuši trūkuma un trimdas laiks. Bet nenobīsimies no tā. Tēvu zemes mīlestības ideja un brīvības cīņu spars mums ir vienmēr bijis modrs un nelokāms.

Kopš dzīvo mūsu tauta, vēsture viņai nav taupījusi negaisus un bēdu brīžus, kad tai savas zemes aizstāvēšanai vajadzējis saukt palīgā savus dēlus. Nekad šie saucieni nav bijuši tukšumā teikti. Tautas dēli vienmēr stāvējuši nomodā par viņas dzīvību.

Mūsu ceļā tik bagātīgi kaisītie ērkšķi un dadži, par spīti to asumam, ir stiprinājuši tautas dzīvotgribu un brīvības garu. Bet šis laiks dzimtenei ir tik smags, kā nekad agrāk. Nav ģimenes, kas nebūtu zaudējusi ko dārgu un mīļu, aizsūtītu vai guldītu dzimtenes smilšu kalniņā.

Kā izskatās dzimtenē tagad, varam katrs iedomāties. Zinām, ka mūsu brāļi un māsas tur nes smagu jūgu, bet viņu nacionālais gars ir modrs.

Mēdz teikt, ka garie gadi nesot svētību, bet ne pagājušais 1960., ne jaunais 1961. gads nekādas noteiktas izredzes mūsu dzimtenes atgūšanai nav nesis. Taču nesērosimies tik daudz par to, kas bijis, bet būsim allaž stipri ticībā, ka mūsu zeme būs brīva, kaut arī neviens mums šimbrīdim nevarētu pateikt, kad. Kā klints lai mūs vieno šī cerība, kuras iedzīvināšanai paši lai darām, ko spējam.

Nevaram aiziet garām starptautiskajiem notikumiem, kas tieši vai netieši var atbalsoties arī mūsu zemes liktenos. Kur acis metam, uz Eiropu, tuviem vai tāliem austrumiem, tur klīst nedrošības ēnas, ko uztver un sniedz lasītājiem kā mūsu pašu, tā šīs brīvās zemes prese. Kamēr austrumos daudz tautu zaudējušas savu brīvību, tikmēr rietumos draudzībā dzimst jaunas valstis.

Lielais austrumu agresors pagājušā mēnesī noturēja kompartijas kongresu. Kā tas līdz šim bija parasts, arī tagad varēja sagaidīt visu neierobežotu padevību partijas līnijai. Bet šoreiz tas tā nebija. Bez tam, kā mēdz teikt, revolūcija pati atkal aprija rindu savu bērnu. Daudz veco boļševiku tika svērti un par vieglu atrasti tāpēc, ka iedrošinājušies kādu savādāku vārdu teikt. Pat mirušie no mauzoleja sākti pārvietot uz sētas malu.

Ja kādai sabiedrībai trūkst vienprātības, tā lemta ātrai vai lēnai bojā ejai. Kas notiks ar lielo vergu valsti, rādīs nākotne.

Jauns, bet ne negaidīts apstāklis ir abu agresīvo komūnisma lielvalstu starpā uzliesmojušais naids, ko ārēji pagaidām klusina tikai dažas kopīgu interešu saites.

Dieva dzirnas maļ.

Kremļa ēna patlaban pagriezusies Somijas virzienā. Tās galotne iesniedzas pat Skandināvijas valstīs. Maskava Somijai likusi saprast, ka tai patiktos viņas atbalsta punkti — it kā aizsardzībai pret rietumiem. Šīs rindiņas rakstot, vēl nav zināma somu atbilde.

Arī mums, mīļie lasītāji, vēl daudz pārdzīvojumu stāv priekšā, bet nesatrūksimies un stāvēsim droši par mūsu valsts neatkarības atgūšanu, kā laikos, tā nelaikos.

Uz to ar Dievpalīgu,

K. Zariņš.

ASV PREZIDENTS KENEDIJS SVEIC LATVIEŠUS

18. novembrī Amerikas latviešu apvienības priekšsēdis prof. P. Lejiņš saņēmis vēstuli, kurā Sav. Valstu prezidents Kenedijs apsveic latviešus mūsu neatkarīgās valsts atceres dienā.

Vēstulē starp citu uzsvērts, ka prezidents vienmēr veltījis lielāko uzmanību zemēm, kas atrodas padomju varas okupācijā. So viedokli prezidents ir atkārtoti uzsvēris Apvienotās Nācijās un nepārprotami apliecinājis savā vēstījumā apspiestām tautām.

GODINĀSIM MŪSU LIELO DRAUGU

Šovakar, plkst. 8.00, Queen Elisabeth celtnē, Izstādes laukumā, 27 tautību organizētā svinīgā sarīkojumā runās Kanadas ministru prezidents J. Dīfenbēkers. Sarīkojuma organizēšanā arī mēs esam aktīvi piedalījušies. Latviešu jaunatne sagaidīs ministru prezidentu lidostā. Mēs būsim pārstāvēti sekojošā preses konferencē. Vakara koncertprogrammā dejos Daira Sproģe.

J. Dīfenbēkers ir pirmais tālredzīgais valstsvīrs, kas visas pasaules priekšā apsūdzēja padomju imperiālismu un prasīja brīvību Kremļa apspiestām tautām.

Būsim klāt šovakar mūsu lielā drauga godināšanā. Tā mēs iespaidīgi pateiksimies valstsvīram, kas iestājies arī par mūsu taisno lietu.

KAD LAIKS BŪS PIENĀCIS, VAROŅIEM ATKAL BŪS JĀIZCĪNA LATVIJAI BRĪVĪBA

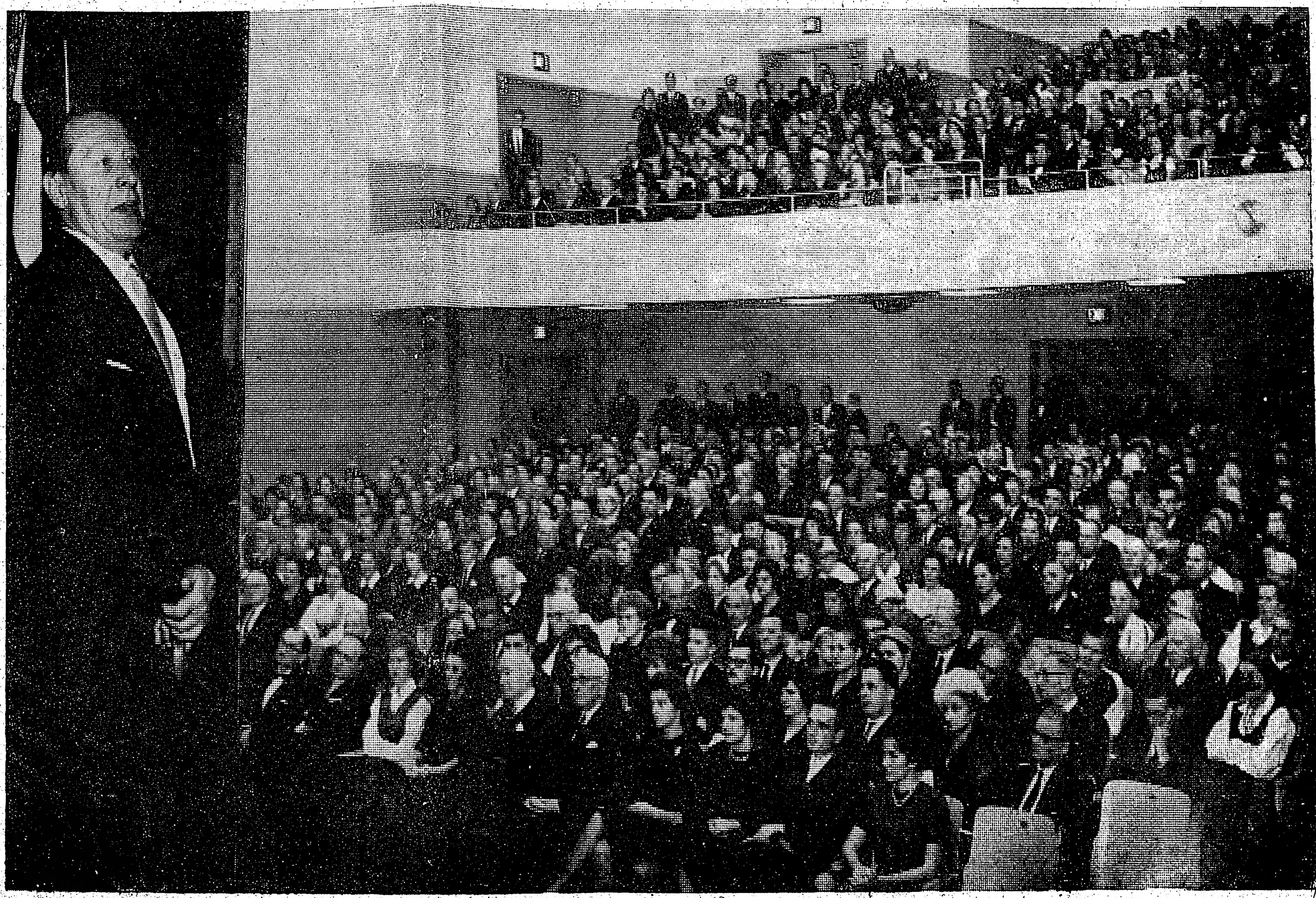

Vecais strēlnieks, kalpakietis un cīnītājs pagājušā kaŗā pulkvedis A. Galindoms uzrunā Toronto tautiešus valsts svētkos.

ZIEDOJIET SEVI SAVAI TAUTAI!

Mīļie tautieši un tautietes!

Šovakar jūs, Kanadas latvieši, un jūsu viesi, esat pulcējušies mūsu gadskārtējā tradicionālajā pieminas aktā, par godu un slavu mūsu mīļajai tēvzemei Latvijai, lai svinētu mūsu valsts dibināšanas dienu — 18. novembri.

Ir pagājuši 43 gadi no tām lielajām dienām, kad pēc gadu simteņu verdzības un kalpības svešām varām 1918. gada 18. novembrī, Rīgā, Nacionālajā teātrī Tautas Padome oficiālā un vēsturiskā aktā proklamēja brīvu, neatkarīgu Latvijas valsti un pasludināja mūsu pirmo valdību ar Kārli Ulmani kā ministru prezidentu.

Šinī atceres brīdī atvērsim mūsu tautas vēstures lapas un metīsim skatu uz tām, it sevišķi uz tām, kuŗas stāsta par mūsu tautas sirmo pagātni. Daudzas mūsu vēstures lapas ir palikušas nerakstītas, daudzas uzrakstītās ir nodzeltējušas un nav vairs labi salasāmas, bet šo lapu saturu pauž mūsu tautas dziesmas, tautas teikumi, paražas, teikas un cittautu vēsture, kā arī tas varoņu gars, kas kā svēts mantojums no sirmās senatnes ir izvadījis mūsu tautu pie uzvarām neskaitāmās cīņās.

Mēs lasām vēsturē un zinām no nostāstiem, ka latvju tauta senatnē ir bijusi brīva un laimīga tauta ar spēcīgām, varenām ciltīm, ar savām pilīm un nocietinājumiem, ar varoņiem, ar savas tautas vadoņiem daiļajā pasaules stūrītī pie Baltijas jūŗas, izplešot savas robežas pat prūšu zemē un brāļu tautai, lietuviešiem pārvaldot pat zemi līdz Melnajai jūŗai.

Skaidrāku valodu par mūsu pagātni runā vēstures lapas, kas veltītas notikumiem 12. un 13. gadu simtenī. Šīs lapas vēsta par nežēlīgām, bargām kaŗa vētrām, kas, gan no austrumiem, gan rietumiem, gan dienvidiem nākdamas, postījušas mūsu sētas un laukus un iznīcinājušas mūsu tautas brīvību. Mēs lasām gan par vācu, gan poļu, gan zviedru, gan krievu bargiem kungiem - valdniekiem. Šīs varas mūsu zemē valdīja gadu simteņus, bet latvju tauta nepazuda no vēstures skatuves. Mēs zinām, ka pagātnē neskaitāmas tautas, pat spēcīgas valstis ar augstu kultūru ir pilnīgi pazudušas kaŗa vētru un dabas postījumu virpuļos.

Latvju tauta šodien ir dzīva tur, dzimtenē pie dzintarjūŗas, lai gan atrodas verdzības žņaugos. Vairāk nekā simts tūkstoši atrodamies brīvībā, dažādās pasaules malās, ar iespējām stāvēt nomodā par savu tēvzemi un viņas nākotni. Ja kāds no mums vai mūsu nākamās paaudzes piederīgiem, jūtoties tālu projām pasaulē un neatrodot par vajadzīgu kalpot savai tautai, domā aiziet no tās un pienākumiem pret to, viņš nevar sevi vairs skaitīt par latvieti, bet var būt tikai bezpajumtnieks, cilvēks bez tautības, bez savas garīgās sejas.

Rodas jautājums, kas ir tas spēks, kas ir tās iedzimtās prāta un gara īpašības, kas ir tie faktori, kas mūsu tautu ir kopā turējuši un pasargājuši no bojā ejas? Vai tā ir bijusi tikai kopīga valdoņa, vai dziesmu gars, jeb fiziska izturība kaujās un ikdienas dzīvē?

Uz šo jautājumu atbildot, man gribas lietot to skaisto vārdu, ko jūsu mācītājs A. Lūsis lietojis savā vērtīgajā ievadrakstā š. g. 25. okt. Latvijā Amerikā, un tas ir vārds Mazais latvietis. Visu še pieminēto lietu pamatā ir atrodams šis mazais latvietis. Liktos it kā šis vārds „mazais" būtu nevietā ar to izpratni, ko mēs zem šī vārda ikdienišķā dzīvē saprotam, bet pārnesamā nozīmē mēs visi ļoti labi zinām, kas zem šī vārda faktiski domāts, un šaubos, vai šinī nozīmē mums būtu iespējams atrast labāku vārdu. Kur un kādos apstākļos šis „mazais latvietis" arī būtu bijis, viņš ir darījis savu nacionālo darbu pēc labākās pārliecības, pēc savām spējām un saviem ieskatiem tā, kā to nosaka viņa sirdsapziņa un gods. Šī apziņa ir viņa personīgs svētums, ko nevar iespaidot, nevar grozīt un nevar pārvērst par mākslīgi uzdiriģētu pienākumu vai to novirzīt politiķiem vēlamā virzienā. Galvenā pamatīpašība: ziedojot sevi savai tautai, viņš nekad nav prasījis, kāda atmaksa par to būs. Šīs īpašības it sevišķi izpaudušās kaujas apstākļos. Taisni tur „mazais latvietis" bija un būs mūsu tautas varonis cīņās par savas tautas brīvību un labklājību.

Šo „mazo latvieti" esmu saticis savā dzīvē gan bijušos strēlnieku pulkos, gan Latvijas brīvības cīņās, gan pēdējā kaŗa kauju virpuļos, gan bijušo kaŗavīru un invalidu pēckaŗa gaitās, gan trimdas dzīves parastā ikdienā. Lai ļauts man minēt dažus faktus.

(Nobeigums 4 lpp.)

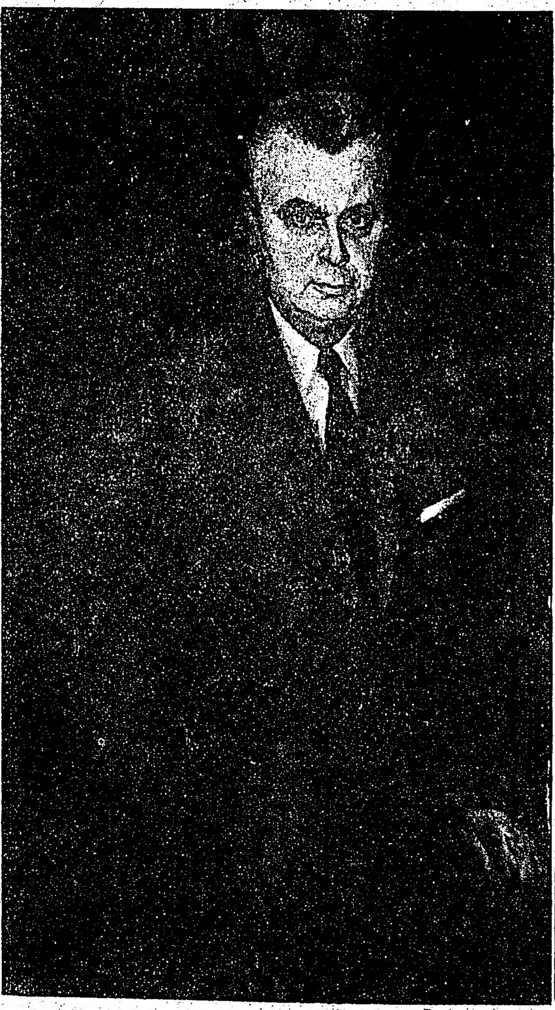

The Right Hon. John Diefenbaker P.C., Q.C., M.P., Prime Minister of Canada and Mrs. Diefenbaker.

„I am a Canadian, a free Canadian, free to speak without fear, free to worship God in my own way, free to stand for what I think right, free to oppose what I believe wrong, free to choose those who shall govern my country. This heritage of freedom I pledge to uphold for myself and all mankind." (The Prime Minister, July 1st, 1961.)

TAUTIEŠI!

ZIEDOJIET MŪSU INVALIDIEM UN TRŪKUMCIETĒJIEM

ZIEMASSVĒTKOS!

ZIEDOJUMI TIKS IZLIETOTI TIKAI APRŪPEI PĒC ZIEDOTĀJU NORĀDĪJUMA:

1. Tautiešiem Latvijā un izsūtījumā. 2. Invalidiem un to piederīgiem. 3. Veciem un slimiem tautiešiem. 4. Pēc ziedotāja speciāla norādījuma.

Ziedojumi nododami visās DV nodaļās un kopās. DAUGAVAS VANAGU KANADAS VALDE.

LATVIJA

Nr. 93. TREŠDIEN, 1961. GADA 22. NOVEMBRĪ

Abonēšanas maksa ASV un Kanadā: par mēn. $ 1.50; 3 mēn. $ 4.50; 6 mēn. $ 8.50; par gadu $ 16.00.
Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $ 1.60; tekstā $ 3.20 — $ 6.40 par vienu collas slejas telpu.

Redakcija patur tiesības manuskriptus saīsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka. Ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas var neatbilst redakcijas viedoklim.

Draugi grib mūs asimilēt,
Ienaidnieki grib mūs iznīcināt,
Bet mēs gribam palikt latvieši.
Archibīskaps T. GRINBERGS.

KANADĀ

TORONTO

● DV Kanadas valdes sēdē 19. novembrī piedalījās visi valdes un revīzijas komisijas locekļi, jaunatnes lietu referents G. Liepiņš. Lielāko sēdes laiku aizņēma saimnieciskie jautājumi un spriešana. Tuvāku ieskatu par apgāda darbību un iecerēm sniedza apgāda vad. K. Bencons un valdes pr-dis R. Epneris.

Valdes pr-dis R. Epneris informēja par piedalīšanos Detroitas DV apvienības 10 gadu svētku darbības atceres sarīkojumā 11. novembrī un par notikušajām pārrunām ar D V ASV pr-ku A. Vanagu, abu zemju DV savstarpējās sadarbības saišu stiprināšanai. Sakarā ar pr-ka vietn. L. Līduma aiziešanu no valdes darba viņa vietā stājas līdzšin. valdes loc. P. Vītols, kas arī turpmāk izpildīs informācijas noz. vadītāja pienākumus. Sēdes dalībnieki apsveica jauno valdes loc. Timoru. Jankovski, kas pieder pie DV darbības pirmajiem organizētājiem Kanadā. Viņam valdē uzticēja sevišķu uzdevumu pienākumus, un viņu arī izraudzīja kā Kanadas DV pārstāvi Kanadas premjēra viesošanās gadījumā etnisko grupu sarīkojumā 22. novembrī, Toronto. Par nozaru darbību ieskatu deva kasieris J. Ronis, kult. daļas vad. J. Celms, biedrzinis E. Breikšs un inf. daļas vad. P. Vītols. Kultūras daļas vadītājs norādīja uz apstākļiem, kas kavē pavasarī paredzēto DV dziesmu svētku rīkošanu Nujorkā, kas koru dziesmu uzvedumu „Daugava" sarīkojumu Toronto. 11. novembrī Toronto notikusī DV teātra „Gatavības apliecības" pirmizrāde, kas ar labo uzvedumu [illegible] izpelnījusies atzīstamas atsauksmes. Izrādi redzēt arī citos latviešu centros vēlēšanos izteikušas jau vairākas DV nodaļas, kādēļ arī pārējās nodaļas, kas ieinteresētas lugas izrādes noorganizēšanā, aicinātas savlaicīgi informēties pie teātra vad. Intas Purvas, 160 Woburn Ave., Toronto 12, Ont.

Jaunatnes lietu referents G. Liepiņš informēja par iecerētajiem jaunatnes svētkiem nāk. vasarā Čikāgā, un valde atzina, ka lielo jaunatnes svētku dēļ DV dienas nāk. pavasarī nebūtu rīkojamas.

Valde pārrunāja arī nākamās delegātu sanāksmes sasaukšanas laiku, un bija ieskatos, ka tā varētu notikt februāra mēneša beigās vai marta sākumā.

O. Kļavenieks ierosināja apsvērt iespējamību delegātu sanāksmi noturēt šogad Hamiltonā, Sv. Katrīnes vai Niagarā, kas atrodas ne visai tālu no pārējiem latviešu centriem, kur darbojas DV nodaļas. Viņš norādīja, ka citās zemēs DV delegātu sanāksmes rīko mainīgās vietās, kas rada ciešāku sadarbības saites ar DV nodaļām, bet DV Kanadas delegātu sanāksmes līdz šim notikušas tikai Toronto.

● Gaujas gaidu un Rīgas skautu vienību vecāku sapulce 15. novembrī bija kupli apmeklēta un tajā piedalījās vairāk vecāku kā jebkad agrāk. Pr-dis E. Broders ziņoja par paveikto darbā un arī vadīja sapulci. Padome darbojas aktīvi, morāli atbalstot vienību darbu un rūpējoties par līdzekļu sagādi, piedaloties vienību sarīkojumos, no kuriem arī iegūti vienību materiālie līdzekļi. Izskanēja ierosinājumi par vecāku aktivitātes lielāku iedzīvināšanu, jo vecāki ne vienmēr to parādījuši. Abas vienības piedalās arī kopīgā nama pasākumā, iegādājoties akcijas. 9. decembrī Toronto latviešu gaidu un skautu vienībām būs kopīgs eglītes vakars, bet iecerēto Gaujas gaidu un Rīgas skautu vienību gada svētku sarīkojumu 10. februārī rīkos 2 nedēļas vēlāk, t. i. 24. februārī, jo paredzētajā dienā notiek vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts. Par gaidu vienības darbību tuvāku ieskatu sniedza vienības pr-ce M. Vilka. Vienībā darbojas 33 guntiņas, 21 gaida, 20 lielgaidas, 5 v. v. un 9 vadītājas. Par skautu vienību sniedza ziņojumu vien. pr-ks M. Stripnieks. Īpašu pieaugumu uzrāda mazskautu pulciņš, kurā darbojas 49 zēni, skautu pulciņā 24, darbojas arī 23 roveri un diž-vadītāji. Bez tiešā darba skautisma laukā abas vienības aktīvi piedalījušās kopējo pasākumu sekmēšanā šejienes latviešu kolonijas sabiedriskās dzīves pasākumos. Par padomes pr-di turpmākam darbības gadam ievēlēja līdzšinējo pr-di E. Broderi, bet padomē: A. Treigūti, J. Cauni, A. Amoliņu, R. Gobu, A. Ozoliņu, E. Medni un V. Luci.

● Rīgas skautu vienības roveŗu tradicionālā sarīkojumā „Fiasko" bija ieradušies ap 60 jauniešu, kas pavadīja omulīgu un draudzīgu vakaru pie J. Griķa deju orķestra mūzikas skaņām. Sarīkojumu šogad norisa igauņu namā un rīkotāji bija parūpējušies par gaumīgu zāles dekorācijām, par [illegible] rūpēju-
O. K.

● Māc. A. Cops kristījis Līgu Kristīnu Tirumu, Arvīda un Birutas meitiņu.

● Sv. Jāņa draudzes ārkārtējā pilnsapulce notiks svētdien, 10. decembrī, plkst. 4 p.p., draudzes namā, 200 Balmoral Ave. Darba kārtībā paredzēts jautājums par 184 akru zemes iepirkšanu Saulaines teritorijas paplašināšanai.

● Koncertapvienības abonentu un organizāciju pārstāvju sanāksme pagājušās nedēļas nogalē pārrunāja apvienības līdzšinējo darbību un radīja vadlīnijas turpmākam darbam. Tā kā līdzšinējā apvienības valde bija iesniegusi demisiju, tad bija jāizvēl jauna apvienības vadība. Apvienības jauno valdes priekšsēdi ievēlēja komponistu Tālivaldi Ķeniņu, par pirmo pr-ta vietn. M. Vētru, par otro pr-ta vietn. Johannu Benjamiņu, sekretāru — H. Jeckelēju, kasieri — H. Pāvuli. Koncertu administrators turpmāk būs komponists A. Purvs, sakarnieks ar vietējām latviešu organizācijām — O. Inders.

PASKAIDROJUMS

Mūsu laikraksta 15. nov. numurā ievietotās V. Leinveberes un A. Šturma koncerta kritikas autors ir komponists A. Purvs.

KIČENERĀ

● DV Kičeneras - Vaterlū nod. un Kičeneras - Vaterlū latviešu biedrības 18. novembra sarīkojums bija pulcinājis ap 80 apmeklētāju. Gaidām iznesot zālē Latvijas karogu, svinīgo aktu atklāja DV nod. pr-dis A. Taube, pēc kam par 18. novembra nozīmi runāja KV latviešu biedrības pr-ks Dr. A. Krūmiņš. Abu organizāciju vārdā centīgākajai skolniecei šogad [illegible] Marta Tomina. Priekšnesumos piedalījās [illegible] Jāņa Norvija vadībā un K. Ciruļa [illegible] Vijoles solo atskaņoja Voldemārs un Pēteris Lasmanis. Jāpiemin, ka šie bija augstvērtīgi priekšnesumi, kuru izpildītāji [illegible] Kičeneras - Vaterlū latviešu saimes. Liels [illegible] to. Sekoja filmas Mana Latvija izrāde. Pēc [illegible] pakavējās [illegible] pārru-

VINIPEGA

Vinipegas Mārtiņa draudzes bazārs notika J. Preimana namā. Draudzes priekšnieks Ādolfs Kēleris pieminēja, ka brīvajā Latvijā šī bija Lāčplēšu diena. „Nav lielāka upuŗa un lielākas mīlestības, kā atdot dzīvību par tēvzemi," teica runātājs. Klātesošie pieminēja kritušos varoņus, nodziedot Svēts mantojums...

Pēc mantu izlozes draudzes dāmas pret labprātīgiem ziedojumiem izsniedza cienastu. Kaktiņu ģimenes dāvāto torti nosolīja V. Jandavs.

Sekoja E. Šmites īss citējums par Annu Brigaderi. Nolasītā gabaliņā — Svētku laiks — no Brigaderes autobiografiskās trilogijas otrās grāmatas — Skarbos vējos — jaužams rakstnieces gaŗa spēks, kas paceļ vienkāršo ikdienu skaidrības un cēluma augstumos.

Bija pulcējušies ap 50 dalībnieku. Likās apmierināti kā rīkotāji, tā apmeklētāji, jo draudzes kase papildinājās par $263,-.

O. Š.

VALTERA ZIEDIŅA SPIESTUVE
GREENWOOD PRINTERS

izpilda augstas kvalitātes drukas darbus latviešu valodā /Letterpress - Offset/. Mūsu darbus atzinīgi vērtējuši daudz latviešu un organizācijas A. S. V. un Kanadā. Ja Jūsu problēma, kur iespiest drukas darbus, kā piem., grāmatas, žurnālus, kalendārus, jubileju, organizāciju sarīkojumu un cita veida sarīkojumu ielūgumus, programmas, apliecības, vēstuļu papīrus u. t. t. — griezieties pie mums [illegible] Greenwood Printers, 218 Greenwood Ave., Toronto 8, Canada. Telefons: 465-8646. Pasūtinājumiem no A. S. V. "Air Mail Parcel Post".

18. Novembris Toronto

18. novembrī pie centrālā technikuma ēkas Toronto, augstu mastā, plīvoja neparasts — sarkan balt-sarkans karogs. Kas no gaŗāmgājējiem to nepazina, jautāja, bet kas pazina, zināja, ka šeit pulcējas latvieši svinēt savus nacionālos svētkus. Vakara krēslai iestājoties, apkārtējās ielas kļuva dzīvākas. Drīz svētku vieta bija pildīta līdz pēdējai iespējai, stāvvietas ieskaitot. Kad svētku ievadījumam, komponista A. Štromberga roku iedarbinātas, varenas ērģeles atbalsoja Kanadas himnu, klusā cieņā pret šo zemi kājās piecēlās 1.300 svētku dalībnieki, latvieši, starp kuriem iepriecinoši daudz jaunatnes, Kanadas federālās valdības un parlamenta, Ontario valdības un parlamenta, Kanadas kultūras un sabiedriskās dzīves un daudzu draudzīgu citu nāciju pārstāvji.

Īsiem rīcības komitejas priekšsēža J. Niedras atklāšanas un viesu apsveikšanas vārdiem sekoja brīvības cīnītāju, kritušo un mocekļu piemiņas godināšana. Telpu pildīja skumjas ērģeļu skaņas, un klātesošo galvas noliecās pateicībā un dziļā godbijībā. Koŗa izcili izpildītais A. Jurjāna Mūsu Tēvs izskanēja kā sirsnīga lūgšana par mums zudušiem, par mūsu tautu un tēvzemi.

LNAK valdes priekšsēdis V. Upeslācis savā uzrunā raksturoja mūsu pašreizējo politisko situāciju un mūsu nostāju, un apelleja pie tautiešu kopības, pienākuma un nacionālās solidaritātes jūtām. Viņš stingri un atklāti aicināja visus pāriet vairāk un vairāk no vārdiem uz darbiem. Dievs, svētī Latviju, visu klātesošo, koŗa un ērģeļu līdzdalībā izskanēja reti izjusti un vareni.

Svētku runu teica viesis no Bostonas, brīvības cīņu dalībnieks, pulkvedis Artūrs Galindoms. Viņa patriotiskās un koncentrētās runas teksts iespiests atsevišķi.

Apsveicēju rindu ievadīja igauņu konsuls J. Markus, kam sekoja lietuviešu pārstāvis Dr. F. Gaida, Kanadas ministru prezidenta J. Difenbēkera, parlamenta un konservātīvo partijas pārstāvis Dr. J. Kučerepa, Ontario ministru prezidenta J. Robarta un parlamenta pārstāvis J. Jaremko un provinces parlamenta opozīcijas pārstāvis A. Thompsons.

Sarīkojuma dalībnieki sirsnīgi sumināja Latvijas ģenerālkonsulu R. Braisonu, poļu kongresa prezidentu J. Javorski, Baltijas federācijas prezidentu H. Kallango, ungāru federācijas pārstāvi G. Nadži, igauņu centrālās padomes pārstāvi E. Sulurandu, poļu kaŗavīru organizāciju un skautu pārstāvi S. Levicki, čechu brīvības komitejas viceprezidentu J. Brouseku, serbu komitejas pārstāvi R. Despotoviču, baltkrievu pārstāvi J. Babravski un citus mūsu kopīgās cīņas atbalstītājus.

Ar rakstiem bija sveikuši: Latvijas sūtnis Lielbritānijā K. Zariņš, Toronto pilsētas galva N. Filips, Kanadas federālās valdības locekļi - ministri — E. Fērklo, D. Flemings, D. Hārkness, D. Walkers, parlamenta priekšsēdis R. Mičeners, parlamenta locekļi A. Malonijs un P. Heljers, opozīcijas vadītājs Lesters B. Pīrsons, Zviedrijas konsuls N. Collins un daudzi citi.

Koncerta daļā dzirdējām divas solistes, viešņas: Astru Kalniņu no Detroitas un Gaidu Trēziņu no Anglijas. Abas ar dziļu izjūtu un teicamu praksi atskaņoja latviešu autoru darbus. Jaunais pianists Artūrs Ozoliņš, kas dzimis trimdā, ar saviem klavieŗu priekšnesumiem izraisīja aplausu vētru un piedevu pieprasījumu. Toronto 1. ev. - lut. draudzes koris, krāšņos tautasc tērpos, iecienītā diriģenta A. Purva vadībā, ļoti skaisti izpildīja tris dziesmas, sevišķi izceļoties ar J. Graubiņa Kas tie tādi, kas dziedāja un atkārtojot J. Vītola Gaismas pili. Klavieŗu pavadījumus izpildīja M. Guerra no Detroitas un Edīte Timermane (Toronto). Visi mākslinieki izpelnījās klausītāju sirsnīgāko piekrišanu.

LNAK valdes priekšsēdis V. Upeslācis svētku akta laikā paziņoja, ka Kanadas latviešu centrālā pārstāvība nolēmusi, sākot ar šo gadu nodibināt tradiciju par izcilāko un pašaizliedzīgāko nacionālo darbinieku godināšanu 18. novembŗa aktos. Šogad godināšanai izraudzīti: Kazerovsku laulātais pāris un skolotāja Skuja (Toronto), kā arī sabiedrisks darbinieks Ūdris (Londona, Ont.). Pirmie divi visaktīvāk piedalījušies šejienes latviešu darbā, atbalstot organizācijas, apmeklējot sarīkojumus un nepalaižot gaŗām nevienu ziedojumu listi. Latviešu skolas skolotāja Skuja visilgāk nostrādājusi skolā, ziedojot savu personīgo laiku un enerģiju. Svētku dalībnieki izcilos darbiniekus, kas arī bija akta dalībnieki, sumināja ilgiem un spēcīgiem aplausiem.

Svētku laikā latviešiem bija dota iespēja ar saviem parakstiem atbalstīt Ungārijas jautājuma vēlreizēju pacelšanu Apvienotajās Nācijās. Šī akcija deva teicamus panākumus.

Vakars bija stipri ieildzis, kad svētku dalībnieki pēc pēdējām dziesmas skaņām cēlās no savām vietām. Varens Latvijas karogs skatuves vidū, Kanadas un visu komūnisma apspiesto nāciju karogu ielenkts, it kā vēlreiz visus aicināja stāvēt nomodā par Latvijas brīvību un tautas labāku nākotni. Apspiesto nāciju karogus latviešu svētkiem kā simboliska solidāritātes un vienotās cīņas apliecinājumu bija sūtījusi Savstarpējā sadarbības līga, nu tie krāšņi dekorēja svētku vietu.

Šie svētki bija Kanadas latviešu galvas pilsētas cienīgi stila, noskaņas un satura ziņā.

Svētku rīcības komitejā J. Niedras vadībā darbojās: R. Roze (administrātors), S. Leimanis, A. Martinsone, J. Skrastiņš, M. Bērziņa - Muižarāja, B. Ziemane - Šenkēviča, K. Kārkliņš un E. Kalniņš. Kā vakara programmas pieteicējs teicami darbojās L. Lukss. Skauti un gaidas pildīja kārtības dienestu, bet studenti sagaidīja viesus un tos iepazīstināja ar programmas norisi.

Latvijas neatkarības diena pirms tās un pēc tam tika atzīmēta Toronto radio un metropoles lielākajos laikrakstos.

I. Akts

Latviešu skolas pārzine A. Mārtinsone savu čaklo skolēnu, R. Jansones, A. Bāliņas un J. Šmites, vidū. Meitenes valsts svētkos saņēma veltes par labi uzrakstītiem darbiem, kuŗu temats bija „Atbrīvošanas cīņas".

16. decembrī plkst. 3.00 p.p. DV Toronto nodaļa rīko bērniem Ziemsvētku eglīti DV namā, 123 Huron ielā. Lai Ziemsvētku vecītis zinātu, cik daudz dāvanu atnest — bērni piesakāmi līdz 10. decembrim pa tālruni EM 8-0792.

Plkst. 7.30 eglītes vakars pieaugušiem, ar apdāvināšanos.

DV Toronto nod. valde.

ŠIS RAIDĪJUMS JĀREDZ

Ir novadi, kur daudzi mūsu tautieši ieguvuši starptautisku vārdu.

Vienu šādu profesionālās aprindās atzītu autoritāti fotografijas mākslā, ķīmijas maģistru Juri Benjāmiņu mums būs izdevība redzēt televīzijas raidījumā 26. novembrī, plkst. 6.00 vakarā Toronto devītā un Montreālas divpadsmitā raidceļā.

Juris Benjāmiņš, kas starp citu ir vienīgais latvietis Karaliskās foto mākslas apvienības goda biedru sarakstos (FRPS), raidījumā „Faraway Places" stāstīs par savu ceļojumu pa Dienvidūŗu salām.

Stāstījumu papildinās Juŗa Benjamiņa filmas uzņēmumi Havajā un Tahiti.

Raidījums vēlāk būs redzams arī daudzās citās Kanadas un Sav. Valstu televīzijas stacijās.

Sv. Katerīnes latviešu skolas ķekatu vakarā notika arī sacensības ar labāko masku godalgošanu, tāpat godalgoja labākos tautas deju pratējus. Uzņēmumā pa kreisi: pirmo godalgu ieguva Pēteris Baltais (gailis), otro — Ruta Šternberga (kirbis), trešo — Larisa Freimane (velnēns), ceturto — Maira Zālamane (puķe) un piekto — Gunta Lauris (kaķītis).
Foto: J. Ligers.

Mēs un vecā paaudze

Katrai didaktiskai dogmai mūsu laikmetā ir jāiztur krietna kritika, jo brīvās domas izpausme mūsu laikmetā ir saistīta ar tradicionālo vērtību jaunu pārbaudi. Esošo garīgo vērtību apšaubīšana nav vecajai paaudzei jāuzņem par uzbrukumu, bet par eksperimentālu mēģinājumu rast jaunu dzīves jēgu, kas nostātos pieņemamā veidā ar pastāvošo dzīvi šeit, Amerikā, un visā brīvā pasaulē. Mūsu neatkarīgās Latvijas pozitīvisms, kas bija vispiemērotākais toreizējai, jaunajai Latvijas republikai, deva pozitīvus literārus darbus, kas tagad pieder pagātnei. Mēs nevaram apšaubīt Virzas un Skalbes episko krāšņumu un lirisko daili, bet mēs varam saprast, ka šādi darbi šodien nevar tikt sarakstīti ne Amerikā, ne arī citur brīvā pasaulē. Mēs visi esam mūsu apkārtējās vides ietekmēti, un, nākuši saskarē ar mūsdienu amerikāņu un franču rakstniecību, mēs, mums pašiem nemanot, varam saprast to mūsu dienu dzīves izpratni, kas ir tik strauji mainījusies pēdējo piecpadsmit gadu laikā.

Mēs paši, kas pēc nedaudzu gadu desmitiem būsim vecā paaudze, saprotam, ka ir vieglāk noārdīt veco nekā uzcelt ko jaunu, bet patiesībā nekāda noārdīšana jau nenotiek. Agrāko laiku uzskati tiek tikai kritiski aplūkoti, un ir taču zinātnisks princips psīcholoģijā, ka ņem kādu it kā pierādītu uzskatu un to pakļauj eksperimentam. Rezultāts nav vairs tikai viena cilvēka uzskats, bet to pārbaudīt var katrs, kas ir spējīgs pareizi konstruēt eksperimenta nosacījumus. Ar šādu zinātnisku apbruņojumu, mūsu sociologi un psīchologi ir jau tagad devuši pasaulei daudzus jaunus atklājumus, kuŗus apšaubīt var tikai tie, kas netic zinātnei.

Jaunatne nekad nav tāda, kādu to redzēt vēlētos iepriekšējā paaudze, bet tas ir saprotami, jo katrs laikmets izstaro citu vidi, kas visādā veidā ietekmē it sevišķi jaunatni. Jauni atklājumi zinātnē un literātūrā liek katram individuāli domājošam cilvēkam no jauna pārvērtēt agrākos uzskatus jaunu atklājumu gaismā. Ir neiespējami kādam vecu ieražu un tikumu sargam nobremzēt un apturēt tās intelektuālās rentgena acis, kas uz mums noraugās no mūsu gleznotāju abstraktām gleznām. Neviens naīvais reālists vairs nevar noliegt faktu, ka šīs gleznas ir mūsu gadsimta atsoulgs. Modernā literātūra ar Kafku, un modernā drāma ar Brechtu mēģina radīt jaunas laikmetīgas izpausmes. Pat pārprastais „bītņiku" rakstnieks Keruaks, ar savu spontāno rakstīšanas metodi, ir intuitīvi nopratis mūsu dienu steigu un ir devis tās pareizu raksturojumu. Pat Majakovskim ir darbi, kuŗos viņš asi kritizē komūnismu un nostājas pret to.

Šajā sakarībā man būtu liels lūgums pie tiem tautiešiem, kas tik ļoti bieži izvairīdamies no kritikas, mēģina mums, jaunajiem, pierakstīt kādu „kreisu" nokrāsu. Šāda nepelnīta asociācija ir kvalitatīvi un kvantitatīvi jānoskaidro un jāpierāda, jo to var izmantot savā labā mums naidīgi elementi.

Ja mēs ticam brīvai domai un ja mēs vēlamies kultivēt rietumu demokratiju ideālus, mums ir jābūt gataviem diskutēt visus tos garīgās dzīves uzskatus un visas tās paražas, kas ir mūsu mantojums no neatkarīgās Latvijas. Sav. Valstīs kritizē prezidentu Kenediju, brīvā prese var iespiest ikkatru grāmatu, filozofija mēģina saprast zinātni un dot tai jēgu, psīchologi mēģina atšifrēt mūsu prāta procesus — visi šie notikumi var ietekmēt tās garīgās sfairas, kas dažās aprindās ir uzskatītas par neaizkaramām.

Pretoties pārmaiņām ir cilvēka dabā, jo katra maiņa mazina cilvēka omulību, bet pārmaiņas neļauj cilvēkiem sastingt statiskā lokā, bet spiež tos atkal no jauna pārvērtēt esošo. Tāpat, kā katra jauna kleitu un peldkostīmu mode ir likusi saraukt uzacis daudziem no mums, tā arī katrs jauns un drošs intelektuāls pagrieziens liks palēkties mūsu vecās dziesmas dziedātājiem.

Taču laiks, kas pamazām nolīdzina visas sīkās plaisas un iznīcina visu neīsto, būs tas tiesnesis, kas kviešus atšķirs no pelavām.

Tālivaldis Ķikauka

ĢENERALKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. HO 3-5861.
118 DANFORTH AVE.

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel. RE 8-7798. Montreal, P. Q.
5210 VICTORIA AVE., APT. 18.

I. Andrejsons C. L. U.
41 MUIRCREST DRIVE,
DON MILLS, ONT. — HI 7-4323.
Auto, uguns, garantiju, publiskās atbildības, dzīvības u. c. veida apdrošināšana.

ALEKSANDRA KĀNBERGA
RAKSTU DARBU BIROJS
65 Ferrier Ave., Toronto,
(pie Danforth & Carlaw)
Tel.: HO 3 2667

LATVIEŠU SKOLAS HAMILTONĀ PASKAIDROJUMS

Darām visiem zināmu, ka Latviešu skolas Hamiltonā bibliotēkā skolotājiem un skolēniem pieejamas tikai jaunatnei piemērotas un derīgas latviešu grāmatas.

Komūnisma propagandas grāmatu bibliotēkā nav.

Neticiet? — Pajautājiet skolotājiem, skolēniem, skolas padomes locekļiem un vecākiem.

Ar šo pret skolu vērstos nepatiesos apvainojumus krasi noraidām.

Latviešu skolas Hamiltonā padome.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

22. novembrī, plkst. 8 vakarā — etnisko grupu sarīkojums ar ministru prezidenta J. Dīfenbēkera piedalīšanos, Queen Elizabeth Hall — CNE parkā.
22. novembrī — Martas MacVicar, Kārļa Šūnas un Juŗa Ciruļa dziesmu (J. Poruks, T. Ķeniņš) un āriju vakars Sv. Barnaba baznīcas zālē.
25. novembrī — Vašingtonas teātŗa viesizrāde.
30. novembrī — tenora V. Salnas koncerts Koncertapvienības sarīkojumā.
2. decembrī — Irmas Kajakas - Ķeniņas Ritmikas un plastikas skolas 10 gadu svētku sarīkojums, Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē.
2. decembrī — Toronto Latviešu katoļu vienības tradicionālais Adventa vakars Columbus zālē.
2. dec. — Kaŗa skolas dibināšanas atceres balle, Park Plaza Hotel. Latviešu virsnieku apvienības sarīkojums.
2. decembrī, no plkst. 11.00 rītā līdz 6.00 vakarā Sv. Trīsvienības baznīcas sanāksmju telpās, 619 Sherbourn St., Tradicionālais Ziemsvētku tirdziņš - bazārs.
8. decembrī — TLB dāmu komitejas Balle — Ziemas ieskaņas Ungāru zālē, 245 College St.
9. decembrī — skautu un gaidu kopīga eglīte Sv. Andreja baznīcā.
18. decembrī — Latviešu YMCAs un Lāpas eglītes vakars Centrālā YMCA'ā, plkst. 7.30 vak.
6. janvārī — plkst. 4 p.p. strēlnieku un Kurzemes cīnītāju Ziemsvētku kauju atceres salidojums Saulainē.
20. janvārī — tradicionālā preses balle Kolumbus zālē.
3. februārī — Masku balle Palace Pier, Toronto.
10. februārī — Gaujas gaidu un Rīgas skautu vienības gada svētki Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē.
10. februārī — vīru koŗa Viesturs koncerts un balle U.N.F. zālē.
15. februārī — Hermaņa Godesa klavieŗkoncerts Koncertapvienības sarīkojumā.

HAMILTONĀ

Piektdienu vakaros — kabarē, 16 Queen. N.

SV. KATERĪNES

26. nov. — Daugavas vanadžu kopa, plkst. 3 p.p. rīko Ziemsvētku tirdziņu Atlanta klubā.
30. dec. — Daugavas vanadžu kopa rīko Vecgada balli, plkst. 7.30 vak. Prudhomme viesnīcas Kristalla zālē.

DV TORONTO NODAĻAS VALDES ATKLĀTA SĒDE,
piedaloties Vanadžu kopas, Sporta kluba valdēm, revīzijas komisijai, kā arī visiem nodaļas biedriem, notiks 26. nov., plkst. 3 p. p. (precīzi), nodaļas namā, 123 Huron Street.

D A R B A K Ā R T Ī B A
LATVIEŠU KOPĪGĀ NAMA STATŪTU PIEŅEMŠANA.

Juridiskos paskaidrojumus sniegs JĀNIS GRĪSLIS.

DV Toronto nodaļas valde norāda uz darba kārtības nopietno nozīmi mūsu organizācijai, kā arī visai latviešu sabiedrībai Kanadā, un lūdz biedrus piedalīties savā viedokļa atklātai izteikšanai.

DV TORONTO NODAĻAS VALDE.

ĢENERĀLKONSULS
Mr. R. N. BRYSON
Toronto, tel. HO 3-5861.
118 DANFORTH AVE.

KONSULS
VILIS TOMSONS
Tel. RE 8-7798. Montreal, P. Q.
3240 VICTORIA AVE., APT. 14.

I. Andrejsons C. L. U.
41 MUIRCREST DRIVE,
DON MILLS, ONT. — HI 7-4323.
Auto, uguns, garantiju, publiskās atbildības, dzīvības u. c. veida apdrošināšana.

ALEKSANDRA KĀNBERGA
RAKSTU DARBU BIROJS
65 Ferrier Ave., Toronto,
(pie Danforth & Carlaw)
Tel.: HO 3 2667

LATVIEŠU SKOLAS HAMILTONĀ PASKAIDROJUMS

Darām visiem zināmu, ka Latviešu skolas Hamiltonā bibliotēkā skolotājiem un skolēniem pieejamas tikai jaunatnei piemērotas un derīgas latviešu grāmatas.

Komūnisma propagandas grāmatu bibliotēkā nav.

Neticiet? — Pajautājiet skolotājiem, skolēniem, skolas padomes locekļiem un vecākiem.

Ar šo pret skolu vērstos nepatiesos apvainojumus krasi noraidām.

Latviešu skolas Hamiltonā padome.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

22. novembrī, plkst. 8 vakarā — etnisko grupu sarīkojums ar ministru prezidenta J. Difenbēkera piedalīšanos, Queen Elizabeth Hall — CNE parkā.

22. novembrī — Martas MacVīcar, Kārļa Šūnas un Jura Ciruļa dziesmu (J. Poruks, T. Ķeniņš) un āriju vakars Sv. Barnabas baznīcas zālē.

25. novembrī — Vašingtonas teātra viesizrāde.

30. novembrī — tenora V. Salnas koncerts-Koncertapvienības sarīkojumā.

2. decembrī — Irmas Kajakas - Keniņas Ritmikas un plastikas skolas 10 gadu svētku sarīkojums, Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē.

2. decembrī — Toronto Latviešu katoļu vienības tradicionālais Adventa vakars Columbus zālē.

2. dec. — Kara skolas dibināšanas atceres balle, Park Plaza Hotel. Latviešu virsnieku apvienības sarīkojums.

3. decembrī, no plkst. 11.00 rītā līdz 6.00 vakarā Sv. Trīsvienības baznīcas sanāksmju telpās, 619 Sherbourn St., Tradicionālais Ziemsvētku tirdziņš - bazārs.

8. decembrī — TLB dāmu komitejas Balle — Ziemas iesvētības Ungāru zālē, 245 College St.

9. decembrī — skautu un gaidu kopīga eglīte Sv. Andreja baznīcā.

18. decembrī — Latviešu YMCAs un Lāpas eglītes vakars Centrālā YMCA'ā, plkst. 7.30 vak.

6. janvārī — plkst. 4 p.p. strēlnieku un Kurzemes cīnītāju Ziemsvētku kauju atceres salidojums Saulainē.

20. janvārī — tradicionālā preses balle Kolumbus zālē.

3. februārī — Masku balle Palace Pier, Toronto.

10. februārī — Ģaujas gaidu un Rīgas skautu vienības gada svētki Sv. Andreja baznīcas sarīkojumu zālē.

11. februārī — vīru kora Viesturs koncerts — balle U.N.F. zālē.

15. februārī — Hermaņa Godesa klavierkoncerts Koncertapvienības sarīkojumā.

HAMILTONĀ

Piektdienu vakaros — kabarē, 16 Queen. N.

SV. KATERĪNES

26. nov. — Daugavas vanadžu kopa un 3. p.p. rīko Ziemsvētku tirdziņu Atlanta klubā.

30. dec. — Daugavas vanadžu kopas Vecgada balli, plkst. 7.30 vak. Prudhomme viesnīcas Kristalla zālē.

...NODAĻAS VALDES ATKLĀTA SĒDE,
...u kopas, Sporta kluba valdēm, revīzijas komisijas biedriem, notiks 26. nov., plkst. 3 ... nodaļas namā, 123 Huron Street.
...RBA KĀRTĪBA
...U KOPĪGĀ NAMA STATŪTU PIEŅEMŠANA.
...kaidrojumus sniegs JĀNIS GRĪSLIS.
... valde norāda uz darba kārtības nopietnu ...izācijai, kā arī latviešu sabiedrībai ... biedru piedalīšanās sava viedokļa atklāti izteikšanai.
DV TORONTO NODAĻAS VALDE.

VALSTS SVĒTKI ŅUJORKĀ

Latvijas neatkarības 43 gadu atceres svinīgo aktu 18. novembrī Ņujorkā, Webstera zālē ievadīja K. Stankevica uzruna, atskatoties uz Latvijas dibināšanu un vēlākiem notikumiem Latvijā. Svētku runu teica ACEN latviešu delegācijas vadītājs Dr. V Māsēns, atgādinot, ka neatkarības laikā tā bija pateicības un prieka diena, kad tauta priecājās par valsts sasniegumiem. Tagad izkaisīti pa visu pasauli, latvieši pulcējas svinīgos aktos, atceroties neatkarību un godinot varoņus, kas cīnījušies par Latviju. Ir jāatgādina rietumiem par Latvijai nolaupīto brīvību. Latvieši dzimtenē tic Latvijas brīvībai, par spīti viltībām, kas tiem bijis jāpiedzīvo. Vienmēr vairāk valstu iegūst brīvību, un nav domājams, ka Maskava varēs ilgi saglabāt verdzību. Kara laikā loloja cerību, ka pēc nolīgtiem līgumiem un deklarācijām krieviem bija jāatstāj Baltijas valstis. Bet vēl tagad neviena valsts nav ierosinājusi Latvijas neatkarības atjaunošanu kādā starptautiskā konferencē. Pat vairākas Austrumeiropas valstis nokļuvušas Maskavas verdzībā. Latviešiem ir tiesības prasīt pašnoteikšanos.

Ņujorkas pilsētas galvas vārdā sveica pārstāvis Obraiens, nolasot proklamāciju, kur pilsētas galva izsludina 18. novembri par Latvijas neatkarības dienu Ņujorkā. No Brīvās Eiropas komitejas sveica J. Peidže, izskaidrojot ... ka latvieši to kādreiz atgūs.

Igauņu konsuls E. Jāksons atgādināja, ka igauņi un latvieši cīnīsies plecu pie pleca, un ka jābūt vairāk vienotiem kā jebkad agrāk. Lietuviešu konsuls A. Šimutis aicināja ticēt rietumiem.

Telegrammas bija sūtījuši Latvijas sūtnis Vašingtonā A. Spekke, Ņujorkas senātori J. Džavits un K. Kitings, kā arī vairāki kongresa locekļi un baltiešu organizāciju pārstāvji.

Svētku koncerta programmu izpildīja mecosoprāns Herta Lūse un apvienotais koris, kur piedalījās Ņujorkas ev. - lut. draudzes, Ņubrunsvikas jauktais un Ņujorkas Daugavas vanagu koris. Diriģents Bruno Skulte, kas pavadīja arī Hertas Lūses solo dziesmas. Vakaru noslēdza sadraudzības vakars pie atspirdzinājumiem un dejas. Apmeklētāju ap 800, par atspirdzinājumiem rūpējās damu komiteja. Sarīkojumu skaņu lentē uzņēma Amerikas balss.

Atzīmējot Latvijas neatkarības proklamēšanas 43. gada dienu, Komiteja Latvijas brīvībai 16. novembrī Baltijas brīvības namā Ņujorkā rīkoja pieņemšanu. Viesus sagaidīja latviešu tautas meitas kopā ar komitejas priekšsēdi V. Hāzneru.

Šogad pieņemšanas programma bija citāda — nebija nevienas runas vai apsveikuma, bet viesus sagaidīja ar atspirdzinājumiem un latviskā gaumē sagatavotiem uzkožamiem, kam sekoja kafija ar latviskiem cepumiem.

Viesu skaita bija vairāk cittautiešu nekā latviešu. To vidū bija Brīvās Eiropas komitejas sen. priekšsēža vietn. B. Jarovs, bij. amerikāņu sūtniecības darbinieks Rīgā E. Pakers, Čīles sūtnis pie Apvienotām Nācijām, igauņu, lietuviešu, poļu, ukraiņu, ungāru, rumāņu un citu tautu pārstāvji ar kundzēm, kā arī latviešu organizāciju vadītāji ar kundzēm. Brīvās Eiropas komitejas priekšsēdis Dž. Ričardsons bija sūtījis rakstu, kur izteica cerību, ka nākotnē būs vairāk iespējas strādāt kopā, lai ietekmētu pasaules domu un radītu vairāk atbalsta Latvijas brīvībā.

Sestdien, 18. novembrī, 4 Ņujorkas svētdienas skolās bija svinīgi akti ar priekšnesumiem, bet svētdien, 19. novembrī četrās Ņujorkas dievkalpojumu vietās bija svētku dievkalpojumi ar solistu piedalīšanos.

DAUGAVAS VANAGI GODINA LĀČPLĒŠUS

Hanoveras DV nodaļa Lāčplēšu dienai veltīja sarīkojumu, reizē godinot Lāčplēšus - vakara dalībniekus. Sarīkojums bija saistījis interesi ne tikai nodaļas biedros, bet modinājis atsaucību arī plašākā sabiedrībā. Viesu vidū redzami mūsu cīņu veterāni: DV priekšnieks pulkv. Janums, Lāčplēša kara ordeņa kavalieris pulkv. Freimanis, kapt. Marve.

Vakaru atklāja Hanoveras DV nodaļas priekšnieks Kadiķis, bet uzrunu teica nodaļas kultūras daļas vadītājs R. Alberings, kas pakavējās pie mūsu tautas varoņgara un tēvijas mīlestības, kas to vadīja brīvības cīņās.

Brīvības cīņu dalībnieku L.K. O.K. pulkv. Freimani apsveica no latv. komitejas Līcītis, bet DV nodaļas — Neimane, pa niedzot ziedus.

Vakara galveno daļu aizpildīja pulkv. Januma stāstījums par dzīves apstākļiem Latvijā.

Sarīkojuma mākslinieciskо daļu aizpildīja Hanoveras koris, atskaņojot vakaram piemērotas dziesmas diriģenta R. Alberinga vadībā.

P. Z.

BOSTONIEŠI POŠAS UZ ANNAS BRIGADERES 100 GADU PIEMIŅAS ATCERI

Atcerē ar māksliniecisku programmu piedalās ALT Bostonas mākslinieki. Blakus referātam un programmai būs redzamas Annas Brigaderes grāmatas, kas izdotas rakstnieces jaunībā, un tagad ir lieli retumi. Šīs grāmatas no savām bibliotēkām aizdod Daugavas Vanagu un ALTS bibliotēkas. Zinaīdas Lazdas fonda archivārs Z. Ritmanis sarīkojumam piesūtījis arī Brigaderes attēlus, kur rakstniece redzama no iesvētību dienas līdz kapam. Tie ir interesanti attēli, ko vērts uzlūkot, kavējoties lielās rakstnieces atcerē. Izstādi mākslinieciski izkārtos gleznotājs Jānis Cīrulis.

Reinis Birzgalis pēc Brigaderes lugām — Sprīdītis, Maija un Paija, Princese Gundega un karalis Brusubārda — fragmentiem iestudējis izvēlētus tēlojumus, kurus lasīs: Ance Rozīte, Marta Sala, Elza Pūce, Maija Grīnbuša, Mirdza Melkerte, Lolita Lejiņa un Jānis Pūce. Tik liela mākslinieciska vienība reti kad piedalās vienā sarīkojumā. Vēl bostoniešus saista interese par literātes Veltas Zantes referātu „Annas Brigaderes darbi mūsdienu skatījumā".

Anna Brigadere ir konfliktu izlīdzinātāja, un tāpēc izvēlētais temats skārs arī asimilācijas problēmas un sadursmes vecāku un jauniešu starpā, kas tagadējos apstākļos bieži rada smagus ģimenes konfliktus.

Piemiņas sarīkojums var interesēt ikvienu tautieti, bet vēl vairāk rīkotāji būtu iepriecināti tajā redzēt mūsu jaunatni, lai viņi būtu bagātāki mūsu kultūras apziņā.

Sarīkojums notiks ALTS telpās, 25. novembrī, plkst. 7.00 vakarā, bet Brigaderes izstādi atklās pusstundu agrāk turpat.

Osvalds Akmentiņš

VAR PIEPRASĪT STIPENDIJAS

Sav. Valstīs vai Rietumeiropā dzīvojošie latvieši, technisko fakultāšu studenti (-tes), var pieprasīt stipendijas no Latviešu inženieru biedrības ASV. Paredzēts kopsummā piešķirt $400,- (vienai vai vairākām personām). Lūgumu veidlapas pieprasāmas biedrības priekšniekam E. Jurevičam, 25 Peter Ave., Staten Island 6, N. Y., USA. Lūgumi nosūtāmi viņam līdz 1962. g. 15. janvārim.

O. Š.

LATVIJA AMERIKĀ
PĀRSTĀVIS ČIKAGĀ
V. HERMANE - DALY,
368 HEINE ST.,
ELGIN, ILL., USA.

PLĀNOJIET JAU TAGAD ZIEMSVĒTKU PASTA SŪTĪJUMUS

Novēršiet steigu .... sekojiet šiem vienkāršajiem aizrādījumiem:

Pārbaudiet adreses, kam esat nodomājuši ko sūtīt.

Jau tagad iepērciet pastmarkas ar tādu aprēķinu, lai nepietrūktu.

Raugaties, lai būtu pie rokas iesaiņojamie materiāli.

Sagatavojot pakas, uzrakstiet kā saņēmēja, tā arī savu vārdu un adresi, kā pakas iekšpusē, tā arī ārpusē.

Lieciet pakas pastā nosvērt, lai varētu uzlikt vajadzīgo apmarkojumu.

VIETĒJIEM SŪTĪJUMIEM BEIDZAMĀ NOSŪTĪŠANAS DIENA 17. DECEMBRIS.

CANADA POST OFFICE

TAUTAS BALVA HERTAI LŪSEI

Latvijas neatkarības 43 gadu atceres svētku svinīgajā aktā Ņujorkā, 18. novembrī, dziedone Herta Lūse saņēma Trimdas tautas balvu. Ilgi un sirsnīgi klausītāju aplausi sveica dziedoni, kad tā krāšņā Nīcas tautas tērpā parādījās uz skatuves, lai svētku programmā nodziedātu V. Dārziņa komponētās trīs latviešu tautas dziesmas, Br. Skultes klavieru pavadījumā. Pēc tam doc. A. Šturms pasniedza dziedonei aploksni ar Trimdas tautas balvu, uzrunā atzīmējot, ka tā ir latviešu tautas pateicības apliecinājums par dziedones kalpošanu baltās un nebaltās dienās.

Šo balvu ierosinājusi Ņujorkas latviešu organizāciju padome, un tai radusies neparasti liela atbalss. Latvieši trijos kontinentos ziedojuši līdzekļus tautas balvai. No Amerikas kontinenta piedalījušies Sav. Valstis, Kanada, Argentīna, Brazilija un Venecuēla, no Eiropas līdzekļi nākuši no Vācijas, Anglijas, Zviedrijas, Francijas un Dānijas; tie nākuši arī no tālās Austrālijas. Līdzekļi vākti ar atsevišķo zemju latviešu organizāciju vadību piekrišanu, tā devusi labus rezultātus un visumā tautieši bijuši atsaucīgi. Balvai savāktā summa — $5.300.-.

Stāvot, ilgiem aplausiem, svētku dalībnieki sumināja dziedoni Hertu Lūsi. Tas bija svinīgs un aizkustinošs brīdis svētku aktā. Arī jubilāre bija aizkustināta līdz asarām. Saņemot balvu, viņa teica: „Man trūkst vārdu, ka pateikties. Paldies." Pēc tam Ņujorkas apvienotais koris diriģenta Br. Skultes vadībā sveica dziedoni ar „Daudz baltu dieniņu".

Pasniedzot latviešu Trimdas tautas balvu, latvieši godināja dziedātāju, kas daudz darījusi latviešu dziesmas popularizēšanai. Herta Lūse 22 gadus darbojusies Nacionālā operā, bet 5 gadus vadīja dziedāšanas klasi Latvijas konservātorijā; ir dziedājusi, daudzos koncertos un operā tēlojusi dažādas lomas. Latvieši viņu nav aizmirsuši un godināšana Ņujorkā ir tikai maza pateicība par viņas darbu.

V. I.

PIECĪŠI ATKAL PAJOKOSIES

Asprātības un humora šiem četriem netrūkst.

Čikagas Piecīšos 7 pilsētās noklausījušies apm. 3.000 tautiešu. Vieglā žanra ansambļa priekšnesumi vairumam ir patikuši.

Čikagas Piecīšu slavētāju pulkā atrodami kā jauni, tā veci, jo viņu programmā bez oriģināldziesmām ir arī tautas dziesmas un popuriji un arī moderni dejas mūzikas gabali. Dziesmu starpā iepīts teksts — citkārt ar mazu smiekliņu, citkārt ar dzelonīti, bet visnotaļ ar krietnu piparu devu. Pa starpām arī skeči. Ansambļa sastāvs mainās atkarībā no tā, cik rezervistus iesauc aizstāvēt Berlīni vai sargāt Latvijas zeltu Fort Noksā. Pašreiz ansamblī bez vadītāja Alberta Legzdiņa darbojas arī Modris Avotiņš, Jānis Rinkuss, Pēteris Strods un Ruta Kūlmane.

Lielās atsaucības iedrošināti, „Čikagas Piecīši" sagatavojuši jaunu programmu, kas šoreiz sauksies „Mēs atkal jokojam" un kuras pirmatskaņojums notiks 22. novembrī Čikagā. Pirmizrādei sekos turneja, kas sāksies Linkolnā 25. novembrī, Hotel Lincoln telpās, tad Filadelfijā — 1. decembrī, Ņujorkā (Bruklinas Mūzikas akadēmijas zālē) — 2. dec., Bostonā — 3. decembrī. Paredzēts apciemot arī Indianapoli, Kalamazū, Grand Rapidus, Hamiltonu, Toronto (3. un 4. martā), Mineapoli, Vinipegu. Kopā 10.000 jūdžu.

Lai piecīšiem būtu vieglāk pārvietot sevi un rekvizītes, ansambļa vadītājs iegādājies mikro autobusu. Līdz šim piecīši paspējuši nodot Jaunatnes svētku rīcības komitejai $1.100,- skaidra atlikuma. Jāpiebilst, ka šis ansamblis radās, lai sagādātu līdzekļus jaunatnes svētkiem, kas notiks nākamo vasaru, no 30. jūnija līdz 8. jūlijam Čikagā.

Varam vēlēt jautrajiem piecīšiem tikai labākos panākumus. Ja ansamblis visvairāk patīk jaunajai paaudzei, tad skaidrs, ka piecīšu repertuārs līdzšinējos citos sarīkojumos ir trūcis. Jaunatne grib papriecāties. Kādēļ gan viņai to liegt?

D. V.

DETROITAS DV DESMIT GADU DARBA SVĒTKI

„Tauta, kuras pastāvēšana caur vēstures gadsimteņiem bijusi dibināta uz viņas karavīru pīšļiem, nevar iznīkt," teica DV ASV zemes valdes priekšnieks A. Vanags svētku runā Detroitas DV 10 gadu darba atcerē 11. novembrī Detroitā.

Svētku aktu ar svētbrīdi ievadīja māc. V. Līventāls, latviešu karavīra izturībā un ticībā Visvarenajam redzot drošu ķīlu vīzijai — nākotnes brīvajai Latvijai.

Latviešu karavīru gaitas, un ar tām saistīto Daugavas Vanagu organizācijas tapšanu Beļģijā un šī darba turpināšanu visās pasaules malās nu jau sešpadsmit gadu, savā svētku runā pārstaigāja Detroitas DV apvienības pr-k-s V. Lenšs. Godinot varoņus, klātesošie sumināja vēl vienīgo detroitiešu vidū esošo LKOK J. Braunu, un ar klusuma brīdi pieminēja piecus Aizsaulē aizsauktos apvienības biedrus. Pateicība Detroitas latviešiem, kas ar savu atsaucību sekmējuši organizācijas darbu, un solījums nākotnei — būt uzticīgiem organizācijas mērķiem un darīt visu lielajam mērķim — brīvai Latvijai.

Plašajā, humora piebārstītajā un karavīru garā teiktajā svētku runā zemes valdes priekšnieks A. Vanags vēl lika neaizmirst latviešu karavīra varonību, kas dzimst visdziļākā postā un nelaimē.

Lai detroitiešus sveiktu viņu desmit gadu svētkos, tālu ceļu bija mērojis DV Kanadas valdes pr-ks R. Epneris kopā ar DV laikraksta Latvija Amerikā redaktoru A. Kundratu. Kaimiņu Kalamazū DV apvienības pr-ks R. Jankavs līdz ar sveicieniem Detroitas DV pasniedza viesu grāmatu. Veco strēlnieku vārdā sveica plkv. E. Balodis un no Sv. Pāvila draudzes pr-ks R. Junkulis. Sveicienus no Kristus draudzes nodeva Persidskis, no LAD — priekšsēdis S. Rudzītis, kas sveica arī Korporāciju kopas vārdā. Studenšu korporāciju vārdā sveica De Lee un Detroitas latviešu koŗa — diriģents P. Banders. Apsveicēju rindu noslēdza Vindzoras latviešu pārstāvja sveicieni.

Telegrafiskus apsveikumus bija sūtījuši: DV centrālās valdes pr-ks V. Janums, DV Zviedrijā valdes pr-ks L. Talters, Austrālijas valdes pr-ks V. Aufmanis, Daugavas vanadžu pr-ce Verena Freija, V. Hāzners — Komiteja Latvijas brīvībai, Čikagas DV apvien. pr-ks U. Vītols, Klīvlendas DV apv. pr-ks A. Pīterāns, Grand Rapidu DV pr-ks U. Plāte, Indianapoles DV apv. pr-ks J. Lazdiņš, Filadelfijas DV apv. pr-ks P. Pupurs, Demoinas — pr-ks V. Palks, Ņudžersijas — V. Zutis, Linkolnas — V. Zobens, Milvoku un Bostonas DV apvienības.

Gada svētku oficiālās daļas noslēgumā DV ASV pr-ks A. Vanags pasniedza piešķirtos goda rakstus ilggadīgajai vanadžu pr-cei V. Līgotnei, Detroitas DV drāmatiskās kopas režisorei M. Upītei, izcilajam šāvējam J. Kovaļenko, apvienības pr-kam V. Lenšam un valdes loc. P. Zelmenim.

Koncerta daļā dziedāja Kalamazū DV koris dir. J. Zuikas vadībā, apliecinot karavīru vienotību un balsu saliedētību cīņu starplaikā, kad lielgabali klusē. Programmu vadīja J. Skrīveris.

Citādi parastās sarīkojumu zāles sienas bija guvušas citādu izskatu — divi Detroitas Daugavas vanagi nebija taupījuši pūles, lai rādītu savus darbus svētku gadījumā. Mākslas. R. Mazjāņa un viņa sekmīgā skolnieka — Detroitas DV apvienības nodibinātāja J. Bērziņa gleznojumi koši apliecināja Detroitas DV varējumu.

Svētkus noslēdza saviesīga dzīve, kur netrūka ne alus, ne Mārtiņu zoss ar kāpostiem, ne laba deju mūzika Saginavas Ritma izpildījumā.

P. Z.

Prof. PAULS JUREVIČS LPB GODA BIEDRS

Bostonā LPB centrālā valde vienbalsīgi par savu goda biedru ievēlējusi Austrālijā dzīvojošo profesoru Paulu Jureviču, kuŗam 19. novembrī piepildījās 70 mūža gadi. 18. novembrī, atzīmējot Latvijas dibināšanas svētkus, prof. Jurevičs Melburnā teica svētku runu. Profesora godināšana notika tieši viņa dzimšanas dienā — 19. novembrī, visu akadēmisko organizāciju, Melburnas latviešu b-bas un LPB kopīgā sarīkojumā.

LPB centrālās valdes uzdevumā goda biedra diplomu zīmēja māksliniece M. Muceniece - Induse, ko jubilejas dienā profesoram pasniedza LPB Austrālijas kopas priekšnieks Ed. Pranks.

Prof. P. Jurevičs ir viena no aktīvākām latviešu kultūras personām trimdā, kuŗa darbība izpaudusies literātūrā, zinātniskā un sabiedriskā laukā. Austrālijā prof. P. Jurevičs publicējis sekojošas grāmatas: Dzīve un liktenis — refleksijas par latvisko eksistenci (1955.), Variācijas par moderno cilvēku — esejas (1956.), Kultūras sejas — esejas (1960.). Viņa atziņas kultūras un nacionālpolitiskos jautājumos izpelnījošas grāmatas: Dzīve un liktenis ievērību. Prof. P. Jurevičs ir ilggadīgs LPB biedrs. Vācijas trimdas laikā viņš bija LPB kopas vadītājs franču joslā un kādu laiku pat LPB priekšnieks Vācijā. Arī Austrālijā profesors darbojas līdz preses kopā un kā profesors universitātē.

O. Akmentiņš

GRĀMATU GALDS, MILVOKOS A. LĪBIEŠA
2528 W. BECHER ST.,
tel. EV 4-4668,
pieņem ab. kārtojumus un jaunu abonementu pieteikumus
LATVIJA AMERIKĀ.

Savienotās VALSTĪS

ŅUJORKA

Ņujorkas latviešu skauti un gaidas piedalījās amerikāņu skautu 50 gadu jubilejas svinībās. Latviešu skauti uzveda tautiskās dejas.

Gleznotājs F. Milts Ņujorkā iekārtojis mākslas studiju ar mācībām otrdienas un ceturtdienas vakaros. Studijā māca apgūt glezniecības techniku kā latviešu, tā amerikāņu studentiem.

Pēc Ņujorkas latviešu ev. - lut. draudzes dāmu komitejas pr-ces E. Druvas vērtējuma šogad latviešu stendam starptautiskajā sieviešu izstādē, kas beidzās 12. novembrī, bijuši lielāki panākumi kā citiem gadiem. Domājams, ka atlikums būs lielāks kā agrākos gados. A. Krūkliņa dāvāto gleznu Saules puķes laimējusi Māra Anckina no Bruklinas.

Ņujorkas DV apvienības kārtējā mēneša sanāksme 25. novembrī Jorkvilles tempļa telpās, kur rakstnieks Nik. Kalniņš referēs par cīņu cilvēkā. 2. decembrī Ņujorkā viesosies Čikagas piecīši, kas DV sarīkojumā Bruklinas mūzikas akadēmijas zālē uzstāsies ar jautru vakaru.

Sv. Jāņa draudze Longailendā sestdien, 25. novembrī, rīko gleznu skati un rakstnieku vakaru. Piedalīsies 6 gleznotāji un 16 latviešu dzejnieki un rakstnieki.

Ņujorkas latviešu ev. - lut. draudze 3. decembrī pēc dievkalpojuma Bronksā, Sv. Toma baznīcā rīko adventa vakaru. Adventa noskaņās ievadīs mākslinieku priekšnesumi. Piedalās Ksenija Brante ar Ritu Pētersoni pie klavierēm, Helga Gobzine - Dajevska un Ruta Grundmane - Rudzīte ar deklamācijām un Bronksas vidusskolēnu runas koris Jāņa Neimaņa vadībā. Sarīkojumā arī kafijas galds ar latviskām maizītēm. Atlikums par labu īpašuma iegādei Bronksas rajonā.

Ņujorkas latviešu biedrības kārtējā mēneša sanāksme sestdien, 2. decembrī, Jorkvilles tempļa telpās. Sanāksmē izrādīs pašu uzņemtās filmas par šā gada darbību un sarīkojumiem. Eglītes vakars paredzēts 16. decembrī.

Ņujorkas latviešu skauti un gaidas uzsākuši līdzekļu vākšanu gadskārtējai izlozei, kas notiks 1962. gada 18. februārī Arlingtonas zālē. Izlozes galvenais laimests vecāku komitejas ziedotais divritenis, bez tam J. Gaiļa glezna un A. Graudiņas veidota keramikas vāze. Izlozes biļešu cena 50 centu. Tās dabūjamas pie skautiem un gaidām, kā arī pie vecākiem.

Ņujorkas latviešu ev. - lut. draudzes Ņuarkas skola 18. novembrī nodeva Ņujorkas skolu karogu Bruklinas skolai. Aktu ievadīja Bruklinas Betlemes baznīcā ar aktu, kur svētrunu teica māc. R. Zariņš. Aktā gandrīz pilnā sastāvā piedalījās Ņuarkas skolu skolēni un skolotāji, kā arī bērnu vecāki. Šai aktā pievienojās arī Džamaikas skola, kas mazā skolēnu skaita dēļ nerīkoja atsevišķu aktu.

Šo karogu Ņujorkas skauti un gaidas dāvināja Ņujorkas latviešu skolām kā draudzības zīmi, ko katru gadu glabā viena no Ņujorkas 6 skolām. Šogad karogs noslēdza pirmo apli un atgriezās Bruklinas skolā.

Pie karoga nodošanas runāja Ņuarkas skolas pārzine Z. Lapiņa, bet, karogu saņemot, Bruklinas skolas pārzinis K. Karlovics. Vēl aktā runāja V. Zutis no Džamaikas skolas un T. Pētersons kā Bronksas skolas pārstāvis, bet P. Matsons no skautiem. Sekoja patriotiskas deklamācijas un Ņuarkas skolas dziedātas dziesmas. Sarīkojumu noslēdza azaids un rotaļas. Aktā piedalījās pāri par 200 personu.

Longailendas sieviešu ansamblis diriģenta R. Baloža vadībā 25. novembrī piedalīsies Filadelfijā, kur kuplinās Latvijas dibināšanas atceres sarīkojumu.

16. novembrī no Vācijas ar lidmašīnu iecelojis kaŗa invalids Dunkovskis. Galvojumu viņa iecelošanai parakstījis māc. R. Zariņš. Pagaidām D. apmeties draudzes namā.

V. Irbe

ČIKAGA

DV apvienība Čikagā lūdz tautiešus neaizmirst atsūtīt iespējamos ziedojumus Ziemsvētku akcijai. Ar pateicību tos pieņems apvienības kasieris Ilg. Priedulājs, 2912 W., Belden Ave., Chicago 47, Ill., vēl līdz š. g. 5. decembrim. Ikviens ziedotājs saņems kvīti.

GRAND RAPIDI, MIČ.

Grand Rapidos pie Daugavas vanadžu kopas nodibinājies sieviešu dziesmu ansamblis. Jaunas dziedātājas visām balsīm vēl var pieteikties un tuvāka informācija saņemama pie E. Brūns, tālr CH 33440, vai O. Jansones — GL 47853.

Sakarā ar jaunizbūvējamo auto ceļu Grand Rapidu pilsētas robežās, atsavinātas agrāk iepirktās ģimenes mājas V. Cibuļskim un V. Ragaušam. Abi nopirkuši jaunus nekustamus īpašumus pilsētas dienvidu daļā.

Daugavas Vanagu apvienības rīkotais Mārtiņu vakars 11. novembrī lietuviešu „Dēlu un meitu klubā" tika aizvadīts jautrā noskaņā, un sevišķi jaunākā paaudze priecājās, ka varējuši labi izdejoties. Apvienības dāmas bija rūpējušās par zoss cepeti un garšīgiem kāpostiem, un bija iespējas baudīt arī stiprākus padzērienus. Loterijā torti laimēja Z. Meiere, bet augļu grozu — A. Ansons. Pēdējais savu guvumu nodeva atpakaļ otrreizējai izlozei, un tas drīz vien atrada citu īpašnieku. Sarīkojumā spēlēja J. Sulaiņa deju kapella.

Mākslinieka O. Grebžes izstāde Grand Rapidos izvērtusies par lielisku latviešu kultūras sarīkojumu.

Uzņēmumā O. Grebže Kanadas ziemeļos audeklā iemūžinājis sniegu klātās dabas skaistumu.

Skautu un gaidu vienības žurnāla Sirojums gadskārtējais vakars notika Vienības draudzes sarīkojumu zālē. To ievadīja ar svētbrīdi māc. J. Lazda. Saistošu apcerējumu par J. Klīdzēja grāmatu „Zilie kalni" sniedza skolotāja Z. Lapsiņa, un klausītājiem tas sevišķi patika. Bija vēl klavieru priekšnesumi un latviešu priekšnieka pārskats par Sirojuma gaitām aizvadītajos gados. Viņam skautu vadītāju delegācija no Kalamazū, sakarā ar darbošanos skautu organizācijā 40 gadus, pasniedza piemiņas velti. Sirojuma redakcijas ļaudīm sveicienus nodeva vad. V. Mežule un strēlnieku pārstāvis A. Eversons.

V. Z.

ASV BAZNĪCĀS

Mirušo piemiņas dienā 26. novembrī dievkalpojumi kapsētās: plkst. 11.00 Grīnvuda kapsētā, Bruklinā, māc. R. Zariņš, un plkst. 11.00, Fernklifa kapsētā, māc. A. Ozols, čellists Dz. Treimanis; dievkalpojumi baznīcās: plkst. 2.00 Betlemes baznīcā ar dievgaldu, māc. R.Zariņš; plkst. 4.00 p. p., Beišorā, Sv. Lūka baznīcā ar dievgaldu māc. O. Gulbis, un plkst. 6.00 vak., Bronksas Sv. Toma baznīcā ar dievgaldu māc. A. Ozols, čellists Dz. Treimanis.

1. adventā, 3. decembrī dievkalpojumi: plkst. 2.00 Betlemes baznīcā, māc. R. Zariņš; plkst. 2.00, Port Vašingtonā, Mūsu Pestītāja baznīcā, māc. O. Gulbis; plkst. 6.00 vak., Bronksas Sv. Toma baznīcā, māc. A. Ozols, soliste Ksenija Brante, pēc tam apakšējās telpās adventa vakars ar programmu. Kafijas galds.

Kad laiks būs pienācis, varoņiem atkal būs jāizcīna Latvijai brīvība

„Latviešu skola ir skaistākais un nozīmīgākais sabiedriskais pasākums jums šinī pilsētā. Esiet lepni uz to!" teica pulkvedis Galindoms, ciemodamies mūsu jaunās audzes vidū.

(Pārnesums no 1. lpp.)

VISPIRMS VECO STRĒLNIEKU VIENĪBU CĪŅU LAIKMETS

Kas bija tā, kas brīvprātīgi pulcināja latviešu zēnus un jaunekļus no laukiem un pilsētām, no krievu karaspēka daļām latviešu strēlnieku vienības, lai vēlāk tās ar savu varonību izcīnītu slavu visai latvju tautai. Atmiņā nāk tautas sajūsma, izvadot šos jaunekļus uz cīņas lauku, viņu varonība, sevišķi izlūku gājienos, viņu apķērība un garīgais pārspēks kaujas apstākļos. Pat ienaidnieks — vācu kara vadība bija spiesta atzīt šos cīnītājus par bīstamākiem pretiniekiem austrumu frontē.

Šo latviešu karavīru cīņas slavu nevarēja mazināt krievu valdības apzinātas vai neapzinātas kļūdas un nodevības. Un šis strēlnieks, beidzis savas cīņas, atgriezās tautas ikdienas kopībā un darbā, lai vienreiz gadā, 6. janvārī, pulcētos Ziemsvētku kauju atcerei, vai svētceļojumā uz Brāļu kapiem, godinot savus kritušos līdzgaitniekus. Zaudējumi bija lieli, daudzi krita vai mira no kauju sekām. Mazs skaits no tiem ir vairs dzīvi. Un drīz aizies veļu valstī pēdējais latviešu strēlnieks, mazais latvietis, kas cīnījās varonības kalngalā, lai palīdzētu savai tautai un tēvzemei.

BRĪVĪBAS CĪŅAS

1918. gada 18. novembris ir viena no skaistākām dienām dzīvē, ko pieredzējām tie, kas bijām aculiecinieki brīdim Nacionālājā teātrī, kad Tautas Padomes locekļi pasludināja Latvijas valsts brīvību un neatkarību. Mēs visi zinām, ko nozīmē brīva un neatkarīga valsts. Bet šinī gadījumā bija pasludināta jauna valsts, kuras robežas pat nebija nospraustas. Bija tapusi valsts, kurai nebija armijas, nebija savas naudas sistēmas, nebija savu likumu un pārvaldes aparāta. Bija vienīgi oficiāls proklamēšanas akts, kara briesmās un ciešanās izmocīta tauta un kara nopostīta zeme. Vēl ļaunāk — šinī brīdī vēl Rīgā valdīja vācu okupācijas varas irstošās vienības un no austrumiem mūsu laukus jau sāka bradāt sarkanarmijas bandas.

Apbrīnojama ir tā laika valstsvīru drosme un iekšēja ticība tautas vienotībai un mērķtiecībai. Šinī sakarībā nevaram paiet garām, nepieminot mūsu pirmā ministru prezidenta Kārļa Ulmaņa vārdu.

Šinī izmisuma un bezcerības pilnajā brīdī kā no zemes izauga mazais latvietis. Radās brīvprātīgo cīnītāju vienības — pulkveža Kalpaka bataljons, kurš sastāvēja no Neatkarības rotas, kas komplektējās gandrīz no virsniekiem, radās Cēsu rota, kas pirmā izgāja pretim ienaidniekam plkv. Apiņa vadībā, radās atsevišķa Studentu rota, ko nodibināja Selonijas un Tālavijas studentu korporācijas un kurai pievienojās arī citi studējošie. Šīs vienības pašas rekvizīcijas ceļā sevi apbruņoja un apgādāja, nododoties pagaidu valdības rīcībā.

Lai izvairītos no lielinieku pārspēka ielenkuma, šīs vienības 1919. gada 2. janvāra naktī, pametot vecākus, ģimenes, mantību, pamezdot visu, tikai ar pāris veļas gabaliem somā, aizsoļoja pa Jelgavas šoseju pretim nezināmam liktenim un pie Ventas krastiem apstājās, lai uzņemtos nevienlīdzīgo cīņu ar daudzreiz stiprāku ienaidnieku, kura aizmugurē bija lielā Krievija, bet mūsu aizmugurē daži Latvijas pagasti, karu zaudējusi Vācija un vācu dēkaiņu bandas.

Kalpaka bataljons jau 3. martā pārgāja uzbrukumā un jau 6. martā zaudēja savu pirmo komandieri pulkvedi Oskaru Kalpaku, kā arī pirmo Ats. Studentu rotas komandieri kapt. Nikolaju Grundmani. Bataljona vadību pārņēma kapt. Jānis Balodis, kura vadībā turpinājās to kauju virkne, kur, sakaujot lieliniekus, Bermonta - Golca bandas un vācu zemessargus, un cīnītāju rindās ieraujot gan sirmgalvjus, gan jaunekļus, gan skolniekus, cīņām beidzoties uz atbrīvotās tēvzemes robežām jau stāvēja Latvijas armija.

Latvijas valsts dibināšana jāsaista ar tikko pieminētiem notikumiem, jo tie bija nepieciešami pasludinātās brīvības nodrošināšanai un nostiprināšanai. Šeit atkal pienākas slava mazajam latvietim, kas valsts viskritiskākā brīdī, kad bija pavisam maz cerības uzvarai, brīvprātīgi nāca un cīnījās par savas tautas brīvību un gaišāku nākotni. Starp tiem pat bija tādi, kas pirms tam nebija ieroci rokā turējuši un sākumā neprata ar to apieties.

Arī pēdējā karā sastapu „mazo latvieti". Apstākļi bija traģiski un latviešu dzīvības tika maltas kā dzirnavās. Ienākot lieliniekiem Latvijā bez cīņas, bija jāzaudē dzīvās un asiņainās cīņās kādreiz izcīnītā brīvība. Mazais latvietis bija nokļuvis daudzu nezināmo priekšā. Beztiesība, aresti, mocības, nošaušanas, Sibirija un pilnīgi bezcerīga nākotne. Kad iedegās otrā pasaules kara uguns, latvietis ķērās pie ieročiem, lai no sarkanā nezvēra atgūtu Latvijas brīvību. Tomēr brīvības sapnis palika nepiepildīts. Vācu armijai sabrūkot, jāizvēlas viens no diviem — nāve pie sarkanajiem vai dzimtenes atstāšana un došanās tālā pasaulē, lai cīņu par dzimtenes brīvību turpinātu citos apstākļos. Un tā pāri par simts tūkstošu latviešu devās trimdā, un tie šodien mīt izklaidēti dažādās pasaules malās.

„Mazais latvietis" dzimtenē šodien zina savu sūtību un uzdevumu. Viņš cenšas saglabāt savu dzīvību, savu sirdi un savas tautas godu, kaut brīžiem viņa dzīves ceļš ir ar asām akmens šķautnēm un spiež to nogriezties pa dzīves sānceļiem.

Brīvs ir šodien „mazais latvietis" rietumu pasaulē. Arī viņš ir un paliks uzticīgs savai tautai. Jau pirmajās pēckara dienās, starp gruvešu kaudzēm un svaigi aizbērtiem kapiem, mazais latvietis sāka domāt par turpmāko cīņu. Radās pirmās trimdas latviešu organizācijas. Cedelghēmas nometnē, kur pelnītās slavas un pagodinājumu vietā, likteņa ironijas spiesti, bija nokļuvuši mūsu cīnītāji, jau aizdegās tapa Daugavas Vanagu organizācija, kas vēlākās trimdas gaitās pārvērtās par mūsu cīņas solīdāko un lielāko pilāru. Tapa mūsu vietējās vienības un vadošās centrālās organizācijas. „Mazais latvietis" stāvēja cieši aiz tām, jo šis bija palicis kā vienīgais veids un iespēja nepabeigtās cīņas turpināšanai.

Brīvajā pasaulē nokļuva arī daudzi smagi cietušie kara invalidi. Tie tagad pulcējas gan Daugavas Vanagu, gan savā invalidu organizācijā. Nesen atpakaļ man bija izdevība būt latviešu invalidu saimē Katskiļu kalnos, Ņujorkas štatā, kur pagājušā gadā tie iegādājās nekustamu īpašumu. Jau pirmajā vasarā ieradās arī citu „mazo latviešu" palīdzība, paveikušas mūsu darbu, salabojot ēku, kur būs vasaras atpūtas nams invalidiem un viņu ģimenēm. Nākamā vasarā lielāks invalidu skaits paredz tur uzcelt ģimenes mājiņas, kur tie cer pat savas vecuma dienas pavadīt. Un tādi pasākumi ir arī Vācijā un citās vietās. Tāds ir šis „mazais latvietis", kas izgājis karu un zaudējis visu, kas katram personīgi ir dārgs un svarīgs — savu veselību un locekļus, atgriežas ikdienas dzīvē, ņemdams piemērotu amatu, uzturot savu ģimeni un vēl arī apbrīnojamu nacionālu darbu.

Smeļot atziņas no tikko pieminētajiem vēsturiskajiem notikumiem, man ir stipra ticība, ka, kamēr būs dzīvs arī varoņgars, kas it gaiši iemiesojas tieši tanī pašā „mazajā latvietī". Man ir stipra pārliecība, ka „mazais latvietis", kas pārdzīvojis gadu simteņu cīņas, karus un likteņa vētras, būs gatavs un ir gatavs iet un upurēties katrā laikā un vietā, kad tautas intereses to prasīs.

Tautas kopības un latviešu valodas saglabāšanai svešatnē svarīga loma ir mūsu nacionāliem periodiskiem izdevumiem un latviešu grāmatām. Nedrīkstētu būt ģimene, kas neabonētu latviešu laikrakstu un kas nelasītu latviešu grāmatas. Vecākiem ir jāatrod tik daudz laika un iespējas, lai bērniem iemācītu latviešu valodu, un mūsu organizācijām jārada apstākļi, lai varētu pastāvēt latviešu skolas. Šodien mūsu laikraksti nekalpo kādam politiskam nogrupējumam, bet cenšas kalpot visas tautas interesēm. Tās atvieto senlatviešu krīva lomu, kas kā liels ozols zem saviem kuplajiem zariem vienoja tautu.

Tikai mīlestība pret savu tautu, ciena pret savas tautas varoņiem, pret savu tuvāku, savstarpēja palīdzība, cik to dzīves apstākļi atļauj, stiprinās mūsu kopību nākotnes cīņām pret sarkano diktātūru, ko mums kopā ar citām apspiestajām tautām vajadzēs izcīnīt, kad brīvās tautas būs nobriedušas šiem notikumiem.

Par spīti milzīgajiem attālumiem, kas mūs vienu no otra šķir, un nelabvēlīgajam liktenim, kas mūs piemeklējis, turēsimies cieši kopā, garā un apņēmībā, kalpot tiem pašiem tautas ideāliem, par kādiem stāvējuši, cīnījušies un miruši mūsu priekšteči. Saglabāsim cēlu savu latviešu valodu, tautas tikumus un tradīcijas, un pāri par visu saglabāsim neskartu un neaptraipītu savu latvisko dvēseli. Iespēju robežās atbalstīsim mūsu organizācijas ar savu garīgo un materiālo ārtavu. Tie ir mūsu pašreizējie komandpunkti, un bez tiem mūsu cīņa nebūs sekmīga. Mūsu vadošās organizācijas nepastāv runas vien interesēs, bet gan mūsu pašu un mūsu tautas interesēs. Ne organizācijai bez mūsu atbalsta, ne mēs bez organizāciju pastāvēt nevaram sekmīgi. Ja mums nebūtu bijusi dziļu ideālu apgaroti, bezbailīgi vīri, kas 1918. g. 18. novembrī iedrošinājās proklamēt brīvo Latviju, ja nebūtu bijuši varoņi vīri, kas savām dzīvībām un asinīm šo ideju atbalstīja, mūsu pašu un mūsu tautas liktenis šodien varētu izskatīties pavisam citāds. Varbūt šodien pasaule nekā nezinātu par nelielo zemi pie Baltijas jūras, kas nes svētu Latvijas vārdu, un mēs paši būtu izkusuši lielajā Krievijas jūrā. Tāpēc gudri un nostāju dibināsim savu tagadnes nostāju un nākotnes plānus uz vēstures pieredzes pamatiem. Dzīve neko nekam nedāvina, un par savu varam saukt tikai to, kas neatlaidīgā darbā un cīņā iegūts.

Latvijas valsts dibināšanas diena, 1918. gada 18. novembris ir zelta burtiem rakstīts latviešu tautas vēsturē. Spodrināsim šos burtus savās gadskārtējās sanāksmēs par godu un slavu mūsu tautai un viņas varoņiem.

Sirsnīgi pateicos 18. novembra svinību rīcības komitejas priekšsēdim J. Niedras kungam un jums, torontieši, par iespēju būt jūsu vidū un dalīties Latvijas valsts svētku izjūtās.

ANGLIJĀ

lūdzam mūsu abonentus abonēšanas maksas kārtot

D.V.F. GRĀMATNICA
72 QUEENSBOROUGH TERRACE,
LONDON, W., 2.
Tel. BAYwater 1652.

Turpat pieņem arī sludinājumus, kā arī dabūjami BEZMAKSAS PARAUGEKSEMPLĀRI.

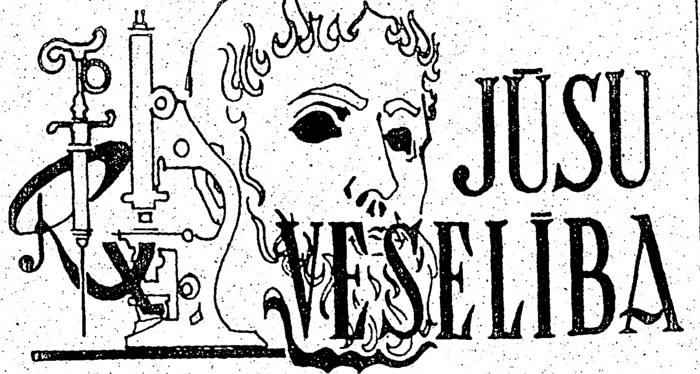

Dr. J. Karols

SIRDS SLIMĪBAS

Nekad rakstnieki un dzejnieki nav apdziedājuši smadzenes, bet vienmēr kā prāta, jūtu un gudrības centru ir uzskatījuši sirdi.

Līdz ar ārstniecības attīstību pierādījās, ka sirds ir tikai svarīgs dzīvības organs, bet bez visām citām rakstnieku apdziedātām īpašībām.

Sirds slimības varētu iedalīt 3 daļās:

1) iedzimtās,

2) sekas no infekcijas slimībām,

3) vecuma nolietošanās bojājumi.

Pie iedzimtām sirds slimībām jāpieskaita dažādi attīstības traucējumi sirds kambaros, vārstulēs vai asins vadu savienojumos. Pirms dzimšanas, kad plaušas netiek darbinātas, bērna asins sistēma noslēdzas no plaušām, un labās puses asinis var tieši pāriet uz kreiso sirds pusi pa tā saukto ovālo caurumu. Šis ovālais caurums, kas savieno lielos sirds asins vadus, var nenoslēgties pēc bērna piedzimšanas, un dažos gadījumos paliek atvērts visu mūžu, neradot pārāk lielus cirkulācijas traucējumus. Daži nenormāli izveidoti asins vadi ar sašaurinājumiem tajos ir par cēloni ierobežotai, nepilnīgai asins cirkulācijai vai nu uz ķermeņa augšdaļu, krūtīm, rokām un galvu, vai arī uz kājām. Daudzus no šiem bojājumiem asinsvados ar labiem panākumiem labo ar sarežģītām sirds operācijām.

Nākošā lielā sirds slimību grupa ir sekas pēc pārciestām infekcijas slimībām. Svarīgākās no tām ir difterija, reimatisms, tīfs, angīna, sifiliss. Šīs slimības ar saviem toksīniem sabojā sirds vārstules, vai arī pašu sirds muskuli.

Sirds vārstulēs rodas sašaurinājumi un tās pilnīgi nenoslēdzās, vai arī citos gadījumos neatveras. Abas šīs parādības var kombinēties, un sekas ir grūta sirds kaite.

Pie sirds kaites vai nu sirds muskulis pilnīgi nesaraujas sava nespēka dēļ un nevar sūknēt asinis vajadzīgā virzienā, vai arī vārstuļu neslēgšanās dēļ viena asiņu daļa plūst atpakaļ un līdz ar to sirdij uzliek lieku darbu. Ja asinis plūst atpakaļ, tad līdz ar to rodas atpakaļ spiediens uz plaušām. Plaušās sakrājas vairāk asiņu, plaušas ir smagas, gaļainas, asinis nevar vairs tik normāli tikt apgādātas ar skābekli, cilvēks jūt elpas trūkumu, nespēku, lūpas, nagi un ausu ļipiņas krāsojas viegli zilganas — cianotiskas. Daudzie sirds līdzekļi nevar salabot bojātās vārstules, bet gan stiprina sirds muskuli. Jaunākā laikā ar operāciju var pārgriezt bojātās vārstules un līdz ar to slimniekam dot lielu uzlabojumu. Asinis var atkal brīvi tikt sūknētas vajadzīgā virzienā. Bojātās vārstules piespiež sirdi vairāk strādāt, līdz ar to sirds muskulis paplašinās un sirds reizēm pieņem šņorzābaka formu.

Ja slimības process ir bojājis nervu centru, kas atrodas sirds muskuļos, tad var rasties stāvoklis, ka sirds skrien ļoti ātri, pulss ir mazs un cilvēku pārņem baiļu sajūta, reizēm iestājas aritmija un sirds iet kā klibs zirgs.

Arī aritmiju var labot, un pie mierīgas dzīves cilvēks ir spējīgs dzīvot normāli aktīvu dzīvi.

Sirds izplešas sportistiem, bet no sākuma uz sabiezinātu pastiprinātu muskuļu rēķina, vēlākos gados bieži iestājas muskuļu vājums no sirds pārpūlēšanās.

Trešā grupā minētās slimības ir vispārējā artēriju pārkaļķošanās. Artēriju pārkaļķošanās notiek arī sirds iekšējos asins vados, kas baro pašu sirds muskuli. Te rodas stāvoklis, ko sauc par sirds angīnu vai te, Kanadā, runā par „coronary", kas gan ir sliktāks slimības apzīmējums. Cilvēks, kas slimo ar sirds angīnu, piepūloties sajūt spiedienu un sāpes krūšu kurvja vidus daļā ar izstarojumu reizēm uz kreiso plecu. Mierīgs, viegls dzīves veids, lietojot medikamentus kas paplašina sirds asins vadus (nitroglicerīnu), cilvēki var dzīvot gadiem ilgi.

Ja nu tomēr kāds no šiem maziem sirds asinsvadiem aizsprostojas, tad rodas stāvoklis, ko sauc par koronāro trombozi, līdz ar to vesels posms sirds muskulī paliek bez barības un muskulis paliek mīksts, nespēcīgs un beidzot pārplīst, līdz ar to izbeidzas ārsta palīdzība.

Ja nu sirds muskulis iztur un bojātā vietā nepārplīst, tad apm. 12 nedēļās bojātā muskulī izveidojās jauni asins vadi un muskulis ir spējīgs pildīt mērenu darbu, un pacients izveseļojas mierīgam dzīves veidam.

Smēķēšana, alkohols un vēl dažas nenminētas kaislības sirds slimniekiem ieteicams samazināt un ierobežot.

Vispārīgi par sirds slimībām runājot, medicīna var ļoti daudz palīdzēt, bet arī slimniekam pašam ir sev jāpalīdz, pildot akurati visus noteikumus, un reizēm paliekot par zāļu lietotāju uz visu mūžu. Akūtos sirds vājuma gadījumos, konjaks vai cits alkohola veids, tēja un kafija ir derīgi, bet katru reizi labāk aprunāties ar ārstu, palikt mierā, vislabāk pussēdus stāvoklī, mēģinot dabūt skābekli un ārstēties slimnīcas apstākļos.

Tālo austrumu tautas — ķīnieši un japāņi — mazāk slimo ar artēriju sklerozi. Tas vada uz domām, ka kaut kas viņu dzīves veidā ir citāds un izsargā no sklerozes. Noskaidrojās, ka minētās tautas daudz lieto rīsu, bet pavisam maz taukvielas, līdz ar to cholesterola sastāvs asinīs ir zemāks. Beidzamos gados ārsti cholesterolu vaino pāragrā artēriju sacietēšanā. Ja tas tā būtu, tad mērenība taukvielu lietošanā, mazāk smēķējot, mazāk lietojot alkoholu, palīdzēs veselību labāk uzglabāt un dzīvi padarīt patīkamu bez slimošanas.

PASAULES POLITIKAS DEGPUNKTĀ

„RUSSIA, AMERICA, AND THE WORLD"
by Louis Fisher, Harper & Bros. (Kanadā — The Musson Book Co.) izdevums, 245 lp., cena — $5,50.

Šī jaunā grāmata apskata reālitātes, kas saistās ar komūnistu un brīvās pasaules cīņu dēļ varas, ieskaitot neitrālo tautu piesaistīšanas procesu šai gigantiskajai cīņai. Autora ilgo gadu pieredze palīdz tam skaidri noskaidrot un izanalizēt faktorus, kas šodien ietekmē pasaules politiku.

Starp citu, raksturojot komūnistu pasaules politikas nepatiesību un divkosību, autors raksta:

„1939. gada 28. septembrī Igaunija zem padomju spiediena parakstīja savstarpīgās palīdzības paktu, kas deva Krievijai bazes pie Baltijas jūras. 5. oktobrī Latvija un 16. oktobrī Lietuva parakstīja tādus pašus paktus ar Padomju Savienību. Ārzemju valdības un ieinteresētās grupas protestēja. Padomju ārlietu ministrs Molotovs 1939. gada 31. oktobrī atbildēja, ka šie līgumi „cieši nosaka, ka līgumus parakstījušo nāciju suverēnitāte nedrīkst būt aizkarta, un ka neviena nācija nedrīkst iejaukties otras nācijas iekšējās lietās" Viņš vēl piezīmēja ar uzsvaru: „Šīs pļāpas par Baltijas zemju sovjetizāciju nāk par labu tikai mūsu kopīgajam ienaidniekam un visiem pretpadomju provokātoriem." Neraugoties uz visu to, padomju valdība 1940. g. 21. jūlijā aneksēja un sovjetizēja trīs mazās zemes.

Ir apsveicams, ka vismaz speciālos darbos arvien atgādina Baltijas valstu traģēdiju, lai parādītu komūnisma politikas īsto un atbaidošo seju.

A. Kalns.

JONĀSS MIESNIEKS

BAIBAS DRĀMATISKĀ SADERINĀŠANĀS

NOVELE

V

Nē, viņa nedomāja par cilvēka likteņa traģiku, ka jāmirst. Tikai viņš. Viņa bija kā pati dzīvība... Un tā bija viņa nelaime un posts, domāja pie sevis Jānis Smilga. To dzīvības laimes apziņu tikai izjuta viņa — Baiba, ne viņš.

Vai viņa to atdos viņam? Nē, tas nebija cilvēka spēkos.

Ak, kādi viņi abi bija pretstati! Tepat kā diena un nakts. Vai dvēselē valdīja tikai gaisma? Nē — tur bija arī tumsa... Viņš apsēsts, viņu bija sagūstījis kāds ļauns vadātājs, kas cilvēkus naktī aizvilināja purvā... Tas noplēsa no viņa katru skrandu. Kā ērglis Promoteju, tā viņā vadātājs plēsa dzīslu pakaļ dzīslai, lai viņu pamestu izpostītu, nobeigtu, viņu un Baibu, viņa mīļo...

Jānis Smilga pacēla izmisuma pilnas acis uz Baibu, it kā meklēdams glābiņu. Viņš vairs neapzinājās, ko darīt.

„Es krītu," viņš teica.

„Nē, tu jau celies!" sacīja Baiba.

Viņš skatījās viņā kā brīnumā.

„Tu esi sevi uzvarējis," viņa teica.

„Ak, Baiba, lai tas būtu patiesība!"

„Tā ir patiesība. Tu stāvi šķīstīšanas kalnā, par ko tu allaž runāji, skaidroji."

Nu viņš stāstīja:

„Tur neziedēja neviena puķe, kas nesmaržotu ar grūtu kapeņu smaržu, un es zināju, ka ciešanas katrā prieka stundā palika pēdējās dzīrotājas. Kā nemirstīgas hetēras viņas izdzēra padibines no pamestā dzīru galda."

Tad viņš teica:

„Ja tu nāksi man līdz dzīves ceļā, vai tu domā, ka tevi nesagaidīs melni brīži, pat nepieņemami? Nāks rūpes un darbs, kā rinda vēl neatvērtu durvju. Katrā tajā stāvēs ķildu spoki, kas, ejot cauri darba dienu pelēkam pulkam, parādīsies atkal tavā priekšā, kamēr tu nokļūsi līdz nākamām durvīm. Vai tu tās redzi?"

„Nē!"

„Vai tu esi akla, ka neredzēji, kas ar mani notika, kā es izturējos pret tevi?"

„Redzēju... bet es tevi mīlēju. Es ceru, — ar cerībām vien dzīvojam —, ka es tevi izvedīšu caur dzīvi, tu, apsēstais, neprātīgais cilvēk!"

„Es sen, Baiba, būtu laimīgs, ja es būtu pametis savu dvēseli šai pasaulē, lai tā apmestos citās, stiprākās miesās, ja es neredzētu tur, tālumā, tik daudz izstieptu roku un tik daudz mīlestības. Tur ir salasījušies visi tie, kas mani mīlēja. Es visus viņus esmu mīlējis, bet visvairāk tevi. Viņu vidū ir trīs tēli. Tie ir: māte, tēvs un tu, mana nākošā sieva, Baiba. Pirmais tēls ir padevīgs, kluss, bet viņa lūpas neapstājas čukstēt vienu vārdu: dēliņ, dēliņ; otrs — darbā saliektu stāvu, bet paceltu galvu, gaiši atvērtām acīm gaidā, lai es būtu godīgs savās domās, patiess un īsts vārdos, un cēls savā darbā, lai kāds tas: netīrs vai tīrs darbs, abu darbu Amerikā netrūkst; bet trešo tēlu tu zini. Tā esi tu, Baiba. Un es kāds pats? Apsēsts! Viņa acis brīžam iedegas, paceļas lepnumā, lai turpat ilgās noslīgtu pazemībā, nīcībā. Tad atskan lūgšanas, kas izplūst asarās kā straume, kas salauzusi katru žogu... Bet tas atkal ir tikai mirklis. Nāk jauns okeana vilnis, un viņš uzgavilē spēkam un skaistumam, lai atkal kristu...

Ak, Baiba, mana mīlestība ir tas pats, kas ciešanas. Es varu būt rupjš, nepieņemams, nežēlīgs, kā tu to redzēji, bet es mīlu tevi..."

„Tāds tu man esi, es zinu, tevi vest caur dzīvi būs grūti man, bet es uzņemos šo dzīves krustu," Baiba teica, un viņas vārdos skanēja pārmetums un mīlestība.

Visa šī diena: mirklis Brīvo latvju biedrībā, brauciens uz okeanu pašu automašīnā, viņu naids un turpat mīlestība bija ne tikai liels piedzīvojums, bet liels pārdzīvojums, kā apoteze, pašu viņu cīņas tumsībā kā diadēma, kas atpestīja, savienoja...

Jānis Smilga brīnījās, kā viņš varēja būt tik akls, ka neredzēja, cik Baiba cēla. Vai cita meitene to piedotu, pēc visa tā, kas bija noticis? Nekad. Viņa piedeva. Viņa bija tikpat bagāta ar sirdi, kā prātu. Kas viņam bija? Tikai jūtas.

Viņš no jauna pavērās viņā, nu viņš redzēja, ka nekā nav vērtīgāka kā liels cilvēka raksturs, personība...

Viņa bija atbilde uz visiem tiem jautājumiem, kas viņa dvēselē bija sacēluši melnu negaisu. Nu viņš bija tīrs. Ne okeanā viņš to bija atradis, bet viņā: tīrību un goda prātu un rakstura spožumu.

Kāda būs viņu dzīve? Kas to lai zina? Apprecēšanās bija kā laimes spēle, bieži vien varēja zaudēt, ne vinnēt.

„Lai!" viņa atbildēja.

Kauliņi bija mesti.

Viņš viņai patika vairāk kā neviens, ar savu vārdu, ar savu spēku un apgalvojumu, ar savu izskatu, ar visu kopā, ar nelaimi un laimi.

Mīlestība, kas bija izlikusies tumša kā nakts, viņas priekšā atvērās nu kā zvaigžņota debess...

Aplaimoti, kā no kāda brīnuma, viņi abi kopā atstāja mazo, pārpildīto hoteli un izgāja okeana liedagā. Vienas dzīves diena tepat bija pavadīta negantā cīņā. Nebija vairs saules, bet vējš bija norimis, un okeans tikai šalca turp un atpakaļ kā vienmērīgā ritmā. Viņi nāca un gāja gar to vienmērīgi un bez steigas, bet vēl nebija tumsa, — bija tikai krēsla. No saules, kas bija nogrimusi aiz okeana, vēl nāca gaisma debesu lokā un viņu ceļā — smilšainā, baltā liedagā. Viņu rokas dusēja roka rokā, kopā, kā viena otrai vēstot dziļo dabas mīklu, kur dzima dzīvība.

Laimīgie!

„Vai tu redzi, Baiba, tur okeanā, tālumā, tos baltos spārnus?" viņš jautāja.

„Tās ir buras," viņa atbildēja. „Zēģellaiva vēl maldās pa okeanu..."

Pa liedagu nāca pulciņš cilvēku.

„Tas ir Jānis Smilga ar Baibu," teica kāda balss. Viņš šo balsi pazina. Tā bija Ojāra Zalcmaņa balss. Dažas minūtes vēlāk Jāni Smilgu un Baibu ielenca šī rīta jauniešu pulciņš. Ojārs Zalcmanis izņēma no pogu cauruma pusizplaukušu rozi un pasniedza Baibai. Jaunava brītiņu kā šaubījās, ņemt vai nē, bet tad to satvēra un, nepaskatījusies Ojārā, iesvieda okeanā.

„Esmu jau saderināta," Baiba mierīgi pateica.

Zalcmanis kā jautādams skatījās Jānī Smilgā.

„Tas ir tiesa," Jānis Smilga apstiprināja.

Jaunie cilvēki steidzās viens pēc otra novēlēt Baibai un Jānim laimes. Kad mazā ceremonija bija galā, visi uz reizes ieraudzīja, ka starp viņiem nav vairs šīs dienas jautrākā dzīrotāja Ojāra Zalcmaņa. Kāda balss izsauca viņa vārdu, bet neviens neatbildēja, tikai kāda gūzma steidzās uz autobusa pieturas vietu.

Šalca tikai vairs okeans.

Beigas.

DV AKTIEŖI RAKST

„Man jau sen liekas, ka jaunatne audzina mūs, ne mēs viņus," tā saka dabas zinātņu skolotājs Fodora lugā „Gatavības apliecība", ko š. g. 11. novembrī skatījām DV teātra ansambļa uzvedumā Toronto. Lugas nostādījumā, kāpinājumā un atrisinājumā autors liek runāt un dzīvot, šos jautājumus risinot, un liek aktieriem un skatītājiem atzīt, ka cilvēki ir vienmēr tie paši visos laikos, vienalga, vai tie valkā garos svārkus un stīvās apkaklītes, meitenes paloka cepuri un zēni sasit papēžus, runājot ar ievērojamām personām, kā to dara tai laikā, kad darbojās ungāru rakstnieka Fodora „Gatavības apliecības" tēli, vai tagad, mūsu dienās, kad vide un paražas ir pavisam citas.

Toronto DV teātra ansamblis šo lugu iestudējis kopš vasaras mēnešiem. Jāņem vērā īsais laiks un arī, ka tēlotāji, kas mēģinājumos nepavada katru dienu, ir dažādām spējām un zināšanām, pavadījuši šo laiku diezgan intensīvā darbā, strādājot pie raksturiem, kas lugā nav no vieglajiem. Arī saliedēt kopspēlē šos raksturus un viņu attiecīgos psicholoģiskos gājienus, ir smags uzdevums tēlotājiem.

L. Pones skolotāja Anna Matte bija iestudējuma skaistākais, izjustākais un arī gatavākais tēls. Tēlotāja rada atmosfairu un var to sniegt arī līdzspēlētājiem, ja tie prot to uzņemt. Labā kontaktā viņa sadarbojās ar savu pāra radinieku skolotāju Baranji Rob. Miglana tēlojumā, kas, lai gan pārdomāti un izturēti zīmējis šo tēlu, tomēr atstādams viņu bez krāsainākiem, dziļākiem momentiem, ar ko šī loma tik bagāta. Palika jautājums, kādēļ šis fiziski un garīgi tik možais paidagogs ir spiests iet pensijā, ja citi skolotāji skatā un spēlē tais pašos gados to nedara. Te liels palīgs būtu labi pārdomāts grims un parūka, jo Baranji, kā to norāda lugas teksts, ir jau bez matiem, ko solās audzināt vasaras atvaļinājumā.

Ilzei Rūdolfai, kas pirmo reizi stājās uz skatuves lielā un atbildīgā lomā, ir skaists pūrs: iedzimtas spējas, spēcīgs pārdzīvojums un takta sajūta pret līdzspēlētāju un skatītāju. Tā ir bagātība jaunas tēlotājas rokās. Tā bieži lika aizmirst viņas negatīvību un nevarību techniskā ziņā šīs lietas lielā likt tik spilgtā un bagātā lomā. Ilzei Rūdolfai ir patīkama balss, bet viņas tēlotā Kate Horvate daudz iegūtu, ja Rūdolfa pārdomātu, kā rīkoties, lai balss neskanētu tik monotoni, tikai neadoztu toņu kārtā. Tas arī bija galvenais traucējums, kas liedza otrā cēliena beigu skatu lokani krāsot un slēgt. Kāpinājums pazuda.

Skolotājas Salaji loma prasa

(47. turpinājums)

ar to sirds muskulis paplašinās un sirds reizēm pieņem šņorzābaka formu.

Ja slimības process ir bojājis nervu centru, kas atrodas sirds muskuļos, tad var rasties stāvoklis, ka sirds skrien ļoti ātri, pulss ir mazs un cilvēku pārņem baiļu sajūta, reizēm iestājas aritmija un sirds iet kā klibs zirgs.

Arī aritmiju var labot, un pie mierīgas dzīves cilvēks ir spējīgs dzīvot normāli aktīvu dzīvi.

Sirds izplešas sportistiem, bet no sākuma uz sabiezinātu pastiprinātu muskuļu rēķina, vēlākos gados bieži iestājas muskuļu vājums no sirds pārpūlēšanās.

Trešā grupā minētās slimības ir vispārējā artēriju pārkaļķošanās. Artēriju pārkaļķošanās notiek arī sirds iekšējos asins vados, kas baro pašu sirds muskuli. Te rodas stāvoklis, ko sauc par sirds angīnu vai te, Kanadā, runā par „coronary", kas gan ir sliktāks slimības apzīmējums. Cilvēks, kas slimo ar sirds angīnu, piepūloties sajūt spiedienu un sāpes krūšu kurvja vidus daļā ar izstarojumu reizēm uz kreiso plecu. Mierīgs, viegls dzīves veids, lietojot medikamentus, kas paplašina sirds asins vadus (nitroglicerīnu), cilvēki var dzīvot gadiem ilgi.

Ja nu tomēr kāds no šiem maziem sirds asinsvadiem aizsprostojas, tad rodas stāvoklis, ko sauc par koronāro trombozi, līdz ar to vesels posms sirds muskulī paliek bez barības un muskulis paliek mīksts, nespēcīgs un beidzot pārplīst, līdz ar to izbeidzas ārsta palīdzība.

Ja nu sirds muskulis iztur un bojātā vietā nepārplīst, tad apm. 12 nedēļās bojātā muskulī izveidojās jauni asins vadi un muskulis ir spējīgs pildīt mērenu darbu, un pacients izveseļojas mierīgam dzīves veidam.

Smēķēšana, alkohols un vēl dažas nemīnētas kaislības sirds slimniekiem ieteicams samazināt un ierobežot.

Vispārīgi par sirds slimībām runājot, medicīna var ļoti daudz palīdzēt, bet arī slimniekam pašam ir sev jāpalīdz, pildot akurāti visus noteikumus, un reizēm paliekot par zāļu lietotāju uz visu mūžu. Akūtos sirds vājuma gadījumos, konjaks vai cits alkohola veids, tēja un kafija ir derīgi, bet katru reizi labāk aprunāties ar ārstu, paliki mierā, vislabāk guļus stāvoklī, mēģinot dabūt skābekli un ārstēties slimnīcas apstākļos.

Tālo austrumu tautām — ķīniešiem un japāņiem — mazāk slimo ar artēriju sklerozi. Tas vada uz domām, ka kaut kas viņu dzīves veidā ir citāds un izsargā no sklerozes. Noskaidrojās, ka minētās tautas daudz lieto rīsu, bet pavisam maz taukvielas, līdz ar to cholesterola sastāvs asinīs ir zemāks. Vainojamos gados ārsti ieteic cholesterolu vainot pāragrā artēriju sacietēšanā. Ja tas tā būtu, tad mērenība taukvielu lietošanā, mazāk smēķējot, mazāk lietojot alkoholu, palīdzēs veselību labāk uzglabāt un dzīvi padarīt patīkamu bez slimošanas.

Kalns.

debesu lokā un viņu ceļā — smilšainā, baltā liedagā. Viņu rokas dusēja roka rokā, kopā, kā vienā otrai vēstot dziļo dabas mīklu, kur dzima dzīvība.

Laimīgie!

„Vai tu redzi, Baiba, tur okeanā, tālumā, tos baltos spārnus?" viņš jautāja.

„Tās ir buras," viņa atbildēja. „Zēģelaiva vēl maldās pa okeanu..."

Pa liedagu nāca pulciņš cilvēku.

„Tas ir Jānis Smilga ar Baibu," teica kāda balss. Viņu so balsi pazina. Tā bija Ojāra Zalcmaņa balss. Dažas minūtes vēlāk Jāni Smilgu un Baibu ielenca šis rīta jauniešu pulciņš. Ojārs Zalcmanis izņēma no pogu cauruma pusziedplaukušu rozi un pasniedza Baibai. Jaunava brītiņu kā šaubījās, ņemt vai nē, bet tad to satvēra un, nepaskatījusies Ojārā, iesvieda okeanā.

„Esmu jau saderināta," Baiba mierīgi paziņoja.

Zalcmanis kā jautādams skatījās Jānī Smilgā.

„Tas ir tiesa," Jānis Smilga apstiprināja.

Jaunie cilvēki steidzās viens pēc otra novēlēt Baibai un Jānim laimes. Kad mazā ceremonija bija galā, no viļņu zaļā okeana tāluma ieradās kūstošo dienas tēla elegantā cinisma... Kāda balss iesauca viņa vārdu, bet neviens neatbildēja, tikai kāda gūzma steidzās uz autobusa pieturas vietu.

Šalca tikai vairs okeans.

Beigas.

Gara KULTŪRAI

DV AKTIERI RAKSTA SEV GATAVĪBAS APLIECĪBU

„Man jau sen liekas, ka jaunatne audzina mūs, ne mēs viņus," tā saka dabas zinātņu skolotājs Fodors lugā „Gatavības apliecība", ko š. g. 11. novembrī skatījām DV teātra ansambļa uzvedumā Toronto. Lugas nostādījumā, kāpinājumā un atrisinājumā autors liek runāt un dzīvot, aktieriem un skatītājiem atzīt, ka cilvēki ir vienmēr tie paši visos laikos, vienalga, vai tie valkā garos svārkus un stīvās apkaklītes, meitenes paloka ceļgalu un zēni sasit papēžus, runājot ar ievērojamām personām, kā to darīja tai laikā, kad darbojās ungāru rakstnieka Fodora „Gatavības apliecības" tēli, vai tagad, mūsu dienās, kad vide un paražas ir pavisam citas.

Toronto DV teātra ansamblis šo lugu iestudējis kopš vasaras mēnešiem. Jāņem vērā šais laiks un arī, ka tēlotāji, kas mēģinājumos nepavada katru dienu, ir dažādām spējām un zināšanām, pavadījuši šo laiku diezgan intensīvā darbā, strādājot pie raksturiem, kas lugā nav no vieglajiem. Arī saliedēt kopspēlē šos raksturus un viņu attiecīgos psichologiskos gājienus, ir smags uzdevums tēlotājiem.

L. Pones skolotāja Anna Matte bija iestudējuma skaistākais, izjustākais un arī gatavākais tēls. Tēlotāja rada atmosfairu un var to sniegt arī līdzspēlētājiem, ja tie prot to uzņemt. Labā kontaktā viņa sadarbojās ar savu gara radinieku skolotāju Baranji Rob. Miglana tēlojumā, kas, lai gan pārdomāti un izturēti zīmējis šo tēlu, tomēr atstādams viņu bez krāsainākiem, dziļākiem momentiem, ar ko šī loma tik bagāta. Palika jautājums, kādēļ šis fiziski un garīgi tik možais paidagogs ir spiests iet pensijā, ja citi skolotāji skatā un spēlē tais pašos gados to nedara. Te liels palīgs būtu labi pārdomāts grims un parūka, jo Baranji, kā to norāda lugas teksts, ir jau bez matiem, ko solās audzināt vasaras atvaļinājumā.

Ilzei Rūdolfai, kas pirmo reizi stājās uz skatuves lielā un atbildīgā lomā, ir skaists pūrs: iedzimtas spējas, spēcīgs pārdzīvojums un takta sajūta pret līdzspēlētāju un skatītāju. Tā ir bagātība jaunas tēlotājas rokās. Tā bieži lika aizmirst viņas negatavību un nevarību techniskā ziņā šīs lietas lietā likt tik spilgtā un bagātā lomā. Ilzei Rūdolfai ir patīkama balss, bet viņas tēlotā Kate Horvate daudz iegūtu, ja Rūdolfa pārdomātu, kā rīkoties, lai balss neskanētu tik monotoni, tikai nedaudzu toņu kārtā. Tas arī bija galvenais traucējums, kas liedza otrā cēliena beigu skatu lokani krāsot un slēgt. Kāpinājums pazuda.

Skolotājas Salaji loma prasa pat no gatavas tēlotājas lielu kompetenci un lielu darbu. M. Bērziņa iezīmēja it raksturīgas sarūgtinātas, aprobežotas vecmeitas līnijas, bet bez spilgtāka papildinājuma, sevišķi saspēlē ar Kati otrā cēliena beigās. Zināmā mērā te vainojams atkārtojums aktieru nogrupējumā pie skolotāju galda sēdes laikā.

J. Jurševska direktors Kulcārs bija it ticams kā panaivs vecpuisis, kas viegli apmulsināms un pārliecināms no tik gudras meitenes, kāda ir Kate. Grūtāk bija pārliecināt kā iecienītam paidagogam, lielai personībai, kam parādoties uz katedra vai skolas gaitenos, audzēknes bijīgi un jūsmīgi nopūšas.

Jauks bija laipnais, ar krietnu humoru apveltītais Ādams Alberta Butāna tēlojumā. Labs, lādzīgu vecu runci atgādinošs, viegli ierosmināms vīriņš pedagogs pārmaiņās mazā lomā tik saskanīgi un pārliecinoši saspēlēdams ar partneri V. Turķi.

R. Purva skolotājs Varjaks bija labākais viņa tēlojums no līdz šim redzētiem. Inta Purva kā fiziskās audzināšanas skolotāja bija spirgta, vienkārša un lietišķa. Tikai attiecībā pret notiekošo sarežģījumu ar skolnieci Kati neizturēja attiecības. Piem., pakalpīgā steigšanās saukt citas skolnieces kā liecinieces novirzīja viņu no nospraustās rakstura līnijas.

Iepriecināja trīs jaunās paaudzes pārstāvji — V. Zuntaka, R. Pilskalniete un I. Brants. Visi trīs latviešu visjaunākās tēlotāju paaudzes pārstāvji nemaldīgi liek domāt, ka, pievēršot viņus rūpīgam un mērķtiecīgam teātra darbam, katrs no viņiem varētu parādīt it labus rezultātus.

Visiem torontiešiem zināms, ka Dz. Pūpēdis, kas uzņēmies iestudēt šo grūto lugu, ir apdāvināts raksturlomu tēlotājs. Sasniegumā Ed. Alberinga vietā viņš tēloja grūto skolotāja Richtiga lomu.

Skatuves ietērps maz pārliecināja par ģimnaziju, kur mācās ungāru turīgās, labākās sabiedrības atvases. Vai labāku iespaidu nebūtu radījušas — tikai vienkāršas drapērijas, bez kādām iebūvētām durvīm, zīnā?

Skatītāju bija krietns pulks, un visi redzami dzīvoja līdz tēlotājiem. Gribas novēlēt viņiem tikpat daudz pacietības, izturības, iecietības un par visām lietām — tikpat daudz mīlestības uz latviešu teātri, kā skatītājiem.

Tie ir augošo tēlotāju tuvākie draugi. Ja arī aktieri cīnās ar nevaļu, lomas sagatavojot, skatuves ietērpu izveidojot un vēl daudziem nevaļas pilniem darījumiem, skatītājs — šis laipnais teātra draugs, — atrod laiku ir ieejas kartes iegādei, ir dažām stundām, noskatīties izrādi. Lai liels paldies viņam par to!

E. Kalniņa

JUŖA SOIKĀNA GLEZNU SKATĒ

Juŗa Soikāna vārds plašākai publikai labi pazīstams: kurš gan neatcerēsies šī gleznotāja pazīstamo bēgļu ciklu, kas šķautnainā traktējumā un rūpīgā kompozicijā attēloja bēgļu grūtības un postu. Ar lineāru stingrību un diagonāļu taišņu dinamiku mākslinieks tur bija ieklāvis stipros emocionālos elementus savas kompozīcijas rāmjos.

Pašreizējā izstāde Hamiltonas Latviešu namā ir interesants notikums, jo, jaunus izteiksmes līdzekļus meklējot, mākslinieks mums rāda trīsdesmit divus melni baltus darbus, kas ir darināti oriģinālā paletes naža technikā. Paletes nazis uz audekla ir parasta lieta, bet Soikāns lieto drukas krāsu un to ar nazi ievelk ar atzīstamu meistarību. Latviešu nama nelielās telpas nav šādai izstādei sevišķi piemērotas, jo darbi pārāk saspiesti, tie nav arī ielogoti. Taču tas nemazina kopiespaida vienotību: īpatnējā technika liek atkārtoties zināmiem apdares vaibstiem.

Pārsvarā ir ainavas: kalni, akmeņaini nobrukumi, ielejas, krāteri, sniegoti klajumi, koki, jūrmalas, ostmalas. No kataloga numurētām gleznām, 1—20, šie darbi jau tuvojas pilnīgākai abstrakcijai, lai gan faktūru apdarē tuvāk ieskatoties, mēs jūtam un redzam īstu zemi, akmeņus un gružus. Trīs darbi, šķiet, vairāk izceļas no pārējiem: „Aizmirstais Ceļš" ir smalks, līdzsvarots un iejūtīgi veidots kalnu un pakalnu labirints, pie kā skatītāja acij patīk labu brīdi pakavēties. „Krāters" ir pat ar hipnotisku spēku, jo fokusā nostādītais vaļenais iedobums ir dinamiski efektīvs. „Japāniskā ainava", bez perspektīves, valdzina ar savu divplākšņaino vienkāršību. Ainavas 21—28 ir veidotas reālākā skatījumā, ar stipriem melni

(Nobeigums 8. lpp.)

Edvarts Tūters

VASARA IR GALĀ

Klausos lapu šalkās —
Ārā cēlies vējš.
Saules maigās alkas
Pelēks mākons dzēš.

Rudens ir jau klātu,
Projām dzērves skrien.
Cilvēks skumju prātu
Viens caur miglu brien.

Vientuļāks par viņu
Nav pat mežā koks,
Kam ar Dieva ziņu
Nolikts plaukšmes loks.

Plok pie zemes lapas —
Aiziet atpakaļ ...
Kas teiks, kura kapam
Dzenis zīmes kaļ?

Vasara ir galā —
Skumjš stāv dienu vaigs.
Svešumā, stindzis salā, —
Satver mani baigs.

Velta Toma.

GLEZNAS AR MŪZIKU

IMPRESIJAS E. KRŪMIŅA, K. LANGENFELDA, D. MIEZĀJA UN V. REINHOLDA DARBU SKATĒ

Nē, aibiem — International Business Machines — skati neatklātu ar noskaņotu izlases koncertu: pianiste Vera Leinvebere, flautists Arnolds Šturms; tam taču nepiekritīs pat visapmātākie šodienas atvalkanās (atvalkans — bezpriekšmetu, abstrakts, pēc Jāņa Veseļa) glezniecības noliedzēji. Un, ka šie gleznotāji mīl mūziku, norāda daži viņu darbu nosaukumi: E. Krūmiņam skice Mūziķis, eļļa Novembŗa akords, emalja Franču rags; D. Miezājam Džeza krodziņš; K. Langenfelda klauni un balerīnas, šķiet, kustas uz mūzikas fona; V. Reinholds nedod savām gleznām mūzikālus vārdus, bet dažkārt skan viņa pārpasaulīgās krāsu gammas. Mūzikālas gleznas! — Nē, tā šo skati apzīmēt neatļaus rakstu mākslas kritiķi, dēvēdami šo epitētu par aklo fantāziju. Taču, 11. novembrī Robertsona galerijā mūsu četrinieka gleznu skati tradicionālo runu vietā ievadīja tādi skaņu meistari, kā Bēthovens, Hendels, Debisī un citi. Pāris simts gleznu vērotāji kļuva mūzikas godbijīgi un pateicīgi klausītāji. Šalca aplausi un tvanēja krizantēmas, rozes, neļķes — pianistes Veras Leinveberes rokās, līdzi nestas gleznu skates telpās.

Nē, ne izaicinoši, ciniski — rādot ielogota audekla vidū piesistu saņurcītu, krāsu aptrieptu maisa drēbes gabalu (Guggenheima mūzejs!), ne melnu un sarkanu triepienu kailā sešreizastoņu pēdu laukumā — mūsu četrinieks, ar pietāti pret glezniecību visu paaudžu izpratnē, ar reveransu savai skolai, ar pieķeršanos šī laikmeta mākslas un skaistuma patiesībai (tāda pastāv!) rāda savas idejas, problēmas, sapņus un darbus krāsās. Nevienu brīdi nevar aizmirst — tie ir ziemeļnieki, eiropieši, mīlestības uz mākslu apsēsti domātāji un meklētāji. Tēmas — gan senas, gan jaunas. Uztvere svaiga. Ideja — reizē: ko un kā. Nekur, nevienā darbā nekā aizgūta, ja — tad tikai variācija par sevis paša tēmām. Nav nekā tāda, kas liktos skatīts Ņujorkas neskaitāmos salonos, galerijās; Toronto daudzajās šodienas gleznotāju skatēs; kas apgalvo pretējo, būs bijis paviršs skatītājs tur, vai šeitan, aizmirsdams, ka latvietis - mākslinieks lēti neaizgūst, nepakļaujas kādai modes nosliecei bez principiem, problēmu risināšanas, sevis meklēšanas. Zināms, ja šo skati neveidotu mākslinieki, bet „hobijisti - svētdienas gleznotāji", pārdomas varētu iet citā virzienā. Kopīgās un savrūpās skatēs, dekorāciju darbnīcās un metu darinājumos, mūsu četrinieks, ciktāl tie gājuši vienas gaitas un meklējuši individuāli, jau kopš gadiem atestējušies kā mākslinieki. Šī skate to vēlreiz liecina.

— Mana dziļākā interese patlaban ir meklēt gleznieciskų risinājumu būtiskām situācijām. Šī ideja augusi CBC dekorāciju plānošanas darbnīcā, cilājot aktieru izvietojumu problēmas, vērojot režisora darbu ar vizuāliem un drāmatiskiem motīvējumiem, — atzīst E. Krūmiņš. Problēmas, kas ietvertas sarkanu un zeltainu trīsstūŗu un elipšu formās, gan burās, gan krastam piestājušos kuģos; līkloču līnijas mūzikas instrumentos, ornamentāli izkārtotas zivju kompozicijas. Viss, šķiet, no dekorātora darbnīcas! Bet nē! Lūk, saulrietā aizdedzies Skalbes mežs. Eļļas glezna Izšķiršanās — jauneklis, gaismas apņemts, it kā ar būt vai nebūt domu. Cik tālu gleznotāja ceļu E. Krūmiņš sekmīgi nācis no saviem pērnajiem putniem un īrisiem!

Eļļas tik maigas kā ūdenskrāsas, un ūdenskrāsu gleznojumi eļļas dzidrumā: Liktenis, Mazā dejotāja un baltie putni, Sīpoli un Klauns, ar pārtrieptu, milzu muti, kas nerram pelna maizi, bet acis pašā, asas un pārdrošas, — gleznās, kur savas izdomas un idejas parāda K. Langenfelds. Nenāk ne prātā pārmest: klaunus pulciņos tik labprāt glezno Pikasso... Šie ir Langenfelda paša klauni, tāpat kā Pret Sauli — tā gaisma ūdenī, starp kokiem, viņa vien skatīta. Gleznotājam, ko, varbūt, viņa izcili gaumīgo mākslinieku karnevālu dekorāciju dēļ tik labprāt devējam par dekorātoru, ir izdevies sevi pāraugt par vairākiem meklējumu un darba gadiem.

— Tās ābeles, tās ābeles! — pie D. Miezāja ainavas jūsmo kāda māmuļa. Kas noliegs Daiņa techniku! Skat, Džeza krodziņu — virmo, kūsā, apvienojas un kliedz krāsas un formas zilā, sarkanā, baltā. Skaļš? Nē! Skat, akvareli Migla — maigāks par japāņu zīmējumu, pāris līnijas un izplūdināts krāsas piliens vai divi. Emocionālākais no visiem četriem ir D. Miezājs. Ja problēma — tad tikai skaistums, un, protams, forma, ciktāl tā nenomāc krāsas.

Neviena „vēl silta", nesena darba V. Reinholdam, tā to viņš apliecina pats, un dziļam mākslas patiesības meklētājam var ticēt. Dzīvot caur savu darbu un no sava darba, princips atvedināms nupat celt pabeidzamai mājai. Jāglezno tad, kad vairs nevar negleznot — un, palūk, melni zeltainā Teika, sarkani dzeltenie melnie Atspīdumi, lielā mazā glezna Rudens to apliecina idejā un krāsās. Nesen V. Reinholds izstādīja savus darbus Ontario architektu biedrībā, tur kāds mākslas pazinējs kanadietis rezumēja: īsts architektu gleznotājs! V. Reinholds ir stiprs, un tomēr par šo atzinību viņš priecājas. Nav šaubu, ka pēc mājas celsies daudz jaunu darbu.

No 48 izstādītām gleznām pirmajā nedēļā ar sarkaniem ripuļiem apzīmētas 11 pārdotās, par skati priecājušies ap 600 skatītāju... Cik lieliski aizsākta izstāžu un sarīkojumu gadskārta, cik skaisti apliecināta latviešu glezniecības rosīgā augšana un veidošanās! Vēl pabūsim šai mūzikas ievadītā gleznu skatē līdz 2. decembrim, saņemdami daudz un jau saukdami pēc vēl.

JONASAM MIESNIEKAM ŠODIEN ŠŪPUĻSVĒTKI

Šodien uz 65 mūža gadiem atskatās rakstnieks un dzejnieks Jonass Miesnieks.

Gavilnieks dzimis 1896. gada 22. novembrī, Jaunpiebalgas pagastā. Pirmā pasaules kaŗa viesuļi nākamo mūzu kalpu aizved tālu no dzimtenes. 1918. g. Jonass Sibirijā beidz Kanskas vidusskolu. Pēc kaŗa klusais piebaldzēns parādās Tērbatā, kur sāk studēt vēsturi. 1930. gadā Miesnieks beidz Latvijas universitātes juridisko fakultāti. Miesnieks ir korporācijas Lettonia loceklis.

Varētu iedomāties, ka jaunais jurists apmierināsies ar soģa karjēru un teiks ardievas mūzu aizkartām stīgām. Latviešu literātūra var pateikties, ka tas nenotika. Varbūt daudzi šodien atceras gavilnieku kā taisnas tiesas turētāju Rīgā un Cēsīs, bet ar saviem darbiem literātūrā Jonass Miesnieks ir nodrošinājis sev paliekamu vietu visā mūsu daiļliterātūras cienītāju saimē.

Viņa pirmais stāstu krājums Siržu asinis iznāca 1936. gadā. Romāni Bērzupju ģimenes portrets un Lībju gala soģis ir, varbūt, populārākie tautā lasītie Miesnieka darbi.

Gadiem paejot, no kautrā Piebalgas mūzu kalpa šodien ir izveidojies visu cienīts latviešu rakstītā vārda meistars.

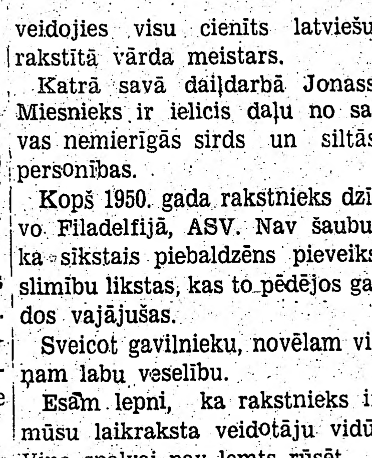

Katrā savā daiļdarbā Jonass Miesnieks ir ielicis daļu no savas nemierīgās sirds un siltās personības.

Kopš 1950. gada rakstnieks dzīvo Filadelfijā, ASV. Nav šaubu, ka sīkstais piebaldzēns pieveiks slimību likstas, kas to pēdējos gados vajājušas.

Sveicot gavilnieku, novēlam viņam labu veselību.

Esam lepni, ka rakstnieks ir mūsu laikraksta veidotāju vidū. Viņa spalvai nav lemts rūsēt.

A. Kundrats

Divās dienās pārdoti 32 darbi

O. Grebžes gleznu izstādes pirmajās divās dienās Grand Rapidos jau pārdoti 32 darbi.

Izstādei atzinīgus vārdus veltījuši vietējo laikrakstu mākslas kritiķi. Apmeklētāju vidū bija daudz amerikāņu.

Izstāde turpināsies līdz 26. novembrim.

(47. turpinājums)

— Beidzot . . . Man jau likās — tu mani esi pametis uz visiem laikiem!

Kārlis pameta Vilni un steidzās pie sievas. Viņa balsī bija atvainošanās.

— Mīļumiņ! . . . Bet redzi, ko es atvedu — Vilni! Satiku un atvedu! Un viņš saka, ka šonakt varam palikt pie viņa, un ka domā, ka zina jau istabu, kur tev palikt.

— Istabu? — Gaida bija vīlusies — tikai vienu istabu?

Viņas lelles sejā lūpas savilkās uz raudāšanu, bet tad viņa negaidot mainīja stāju. Izskatījās, ka Kārlis viņai pēkšņi vairs neeksistētu, bet tā redzētu vairs tikai vienīgi Vilni. Viņa pacēla skūpstam izstieptu roku, un pāri tās delnas virspusei ar bezgalīgā sirsnībā un atkalredzēšanās priekā kūstošu skatu raudzījās Vilnī.

— Vilni — draugs! Kāda laime tevi atkal redzēt! Kaut tu zinātu, ko mēs esam pārdzīvojuši un pārcietuši!

Kārlis, kas fabrikā un pa ceļam sarunājoties ar Vilni, bija licies gluži normāls un valodā brīvs, Gaidas klātienē ierāvās sevī un kļuva mazs un iztapīgi padevīgs.

— Tā ir, — viņš kā atbalss atkārtoja — Gaida daudz ir pārcietusi. Kamēr mājās sakravājāmies, un kur tad vēl netīrais kuģis, pārpildītie vilcieni un nelaipnība uz katra soļa. Baigi!

Vilnis Lauciņus vedināja uz mājām, nomazgāties un atpūsties.

— Tā ir, Gaidai jāatpūšas, — Kārlis piekrita un sāka vākt ceļa saiņus. Pienāca viesnīcas saimniece, lai iekasētu par patērēto. Kārlis izvilka no bikšu kabatas krietnu žūksni divdesmit un desmit marku zīmju. Lēse bija par divi markām un dažiem feniņiem. Atlobījis vienu piecu marku zīmi, Kārlis to pasniedza viesnīcniecei, un kad tā gribēja starpību izdot, nevērīgi atmeta ar roku. Tad viņš no krūšu kabatas izņēma avīzē ietītu sainīti un to atraisīja. Kad atlocīja avīzi, parādījās bieza simts un piecdesmit marku naudas zīmju kaudze. No bikšu kabatā glabātās naudas Kārlis atšķīra visus desmitniekus un pievienoja avīzē glabātajam sainītim un, to no jauna savīstījis, novietoja atpakaļ frenča kabatā. Viesnīcniece stāvēja blakus un plati ieplestām acīm noskatījās Kārļa darbībā. Tad viņa, kā no sapņa pamodusies, apgriezās un steigšus aizgāja.

— Tu te labāk tā ar naudu neplāties, — Vilnis nepatikā savilka uzacis, — te markai vēl ir vērtība, un vietējie to nopelna smagā darbā. Ja turpināsi dot tādas dzeramnaudas, tad sadzīsi cenas tik augstu, ka pats vairs nespēsi samaksāt.

— Vilnīt, neesi dusmīgs — Gaida satvēra Viļņa roku un piespieda tā pirkstiem vaigu, — kas ir pāris markas?

Vēlāk dzīvoklī Vilnis redzēja, ka dažām markām Lauciņu rokās tiešām nebija vērtības: bez biezā naudas vīstokļa Kārļa kabatā, arī prāvā Gaidas rokas somiņa bija bāztin piebāzta simts marku naudas zīmēm.

— Kur tu tik daudz naudas ņēmi? — Vilnis nenocietās.

— Tā mūsu lauku māju raža. Lielā tiesa krājuma, sviesta un speķa šovasar aizgāja pa tumšo uz Rīgu. Gaidai bija pazīšanās ar vāciešiem, tā varējām ievest bez kontrolēm, — Kārlis, ne bez lepnuma, skaidroja.

Gaida bija atlikusies Viļņa gultā.

— Es esmu nogurusi, — viņa izmisušā, gaudulīgā balsī skaidroja, ļaujiet man atpūsties,

— Atpūties vien, mīļumiņ, atpūties, — Kārlis rūpīgi apsedza sievu, — līdz septiņiem tikpat nekas nav darāms, tad iesim tev dzīvokli raudzīt.

Pēcpusdienas cēlienu, kamēr Gaida gulēja, Kārlis izmantoja, lai stacijā noskaidrotu, vai viņa sievas bēgļa saiņi pienākuši. Atradis, ka visi vienpadsmit ir ieradušies, viņš ar stacijas priekšnieku sarunāja, ka tos uzglabās stacijas noliktavā, līdz būs nokārtots dzīvokļa jautājums. Pagaidām viņš paņēma līdz tikai vienu, bet toties jo smagu koferi.

— Neticu, ka Bekera kundzei būs pietiekami telpas tavas mantas glabāšanai, — Vilnis, Kārļa saiņus redzējis, šaubījās. — Viņai dzīvoklis nav no lielajiem, un pieliekamo telpu nav gandrīz nekādu.

— Vai pie tevis nevar? — Kārlis jautāja, — vismaz dažus; un cik tad ilgi tas arī glabāsies? Lielā tiesa jau ir ēdamā manta — kāds maišelis cukura, drusku miltu, kāda cūkas mugura . . . Tādas mantas jau ātri kūst . . .

Bekeru Ilze Gaidu uzņēma savā dzīvoklī ar prieku. Viņa Vilnim pat pateicās, ka tas viņai sagādājis zināmu, krietnu īrnieci.

— Man bija bailes, ka pie manis ievietos kādu izbumboto ar pieciem, sešiem bērniem. — viņa atviegloti smaidīja, — mēs divas te iztiksim labi.

Gaida pret Ilzi atplauka kā saulains pavasaŗa rīts. Viņa apbrīnoja tās virtuves spodrību, mēbeļu stila saskanīgumu, aizkarus un traukus. Pie tam viņa pareizi nomērītās atstarpēs sarunā prata iespraust:

— Jā . . . arī man tāds reiz bija . . . Kas zina, kas tagad guļ mūsu gultās . . . Kad es atkal varēšu domāt par dzīvokļa iekārtošanu? . . .

Krituša Ērika Bekera ģīmetni viņa paņēma rokās un pētīja ilgi un rūpīgi. Tad viņa ļāva tai nokrist uz galda, pieskrēja Kārlim, apsvieda rokas tam ap pleciem un pielieca galvu tā krūtīm.

— Tu mani nedrīksti atstāt! Nē, nē — es tevi nelaidīšu! Tev jāpaliek pie manis — kur es pasaulē viena bez tevis iešu?!

Ilze domīgi vēroja Gaidu. Tad viņa pāri istabai saskatījās ar Vilni un sasmaidījās: viņi sapratās bez vārdiem. Kopš neilga laika viņi bija sākuši saukties par tu, un tas kopības un saderības sajūtu vēl pastiprināja.

No Bekeru dzīvokļa atgriezušies, Lauciņi izņēma no kofera gabalu kumpja, dažas olas, sviesta pikuci, medus trauciņu un pusklaipa maizes. Kārlis nomazgāja rokas un stājās pie pavarda, Gaida atlaidās Viļņa gultā atpūsties; viņai bija uznākusi migrēna.

— Mēs nevienam neteicām, kurp dosimies, — žāvēto cūkgaļu pannā čurkstinādams, Kārlis stāstīja Vilnim, — Gaida domā, ka nav labi, ja daudzi saskrien vienā vietā. Tad sākas plēšanās un greizsirdība, un visāds nemiers. Zinām jau, kā iet pa Kurzemi. Labāk tā, kā tagad. Pēc nedēļas vai divām Ivars gribēja sūtīt arī Rantu projām. Viņai gan būs grūtāk kā Gaidai.

— Kāpēc grūtāk? — Vilnis centās apvaldīt balsi.

— Bērna dēļ. Jau tā nav viegli, bet kur nu vēl ar bērnu!

— Bērns? Kas tad viņai ir? Un cik vecs?

— Meita. Būs tagad — ē — pāri trīs gadiem.

Tātad Rantai bija meita. Ivara bērns. Un jau vecāka par trīs gadiem.

— Jā — tad jau gan, — Vilnis piespieda sevi atbildēt, — tad jau gan būs grūtāk. Ar bērnu tagad nav viegli.

Vairāk viņi par to nerunāja. Kārļa domas aizņēma praktiski jautājumi par Gaidas turpmāko dzīvi — kur un kā viņa dabūs pārtikas kartītes, kur jāpierakstās, vai nespiedīs iet darbā, un citas līdzīgas problēmas; Vilnis turpretī apzināti no Rantas un Ivara pieminēšanas vairījās.

Lauciņu Kārļa atvaļinājums izbeidzās, pirms viņš paspēja pilnīgi iekārtot Gaidas dzīvi svešajā malā. Rītā, kad viņam bija jādodas projām, Gaida bija tik sabrukusi, ka vīru uz staciju nemaz nespēja pavadīt. Kārlis aizgāja viens un norūpējies, un visas viņa domas palika pie Gaidas.

8. NODAĻA

Nākamajās nedēļās Vilnis par Gaidas labklājību un gaitām zināja maz — gandrīz vienīgi tik, cik tās viņam izstāstīja Bekeru Ilze. Pēc vīra aizbraukšanas Gaida veselu dienu bija šņukstēdama nogulējusi gultā un nebija ēdusi pat Ilzes pienesto kartupeļu sacepumu. Bet jau nākamajā rītā Gaida bija sākusi attīstīt rosīgu darbību: pārkŗavājusi līdz atvestās mantas, sadalījusi sviestu nelielos pikučos, glīti iesaiņojusi un devusies uz Geru. No Geras viņa atgriezās bez sviesta, bet ar vairākiem pāŗiem sieviešu zeķu, divi pāŗiem klikatu, vienu pāri ādas kurpju un baķīti nešūtas zīda drānas. Bez tam viņai bija laimējies uziet veikalu, kurā vēl bija īstas franču smaržas, protams, ne jau atklātā pārdošanā, bet tādiem, kas ne tikai varēja samaksāt pieckārtīgu oficiālo cenu, bet arī pasniegt pāri veikala galdam mazā, glītā sainītī ievīstītu īstu Latvijas sviestu.

Dienā Gaida darījās pa māju, bet pievakarē devās uz Geru, Gomlā atgriezdamās tikai ar vēlo nakts vilcienu. Izmantodama Bekeru Ilzes šujmašīnu, viņa bija sākusi no Gerā pirktās drēbes sev šūt pāris tērpu.

— Viņa to prot, — Ilze, no darba atgriežoties, stāstīja Vilnim. — Kā viņa to veic, nezinu, bet viņas rokās drāna it kā pati atrod veidu, kā vispareizāk piekļauties ķermenim, vai nu lai aizsegtu, kas slēpjams, vai izceltu, kas parādāms.

— Man prieks, ka jūs abas saprotaties, — Vilnis, izvairīdamies no lietus peļķes, paspēra soli sāņus, — baidījos, ka viņa tevi traucēs.

Ilze tūliņ neatbildēja.

(Turpinājums sekos)

J. Grodnis.

KĀ ŠĪ KOMĒDIJA BEIGSIES?

Šīsdienas starptautiskās politikas virzienu nosaka trīs tukši skanoši vārdi: 1) koeksistence, 2) miers un 3) atbruņošanās. . .

Koeksistences vārda nozīmi jau „tautu tēvs un skolotājs" Staļins izteica Amerikas žurnālistiem savās intervijās, un proti, — ka starp dažādām valstu politiskām sistēmām var pastāvēt koeksistence, t. i. — visus strīdus jautājumus izšķirt mierīgu sarunu ceļā. Šis paregojums, pastiprinātā veidā, ir piepildījies arī Chruščeva varas laikā, un ir devis ļoti labus rezultātus komūnistu pasaules iekarošanas plānos.

Šodien koeksistence vistīrākā veidā nozīmē apstiprināt, — atklāti vai klusējot atzīt Kremļa inscenētos pilsoņu kariņos iegūtās teritorijas un tur noorganizētos komūnistiskos režīmus, kā piem., Koreja, Vietnamā, Kubā, Laosa u. c. Bez tam vēl koeksistences ceļā pakāpeniski apmierināt Chruščeva „taisnīgās" prasības starptautiski svarīgos jautājumos, kā piem., Rietumberlīnes, Austrumeiropas robežas, Austrumvācijas atzīšanas u. c.

Miers — nozīmē ļaut komūnistiem brīvi un netraucēti rīkoties visās pasaules malās. Miers ir komūnisma lielākais propagandas ierocis visos pēdējos 15 gados. Chruščevs pats ir īsts „miera eņģelis", un viņa uzdevumā visās pasaules malās neskaitāmi komūnistu aģenti ar politiski mentālo un naivo pacifistu piedalīšanos un atbalstu rīko „miera" kongresus un konferences, kurās nosoda Rietumu agresorus un slavē mieru mīlošo Padomju Savienību.

Miera vārdā Pad. Savienība ražo un var ražot un spridzināt vislielākās atombumbas. Citādi ir, ja to mēģina darīt Rietumu agresori, koloniālisti un imperiālisti. Miera vārdā Rietumu sabiedrotiem jāizvācas no Rietumberlīnes, jāatzīst Austrumvācijas valdība, jālikvidē savas militārās bāzes ārzemēs un jālikvidē arī tāda agresīva militāra organizācija kā NATO. Miera vārdā [illegible] iznīcināmi visi atombumbu krājumi u.t.t. Tas nozīmē [illegible] miera vārdā Rietumu [illegible] politikai [illegible]. Rietumu iejaukšanās komūnistu izdarībās nozīmē pasaules miera apdraudēšanu.

Atbruņošanās ir politiskās komēdijas galējais kāpinājums, pirms priekškara nolaišanas. Rietumi ir par atbruņošanos ar efektīgu starptautisku kontroli. Chruščevs, totālās atbruņošanās autors, prasa totāli atbruņoties četru gadu laikā, bez starptautiskās kontroles, jo lūk, atbruņošanos kontrolēt varot katra valsts pati. Starptautiskā kontrole pielaižama tikai ar veto tiesībām, jo bez veto šī kontrole izvērtīšoties par otras valsts izspiegošanas orgānu..

Mēs zinām, ka spiegošana notiek militāros noslēpumos. Ja Chruščevs vēlas totāli atbruņoties, tad jau spiegošanas fakts atkrīt, jo nav vairs militāru noslēpumu, ko izspiegot. Ja pirmie divi — koeksistence un miers — ir komūnisma tīrs īpašums, tad atbruņošanās kā propagandas ierocis vēl nepieder pilnīgi Chruščevam vien, bet ir daļēji svārstīgs. Pasaulē ir ļoti maz naivo, kas tic patiesai atbruņošanās. Pat Chruščevs ar Kenediju tai netic un nedomā atbruņoties. Visa Savienoto Valstu saimnieciskā ražošanas sistēma jau apmēram 20 gadus bazējās galvenokārt uz bruņošanās rūpniecību. Kas ir galvenie bruņošanās rūpniecības uzņēmumu īpašnieki, to mēs zinām. Ieroču ražošana dod visaugstāko peļņu, — tas ir fakts. Ieroču lielākais noņēmējs ir ASV valdība, tātad arī drošākais tirgus un stabilākais maksātājs. ASV apbruņo un kreditē brīvās pasaules valstis ar Amerikā ražotiem ieročiem un šim nolūkam izdod biljonus no valsts budžetā paredzētām summām. Ieroču ražotāji Amerikā ir laimīgi un pateicīgi arī Chruščevam par mazu kariņu izraisīšanu dažādās pasaules malās, jo šie kariņi tiem dod iespēju, bez ASV valdības vajadzībām pārdotiem ieročiem, gan pa tumšiem, gan atklātiem ceļiem vēl pārdot tos par augstu cenu karojošām pusēm — bieži vien abām reizē.

Koeksistence Chruščevam palīdz iekarot pasauli bez kara. Kapitālistiem brīvā pasaulē, sevišķi ASV, koeksistence, nobīdot tālākā nākotnē kara draudus, pagarina bruņošanās rūpniecības ziedu laikus peļņas kārīgiem miljonāriem. Tāpēc arī Chruščevs, viņa viesošanās laikā ASV, 1959. gadā, vissiltāk tika sveikts un atbalstīts ne no strādniecības, bet gan no kapitālistiem — miljonāriem. Tātad komūnisms šodien iet roku rokā ar kapitālistiem ASV. Kas tie savā nospiedošā vairākumā ir, kādai politikai tie kalpo, tas nav vairs noslēpums.

Patiesi atbruņojoties, ko gan ASV varētu likt bruņošanās rūpniecības vietā, jo jau tagad miera laika rūpniecības ražojumiem trūkst starptautiskā tirgus? Kā tā spētu atrisināt radušos bezdarba problēmu? Tā šī spēlīte turpinās. Komūnisms gūst panākumus koeksistences, miera un atbruņošanās propagandas ceļā, un kapitālisti — lielāko peļņu kara ieroču ražošanā.

Tā ir lielākā pasaules politikas komēdija. Rietumu pasaules politikas vadītāji ir tikai aktieri šinī komēdijā, jo politisko aizkulišu bīdītāji ir citi, kas rampas gaismā neparādās. Šī politiskā komēdija atšķiras no parastām ar to, ka tā beigsies ar ļoti traģiskām beigām. Par cik šīs spēlītes beigas pagarina, par tik tā prasīs lielākas līķu kaudzes.

Kur palikusi Rietumu pasaules politiskā atbildība un sirdsapziņa? Tie runā par mieru, bet tam netic neviens. Tie runā par atbruņošanos, bet pastiprināti bruņojas līdz zobu galiem. Tie pasauli ir noveduši tādā chaosa stāvoklī, ka tikai karš var to glābt. Tikai karš var iznīcināt komūnismu. Pretējā gadījumā komūnisms iznīcinās viņus pašus un visu brīvo civilizēto pasauli. Koeksistence ir kara sākuma bīdītāja no šodienas uz rītdienu, bet ikkatra rītdiena nes sevī lielākas briesmas un upurus. Jo politiskā komēdija ilgāk turpināsies, jo traģiskākas būs tās beigas.

NENOGAIDOT IZRAIDĪŠANU, PADOMJU SAVIENĪBAS SŪTNIECĪBAS ATAŠEJS AIZBRAUCIS.

Otrs „atašejs" Rīgā izpilda izsūtāmā pienākumus

SPECIĀLZIŅOJUMS LA NO STOKHOLMAS

(LZA) Īsumā jau ziņots, ka trimdinieku izspiegotāju Jāni Rūdolfu Šaulīti Zviedrijas drošības iestāžu ierēdņi apcietināja tanī brīdī, kad tas gribēja nodot savāktās ziņas personai, kas izrādījās par kādas Austrumu valsts diplomātisko ierēdni un tāpēc bauda neaizskaramības tiesības. Saudzīgi teikts. Zviedrijas lielākai trimdinieku sabiedrības daļai bija zināms, ka šis „diplomāts" nav neviens cits, kā Pad. Savienības sūtniecības Stokholmā latviešu vilināšanas atgriezties okupētajā dzimtenē, vai vismaz doties turp kā tūristiem: Kādu no izrāžu rīkotājs kopīgi ar līdzbiedri — atašeju Rimjāni, kas no Stokholmas pirms pāris nedēļām bija nozudis. Abi savā laikā uzbāzīgā kārtā meklēja sakarus ar trimdiniekiem — to rīcības visiem labi saprotams — ievilināt tos savos tīklos, līdzīgi kā tas noticis ar tagad notiesāto Šaulīti.

Tagad zināms, ka minētais „atašejs" Gunārs Lapiņš, negaidot oficiālu izraidījumu no Zviedrijas, pēkšņi devies uz citu zemi.

No okupētās dzimtenes saņemtas ziņas, ka jau vasarā no Stokholmas pazudušais „atašejs" Rimjānis esot Rīgā. Dzīvojot Zviedrijā, R. bija sācis plaši rīkoties ar savu maizes devēju līdzekļiem, ne vien pēc kino izrādēm, bet gandrīz ik nedēļas savā privātajā mitekli rīkojis dzīres, kāpēc degradēts, un tagad izpildot izsūtāmā pienākumus. Tūristiem ierodoties Rīgā, Rimjānis tos sagaidot ostā un, sastopot jau agrākos gados no Zviedrijas iebraukušos, pēc krievu parauga skūpstot tos uz vaiga. Saskaitot un novietojot tūristu līdzpaņemto rokas bagāžu. Pēc čekas norādījuma atbraukušos novedot viesnīcā un novietojot jau agrāk noziņētās istabās, kur sienās iekārtoti sarunu noklausāmie aparāti. Dažreiz pildot arī gida pienākumus, stingri raugoties, lai atbraukušie redzētu vienīgi to, kas tiem atļauts redzēt. Pildot arī sarga pienākumus, lai vakaros, tumsai iestājoties, tūristi neatstātu viesnīcu. Šo ierobežojumu agrāk brīvajā pasaulē uzskatīja kā [illegible], lai tūristi uz savu roku neklaiņotu pa pilsētu. Lietai ir dziļāka saknes. Rīgas ielās naktīs ir bīstami parādīties, jo notiek gājēju aplaupīšana.

DĀMU FRIZIERSALONS VENTA'
3 Westmoreland Ave. (Bloor - Dovercourt),
Tel. LE 6-9544, Toronto.

Amerikas latviešu teātris sestdien torontiešus iepriecinās ar „Omartija kundzi".

PIZAS TORNIS UN AIZSTĀVĒŠANĀS

ĻEMBASTOGRAFIJAS PRIVĀTDOCENTA JORIKA PĒTĪJUMI LATVIETĪBAS VĒSTURĒ UN NĀKOTNĒ.

Tā ir absolūta nepatiesība, ka Pizas slavenais tornis noškiebies sāniski tikpat ātri, cik ātri par mūrniekmeistaru pārskolojies tas latvietis, kas saņēmis torņa būvdarbus. Tagadnes latviešu mūrniekmeistari savai javai lieto tikai visaugstākās kvalitātes cementu, smiltis un ūdeni. Viņu celtie bangalovi stāv stingrāki par Gibraltāra klintīm. Tikai kangari var pārmest to, ka pagrabos sūcas mitrums, viena otra siena plaisā... Un Pizas torni latvieši nemaz nav cēluši. Varbūt kāds latviešu mūrniekmeistars gan mēģināja nosolīt torņa būvdarbus, bet atnāca itālis un pateica: „Es strādāšu par 100 dolariem lētāk."

Bet neapstrīdama patiesība rāda, ka paši pirmie cilvēki, kas atšķirās no pirms Ādama laika spalvainiem vecīšiem gan bija latvieši. Un šis atšķiršanās pirmā pazīme izteicās likumā — viņu apspalvojums kļuva arvienu plānāks. Otrā pazīme bija valoda — jaunradušies latvieši sāka sarunāties. Dabīgi, ka šāda civilizācijas un kultūras augšupeja tiem, kam bija nolemts palikt spalvaino kārtā, gluži nepatika. Ja Ādama dižsenči prastu runāt, viņi apsēstos pretim latviešiem un izspriestu savu turpmāko sadzīvi, apmēram tā, kā to dara vecīši, kam uznāk lielais runājiens, — jo, kā nekā, viņiem tomēr bija kopīga izcelsme un kopīgi jādzīvo šajā pasaulē. Bet Ādama supermazbērnu runas spējas tālāk par „bū" un „bē" nesniedzās. Tādēļ viņi vienkārši sāka kauties. Un latvieši aizstāvējās... Šie aizvēsturisko laiku notikumi atstājuši savas zīmes latviešu valodā. Arī tagadējie latvieši, ja tiem sanāk tādi apstākļi, ja jāaizstāvās, parasti nesaka, ka viņi situši saviem pretiniekiem pa seju, ģīmi, vai fizionomiju, bet šo izdarību dēvē kā sišanu pa prožektoriem.

Nujā, kopslēdziens ir šāds: mūsu nelabvēļi grib mums piedēvēt pat Pizas torņa sānisko noškiebšanu, un mūsu ienaidnieki grib mūs fiziski nolīdzināt ar zemi. Un mums jāaizstāvas ar visiem spēkiem.

Bet, tā kā aizstāvēšanās ir tieši mūsu stiprākā īpašība — viss joprojām ir kārtībā. Latvieši aizstāvējās aizvēsturiskos laikos. Un latvieši aizstāvējās vēstures grāmatu apzinātos laikos — kaut vai toreiz, kad kurši, latgaļi un citu senlatviešu cilšu vīri devās savos sirojumos. Vienalga, kādā zemē viņi parādījās, neviens negribēja ar labu atdot ne govi, ne sviesta cibu, bet gan ķērās pie sitamiem un duramiem verķiem... Un mūsējiem atkal bija jāaizstāvās.

Aizstāvēdamies latvieši ir pārdzīvojuši dažādu eiropiešu un aziātu impēriju rašanās, ziedu un sabrukuma laikus. Un aizstāvēdamies mūsu pēcteči pārdzīvos arī tādas impērijas, kas radīsies nākotnē.

Joriks

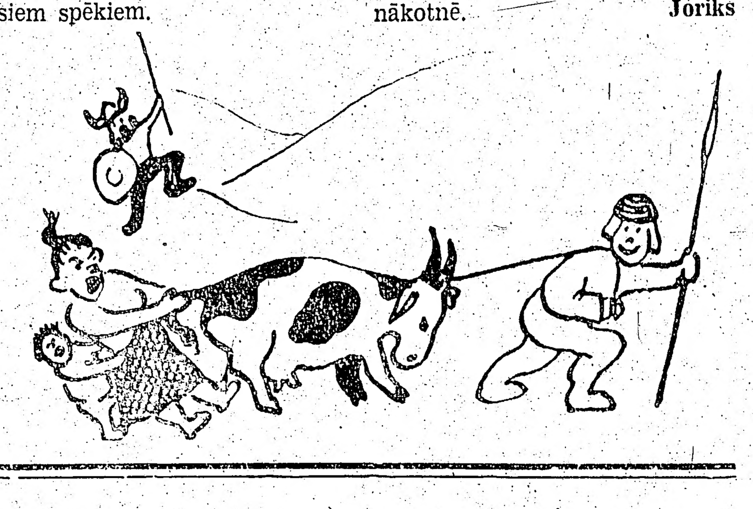

Modris LORBERGS

ATGRIEŠANĀS

STĀSTS

V

Krišs pasniedz jauneklim, kas tagad pienācis līdz pat ozolam, pasi un ziņkārīgi vēro tā seju. „Tā būtu meitenīgi skaista, ja pierē un lūpu kaktiņos negulētu dziļas līnijas, kā dažkārt cilvēkiem, kas spītējas," domā Krišs. „Zilās acis, augstā piere un taisnais deguns varētu būt arī Rudzvārpu pēctečiem."

Jauneklis atdod pasi un pamet vīriem ar roku.

„Viss kārtībā. Ir pašu cilvēks," un, pagriezies pret Krišu, turpina: „Piedod, ka tevi tik asi saņēmām. Tagad tādi laiki. Atskrēja bērni nobijušies: Rudzainēs sveši cilvēki bļaustoties. Esot pat viņus ķēruši. Sabārām, jo viņiem noliegts no centra iziet. — Atstājām darbu un nācām šurp raudzīties."

„Vai tad tūlīt uguns vāle jālieto? Pašu cilvēks vien esmu," tā Krišs.

„Jāuzmanās. Ielien katrā svešā ādā. Paši tagad vēl nezinām, kuŗš draugs, kuŗš ienaidnieks. Pirms lielās ņaukas ruski vairumu savējo izvāca. Pārējie bailēs aizlasījās paši. Mūsējie, cik spēja, paslēpās mežos. Cerēja ātrāk atbrīvošanu sagaidīt. Tagad ruski kā utis bariem vien velkas atpakaļ. Pārdaugavieši ir atkauties nevar. Zog, slepkavo un ievazā slimības."

„Vai tad robeža neapsargāta?"

„Kā nē, bet vai tādu gabalu nosargāt? Trūkst cilvēku. Viss tagad mežiem aizaudzis. Sargi dienās cērt robežu, naktīs iet patruļās. Pa to laiku ruski no poļu puses cauri biezokņiem nāk bariem. Mūsējiem Latgalē kaušanās sviedriem vaigā. Igauņu pusē ruski nerādās. Tur plosās slimības, kā kādreiz mēris. Maz būs dzīvajos palikušo."

Kriša interese aug lielumā. Tā ir valoda, kas asinīm liek straujāk riņķot.

„Vai neapsēdīsimies? No tālā ceļa gurst kājas."

Jauneklis paskatās pulkstenī.

„Tā var; sestdienas novakare klāt. Tā vai tā būtu bijis jānāk pirti kurināt. To paveiksim arī tagad."

Vīri gar sagruvušās mājas galu nozūd dārza biezoknī, bet Krišs un jauneklis atlaižas pagalma mauriņā.

„Un kas ar Rīgu? Vēl vecajā vietā?"

„Vecajā gan, bet drupu un gruvešu kaudze. Uzmeta bumbu pašā vidū. No Bolderājas līdz Šķirotavai, no Juglas Baložiem līdz Mārupei viss sabruka un sadega. Tikai piemineklis pilsētas vidū neskarts. Tur bija sprādziena centrs. Pirms pāris nedēļām atjaunošanas vienības sāka upuŗu dedzināšanu. Citi pilsētā kāju spert nedrīkst."

„Drausmīgi", nodrebinās Krišs.

„Ir drausmīgi, bet gan atkal uzbūvēs. Vēl drausmīgāk ir Liepājā. Tur pilsētas vietā ieplūdusi jūŗa. Karstums aizdezināja milzīgos zemūdeņu bazes pazemes municijas krājumus, un tie sprādzienā pacēla pilsētu gaisā, lai pēc tam nogremdētu jūŗā. — Citas pilsētas gandrīz neskartas. Arī Ķegums, pateicoties mūsu vīru varonībai, palika neuzspridzināts. Vismaz gaisma mums ir."

Krišs drūmi klusē. Iznīcības viesulis plosījies arī šeit. Liels un drausmīgs.

Jauneklis pārtrauc klusumu:

„Teic, kādēļ atgriezies? Ko esi nodomājis darīt?"

Krišs paceļ galvu, un klusēdams ilgi vēro jaunekļa seju. Tajā ir tik daudz pazīstamu vaibstū.

„Atgriezos, jo sirds ar šejieni saaugusi. Kā var aizmirst māju, kuŗā esi dzimis, uzaudzis un strādājis? Tāds arī tēva un mātes nolikums, neaizmirst Rudzaines. Strādāšu, kā vecāki pēc pirmā kaŗa to darīja, līdz mājas būs atkal vecā košumā. Palīgu man netrūks. Manējie palika Iecavā. Pāris dienas apskatīšos pēc paliekamas vietas, un tad iešu viņiem pakaļ."

„Tad tu tomēr esi īstais šo māju mantinieks," klusi ieminas jauneklis. „Sākumā negribēju ticēt, bet nu ticu. Tad nu Rudzaiņu pirti vairs lietot nevarēsim."

„Kādēļ gan nē!" iesaucas Krišs. „Jūs taču esat to kārtībā turējuši. Siltuma pietiks visiem, — Bet kādēļ tu kļuvi tik bēdīgs?"

Jauneklis ilgi klusē.

„Klusībā cerēju reiz kļūt šo māju saimnieks, ja īstais mantinieks neatgrieztos. Man Rudzaines ļoti patīk. Redzi, es esmu Juris . . . Juris Pietilā, tavas māsas Vaŗas jaunākais dēls. Un tu . . . jūs esiet mans tēvocis . . . Bet gan jau arī es dabūšu zemi, jo tās te tagad netrūkst. Daudzas dzimtas vairs neatgriezīsies."

„Tu . . . tu esi Juris . . . Vaŗas dēls", Krišs satraukts sauc. „Kādēļ tu tūlīt to neteici? Ilgi tevi vēroju, jo tavā sejā redzēju līdzības ar Rudzvārpām. Gribēju vēlāk pats jautāt. Bet nu, sit saujā un celies kājās, lai tevi īsti apskatu. Un stāsti, kur Vaŗa, Arjo, Kārlis un Cilda? Kā atkļuvi atpakaļ Latvijā?"

Abi sarokojas, un Krišs ilgi pēta savu māsas dēlu. Nu viņš īsti pazīst Rudzvārpu jaunības sejas vilcienus. Juris ir īsts to pēcnācējs, tikai augumā slaidāks un spēcīgāks un gaišiem matiem.

„Tas ir gaŗš stāsts, tēvoc," Juris saka, „to māte pati varēs labāk izstāstīt. Kad ļaužu straume sāka velties uz austrumiem, mēs cēlāmies pretējā virzienā, līdz pamazām tuvojāmies Latvijai. Šeit ieradāmies drīz pēc drausmīgajiem sprādzieniem. Esam apmetušies centrā, jo tur pagaidām drošāka dzīve. Gan pārējais izkārtosies vēlāk. Kārlis ir Latgalē, cinītāju vienībā, bet tēvs pārrauga elektrības līniju atjaunošanu. Cilda kopj uzlidojumā apdedzinātos Bērzmuižas kūtī ierīkotajā slimnīcā, bet māte uzrauga Kārļa bērnus. Tie bija, kas atnesa ziņu par tavu pārnākšanu."

„Tad ir labi. Būsim atkal visi kopā. Gan arī Māra ar savējiem pārradīsies."

Gar mājas stūri atgriežas pirts kūrēji vīri.

„Juri, viss kārtībā. Pēc stundas varēsim pērties vēža sarkanumā", sauc viens.

„Mums nu gan tagad jāprasa saimnieka atļauja," Juris jautrs atbild," jo Krišs Rudzvārpa ir šo māju likumīgais mantotājs un mans tēvocis. Iepazīstieties!"

Vīri sirsnīgi sarokojas.

„Pirms viņš varēs sākt savā mājā saimniekot, būs gan valsts gads jānostrādā," nopietni piemetina vecākais no vīriem.

„Kā tā", brīnās Krišs, „es taču gribu strādāt Rudzainēs."

„Tās nepazudīs," mierina Juris, „tāds ir pagaidu pārvaldes nolikums. Ikvienam pieaugušajam, kas Latvijā grib atsākt dzīvi, gads jānostrādā valsts uzbūves darbā. Šajā laikā viņš tiek aprūpēts, bet samaksu nesaņem. Tikai pēc gada katrs var sākt rūpēties par savu personīgo labklājību. No šī pienākuma nevar atpirkties ar naudu nedz cita klaušām. Valsts intereses stāv pāri visam. Piemērotu darbu atradīs ikviena spējām. Kuŗš no šī pienākuma atsakās, — atsakās no tiesībām kļūt mūsu atjaunotās valsts pilntiesīgs pilsonis."

„Tad daudzi neatgriezīsies," iebilst Krišs.

„Ja viņiem Latvija nav gadu darba vērts, tad viņi vairs nav cienīgi savām kājām mīt mūsu zemi. Gan būs daudz tādu, kuŗi strādās divus gadus, lai tikai drīkstētu šeit nomirt."

Juris ar saviem vīriem iet mazgāties. Krišs pa to laiku apskata māju. Kad viņi noškīstījušies, Juris atstāj Krišam drošībai ieroci un atvadās. Krišs izkaulējis šonakt palikt Rudzainēs viens. Viņš paņem savus nesamos, un cauri dārzam iziet Vecupes malā. Ceriņu krūmos ieaugusi, stāv vecā pirtiņa. Gandrīz kā agrāk, tikai apmetums nodrupis, un krūmāji aizauguši visus logus. Pāri lielajam slieksņa baļķim Krišs ieiet priekšnamiņā. Tas tīkamas sautētu bērzu lapu smaržas un siltuma pilns. Kambarī noģērbies, Krišs ieiet pirtī. Viss kā agrāk: platā, no bieziem dēļiem darinātā peŗamā lāva, šaurais viduskāpiens un ērtais sols apakšā. Jauni tikai ūdens toveŗi un smeļamais trauks. Dubultrūšu lodziņš spožs un tīrs. Krišs redz, ka Juris un viņa vīri rūpējušies par tīrību un kārtību.

Krišs pasmeļ kausiņu un uzlej karstajiem akmeņiem. Garaiņu mākonis izšaujas pret griestiem un izplūst telpā. Patīkams karstums apņem miesu un kairina to. Krišs uzlej vēl vienu kausiņu un tad uzkāpj lāvā. Karstums te tikko ciešams. Krišam liekas, ka tas lien cauri ādai un mēģina to nolobīt.

Vai tiešām pasaules putekļi ir tik dziļi ieēdušies, ka pat ādu nost rauj?" Krišs sevī domā.

Viņš paņem kuplo bērzu slotu, un sit pa krūtīm, muguru un lieliem. Atpūšas, atvēsina galvu ar auksta ūdens šalti, uzmet jaunu garu, un kāpj atkal lāvā.

„Dievs, palīdzi man nomazgāt pasaules netīros putekļus, lai kļūstu atkal tīrs un balts," viņš klusi lūdzas.

Telpa ir garaiņu pilna līdz pašai zemei, bet Krišs nevar un nevar beigt pērties. Beidzot viņš tomēr nogurst. Viņš atrauj durvis un noskrien Vecupē atvēsināties. Garaiņu vāls izgāžas viņam līdzi un saplūst ar vakara miglu, kas lēnām kāpj no upes.

Kad Krišs atgriežas pirtiņā, ir jau bieza krēsla. Viņš uzģērbj vieglu apakšveļu un uzklāj pāri lāvai segu. Aizbultējis durvis, viņš attaisa pirts lodziņu, un atlaižas lāvā. Miesa karstumā un ūdenī iztvīkusi, smaržo pēc bērzu lapām.

Krišam šķiet, ka viņš no sevis būtu kalniem nomazgājis netīrumus. Tik labi un atviegloti viņš jūtas. Arī krūtīs lielais smagums izzudis. Tās ir brīvas un atvieglotas. Krišam ir tik labi kā kādreiz bērnībā, kad māte viņu sestdienas vakarā noguldīja baltā, mīkstā gultā. Viņš aizveŗ acis un ļaujas bērnu dienu atmiņām. Tās nāk caur mazo lodziņu un ietin viņu kā vieglā segā. Tad Krišs redz pār viņu pārliecamies mātes seju, smaidošu un mīlestības pilnu.

„Paldies, Kriš, tu esi atgriezies Rudzainēs, kāds aizgāji. Nu esi atkal balts un tīrs. Arī es varēšu mierīgi gulēt," tā saka, un pārvelk viņa pierei krusta zīmi. Krišs grib satvert viņas roku, bet tā izslīd un izgaist.

Krišs atveŗ acis.

Aiz loga ir silta vasaras nakts. Kaut kur upes līcī priecīgi savu dziesmu velk griežu pāris.

BEIGAS

JAUNĀKĀS GRĀMATAS
piedāvā DV Grāmatnīca

A. Voitkus — BET ES JUMS SAKU — romāns	$4.00
A. Niedra — SIEVIETE AR SARKANIEM ĒRKŠĶIEM — romāns	$3.60
J. Plaudis — ĢIMNAZISTI — romāns	$3.60
A. P. Mierkalns — MĪLAS UNIVERSS ...dzejoļi	$3.50
A. Dziļuma — NOKALTIS ZARS — romāns	$3.20
J. Ziemeļnieka — KOPOTI STĀSTI	$4.50
T. Zeltiņa — DRUPU REPUBLIKA — romāns	$5.20
KALEVALA — Somu tautas eps	$8.40
V. Toma — MŪZIĢĀ SPĒLE — dzejas	$2.95
Māc. A. Ozols STĀSTI PAR JĒZU	0.90
Māc. A. Ozols TICĪBAS MĀCĪBA, 3.—4. kl.	1.50
MAZAIS KATECHISMS	$0.50
J. Ezergailis — ANDRIEVS NIEDRA	$4.80
L. Pērļupe — ZAĻOJOŠAIS ZARS — romāns	$3.60
T. Vesoss MELNIE ZIRGI — romāns	$3.60
K. Zariņš — KAUGURIEŠI — romāns	$4.00
Anšl. Eglīts — MALACHITA DIEVS, romāns	$4.50
A. Simsone — ATMIŅAS, atmiņas	$4.00
Klāra Zāle — MĒNESS KOKLE — dzejoļi	$2.80
Velta Sniķere — NEMITAS MINAMAIS — dzejoļi	$2.80
TEODORS REITERS UN VIŅA KORI — J. Rudzīša redakcijā	$6.00
Prof. P. Jurēvičs — KULTŪRAS SEJAS — esejas	$5.75
S. Lazdiņš — SADEGUŠIE SPĀRNI — romāns	$3.90
H. Kreicers — CEĻI UN GĀJĒJI — atmiņas	$5.50
M. Zeberiņš — ZELTA LIELCEĻI — romāns	$5.50
T. Zeltiņš — SKUMJĀ PASE — dzejoļi	$3.00
Z. Mauriņa — DZELZS AIZBĪDŅI LŪST	$5.00
Z. Mauriņa — DIVAS KULTŪRAS SAKNES	$2.40
Dr. T. Dūlija — DEGOŠAIS KALNS — romāns	$4.50
Kristīne Arnoti — DIEVS IR AIZKAVĒJIES — romāns	$2.95
Aleksandrs — ZILĀ APLOKSNE — spiegu gaitas	$3.75
Ed. Freimanis — DAIGĀS ROTAĻAS, stāsti un noveles	$3.20
A. Brigadere — KVĒLOŠĀ LOKĀ — romāns I-II	$6.00
Ž. Žono — PASAULES DZIESMA — romāns	$3.80
F. E. Sillanpē — VĪRA CEĻŠ — romāns	$3.20
K. Hamsuns — SIEVAS PIE AKAS — romāns	$3.80
J. Cīrulis — MŪZIKANTA PIEZĪMES — atmiņas	$3.60

123 Huron Street, Toronto 2-B, Ontario.

JAUNUMS!
45 RPM MŪZIKA
★ Dažādas vācu melodijas.
★ Skaisti vēsturisku v
★ Ļoti labā apd
★ Dāvan
Cena:
DV GRĀMATNĪCA, 123 HUR

ŠODIEN, 22. NOVEMBRĪ, PLKS
SV. BARNABAS BAZNĪCAS
361 Danforth Ave., Toro
DZIESMU UN
VAKARS
MARTHA MACVICAR
KĀRLIS ŠŪNS (tenors)
JURIS CĪRULIS (barit
Programmā:
T. ĶENIŅA, J. P
operu ārijas, du

AMERIKAS LAT
TEĀTRA
VAŠINGTONAS ANS
VIESIZRĀDE TOR
sestdien, 25. novembrī, plks
Komercskolas auditorijā, 57
ANŠLAVA EGLĪŠA komēdi
OMARTIJA K
Tēlotāji: MILDA ZĪLAVA,
MARGARITA FRE
URŠTEINS, OĻG
KĀRLIS ĢERMA
NEIMANIS.
Režisors: OSVALDS
Skatuves gleznotājs: HAR
BIĻETES IZPĀRD
Papildvietas iespēju robežās pi

SAVIEN
Karl Ehm
63 35 Fresh Pond Road, Ridgew
62 02 Myrtle Ave. Glendale 27
136 35 Roosevelt Ave. Flushing
415 86-th Street, Brooklyn N. Y
68 38 Forest Ave. Ridgewood 2
69 39 Myrtle Ave. Glendale 27
185 24 Horace Harding Blvd. Fr

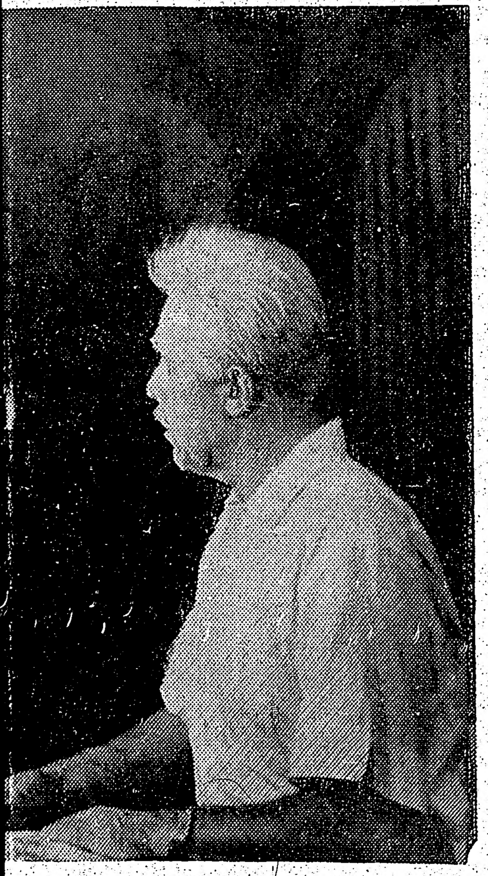

...s iepriecinās ar „Omartija kundzi".

...IZSTĀVĒŠANĀS

...PĒTĪJUMI LATVIETĪBAS VĒSTURĒ

Bet, tā kā aizstāvēšanās ir tieši mūsu stiprākā īpašība — viss joprojām ir kārtībā. Latvieši aizstāvējās aizvēsturiskos laikos. Un latvieši aizstāvējās vēstures grāmatu apzinātos laikos — kaut vai toreiz, kad kurši, latgaļi un citu senlatviešu cilšu vīri devās savos sirojumos. Vienalga, kādā zemē viņi parādījās, neviens negribēja ar labu atdot ne govi, ne sviesta cibu, bet gan ķērās pie sitamiem un duramiem verķiem... Un mūsējiem atkal bija jāaizstāvās.

Aizstāvēdamies latvieši ir pārdzīvojuši dažādu eiropiešu un aziātu impēriju rašanās, ziedu un sabrukuma laikus. Un aizstāvēdamies mūsu pēcteči pārdzīvos arī tādas impērijas, kas radīsies nākotnē.

Joriks

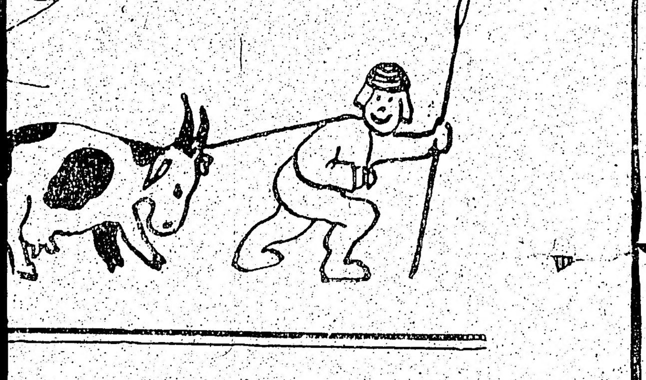

tiem un izplūst telpā. Patīkams karstums apņem miesu un kairina to. Krišs uzlej vēl vienu kausiņu un tad uzkāpj lāvā. Karstums te tikko ciešams. Krišam liekas, ka tas lien cauri ādai un mēģina to nolobīt.

Vai tiešām pasaules putekļi ir tik dziļi iēēdušies, ka pat ādu nost rauj?" Krišs sevi domā.

Viņš paņem kuplo bērzu slotu, un sit pa krūtīm, muguru un liepiem. Atpūšas, atvēsina galvu ar auksta ūdens šalti, uzmet jaunu garu, un kāpj atkal lāvā.

„Dievs, palīdzi man nomazgāt pasaules netīros putekļus, lai kļūstu atkal tīrs un balts," viņš klusi lūdzas.

Telpa ir garaiņu pilna līdz pašai zemei, bet Krišs nevar un nevar beigt pērties. Beidzot viņš tomēr nogurst. Viņš atrauj durvis un noskrien Vecupē atvēsināties. Garaiņu vāls izgāžas viņam līdzi un saplūst ar vakara miglu, kas lēnām kāpj no upes.

Kad Krišs atgriežas pirtiņā, ir jau bieza krēsla. Viņš uzģērbj vieglu apakšveļu un uzklāj pāri lāvai segu. Aizbultējis durvis, viņš attaisa pirts lodziņu, un atlaižas lāvā. Miesa karstumā un ūdenī iztvikusi, smaržo pēc bērzu lapām.

Krišam šķiet, ka viņš no sevis būtu kalniem nomazgājis netīrumus. Tik labi un atviegloti viņš jūtas. Arī krūtis lielais smagums izzudis. Tās ir brīvas un atvieglotas. Krišam ir tik labi kā kādreiz bērnībā, kad māte viņu sestdienas vakarā noguldīja baltā, mīkstā gultā. Viņš aizver acis un jaujas bērnu dienu atmiņām. Tās nāk caur mazo lodziņu un ietin viņu kā vieglā segā. Tad Krišs redz pār viņu pārliecamies mātes seju, smaidošu un mīlestības pilnu.

„Paldies, Kriš, tu esi atgriezies Rudzainēs, kāds aizgāji. Nu esi atkal balts un tīrs. Arī es varēšu mierīgi gulēt," tā saka, un pārvelk viņa pierei krusta zīmi. Krišs grib satvert viņas roku, bet tā izslīd un izgaist.

Krišs atver acis.

Aiz loga ir silta vasaras nakts. Kaut kur upes līcī priecīgi savu dziesmu velk griežu pāris.

BEIGAS

JAUNUMS! NEDZIRDĒTS!

45 RPM MŪZIKAS SKATU KARTES

★ Dažādas vācu melodijas.
★ Skaisti vēsturisku vietu un citi skati.
★ Ļoti labā apdarē.
★ Dāvanām un pašu priekam.

Cena: 3 kartes $ 1.00.

DV GRĀMATNĪCA, 123 HURON STREET, TORONTO 2-B, ONT.

Drumstalas smaidam

Rēķināšanas stundā klasē.

„Pauli, ja tev kabatā ir pieci dolaru gabali un tu divus pazaudē, kas tad tev kabatā ir?"

„Liels caurums, skolotāja kungs," skan droša atbilde.

☆

Mazā Anniņa pirmo reizi laukos. Dārzā tā ierauga pāvu.

„Mammiņ, mammiņ," tā uztraukta sauc, „nāc skaties, kā vista zied!"

☆

Jānītis atgriežas no latviešu skolas ar liecību.

„Tēti, paliec vien mierīgi sēžam," viņš jau pa gabalu sauc tēvam, kas ziņkārībā lūkojas pēc sava mīļumiņa atzīmēm, „mani jau arī skolotāja atsēdināja!"

☆

Tiesnesis: „Tātad jūs metāt sūdzētājam ar alus glāzi?"

Apsūdzētais: „Tā ir, tiesneša kungs, bet glāzei jau bija plīsums pirms tam."

☆

Mājasmāte firmas aģentam: „Paldies par piedāvājumu, bet mums putekļsūcis jau ir. Varbūt pienāciet pēc kādiem pāris gadiem."

Aģents: „Kad jums būtu ērtāk: priekšpusdienā vai pēcpusdienā?"

☆

Viņš: „Vai tu mani mīli, kaut arī esmu tikai vienkāršs, trūcīgs strādnieks?"

Viņa: „Jā, es tevi mīlu, mīlu, mīlu un vēlreiz mīlu!"

Viņš: „Vai tu mani mīlētu, ja es būtu ļoti, ļoti bagāts?"

Viņa. „To es nezinu, bet katrā ziņā es tevi precētu."

☆

Viņš: „Ja tu mani neprecēsi, es vairs neskatīšos ne uz vienu sievieti."

Viņa: „Un ja es tevi precētu?"

Viņš: „Nu, tad tā lieta ir mazliet savādāka."

☆

„Mammiņ, vai tiesa, ka visā pasaulē vēl ir daudz tautu, kas nenēsā drēbes?"

„Tā ir, meitiņ."

„Bet saki, par ko tad tur sievieši runā?"

☆

Pekstiņš grib pārdot savu suni.

Pircējs: „Sakiet, vai jūsu sunim ir arī savs ciltskoks?"

„Ak, kur nu," tā Pekstiņš, „viņš savas vajadzības nokārto pie ikkatra koka."

MIROŅU DEJA MASKAVĀ

Nav zināms, kam radās ideja par Ļeņina līķa mumificēšanu pēc tā nāves, bet šī ideja pati par sevi nebija ne „progresīva", nedz „zinātniska", un to nekādā gadījumā nevar attaisnot ar citādi visai lokano dialektiskā materiālisma mācību. Tā nebija „progresīva", jo to nebija izdomājuši nekādi profesionālie revolūcionāri vai proletāriāta avangarda domātāji, bet jau pirms tūkstošiem gadu Ēģiptes faraoni, to bija lietojuši arī daži Krievijas cari un visai dīvainā kārtā kādam bija radusies vēlēšanās šo reakcionāro tradiciju iedzīvināt arī tikko Krieviju uzvarējušā komūnisma valstībā. Jādomā, ka komūnistu valstī, kur propagandai ir ierādīta tik izcila vieta, tieši propagandas apsvērumi ir bijuši tie, kas bija pamudinājuši jaunos varas vīrus tā rīkoties, lai parādītu tautai, ka arī komūnistu lielais vadonis nesatrūd kā parastie mirstīgie, bet līdzinās Krievijas cariem un pareizticīgo baznīcas svētajiem, kuŗu mirstīgās atliekas kā netrūdošas mēdza pielūgt krievu tauta. Liekas, ka nebūtu, varbūt, atiets par tālu no īstenības, ja šo ideju pierakstītu pašam Staļinam, jo tas, kā izbijis garīgā semināra audzēknis, bija labi pazīstams ar netrūdošo pareizticīgo svēto atlieku kultu.

Tomēr jau drīz vien pēc Ļeņina līķa mumificēšanas un noguldīšanas Sarkanā laukuma mauzolejā, Mskavā sāka cirkulēt ironiski komentāri, kas lielā mērā mumificēšanas propagandas vērtību mazināja. Kāds nezināms autors pat bija sacerējis visai asprātīgu dzeju: „Na meste kazni Pugača ļežit konzerv iz Iljiča" (Pugačeva soda izpildīšanas vietā tagad stāv Ļeņina konservs). Dzejolis cirkulēja tautā un kļuva ar katru dienu populārāks, graujot un graužot mumijas propagandas vērtību, bet komūnistu partijas virsotnes stūrgalvīgi turpināja turēties pie politisko mumiju glorificēšanas kulta. Staļins bija nākošais, ko svinīgi novietoja blakus Ļeņinam 1953. gadā un ko tāpat iebalzamēja. Pat pēc viņa pēcteča Chruščeva iznīcinošās runas partijas 20. kongresā Staļina mūmija palika kur bijusi.

Tikai pēc 22. partijas kongresa, kad Chruščevs bija paspējis izveidot savu partijas birokrātu atbalsta aparātu visā pilnībā un novācis pie malas visus pretpartijas, resp., pret Chruščeva elementus visā partijas birokratijā, tas riskēja ar Staļina mūmijas izvākšanu no Sarkanā laukuma mauzoleja. Lai to darītu, pats Ņikita slēpās aiz kādas vecas komūnistes Darijas Lazurkinas brunčiem. Lazurkiņa jau kopš 1902. gada kā jauna meitene bija pieslējusies komūnismam un palikusi tam uzticīga visu mūžu. Neraugoties uz to, tai bija nācies izciest 19½ gadus cietumos, darba nometnēs un trimdā, pateicoties Staļina režīma vajāšanām. Tagad tā varēja izpildīt paša Ņikitas uzticēto uzdevumu un 5000 delegātu priekšā prasīt Staļina mūmijas izvākšanu no Ļeņina mauzoleja, un kongress to, kā to jau iepriekš varēja paredzēt, arī atļāva izdarīt.

Šim lēmumam sekoja zibenīga izrīcība, un jau nākošā naktī, kad Maskavas iedzīvotāji gulēja, militārie automobiļi līdz ar kareivjiem ieradās pie Ļeņina mauzoleja gaiši apgaismotajā, bet publikai noslēgtajā Sarkanā laukumā, lai visā klusībā no mauzoleja izvāktu Staļina mūmiju un bez kādām ceremonijām vai, kā krievi mēdz teikt, „pochoroni no trejemu razrjadu" (trešās šķiras apbedēšana) to par jaunu apbedīja pie Kremļa mūra, uzliekot kapam vienkāršu plāksni ar Staļina vārdu un dzimšanas un nāves datiem. Nav arī zināms, vai Ņikita bija licis pēc senās un briesmīgās krievu tautas paražas sava ienaidnieka līķim izdurt cauri apses mietu, lai tas nekad vairs nevarētu celties un maisīties Ņikitam pa kājām, bet tas arī nav svarīgi, jo tikai nākotnes vēsture rādīs vai Staļina mūmijas dancināšana un par jaunu apbedīšana būs palīdzējusi sagraut arī Staļina garu.

Svarīgi tomēr atzīmēt, ka pati komūnistu partijas augstākā iestāde — visas partijas kongress ir atzinis Staļinu par briesmoni, kas nonāvējis nevainīgus cilvēkus, un ka šis pats briesmonis 30 gadus ir bijis neaprobežots nelaimīgās krievu un tiem pakļauto tautu neierobežots valdnieks, ko varēja tikai apskaust pasaules vēstures visasiņainākie varmākas. Protams, nav ne mazāko šaubu, ka Ņikita tagad raudzīs izveidot pats savu personības kultu un nodrošināt sev pēc nāves tagad tukšo vietu Ļeņina mauzolejā.

A. Kalns

DEMONSTRĒ PRET KOMŪNISMU

Viena no lielākām kaŗa veterānu parādēm, ko 11. novembrī rīkoja Bostonā, varēja līdzināties 1945. gada parādei. Ap 5 stundas ilga parādes gājiens, piedaloties daudzām kaŗaspēka vienībām, skolu un baznīcu organizācijām. Armijas daļās soļoja arī latviešu zēni, kas stacionēti Bostonā. Parādē vislielāko pārsteigumu ienesa māc. O. Blūmīša noorganizētā 12 auto korso vienība ar labi izmeklētiem kardināla Kušinga, J. Huvera domu graudiem, kā arī aicinājumu nākošā dienā noklausīties populāro amerikāņu radio un preses komentātoru Fultonu Luiju. Kamēr citas vienības parādē pauda seno Amerikas varenību un krāšņumu, Amerikāņu institūta auto mašīnas ienesa dienas aktuālitāti — briesmu signālus. Mašīnām parādoties ļaužu pārpildītās ielās, atskanēja vairākkārtēji aplausi. Tā kā sākumā nevarēja indentificēt braucējus, vairāki ielas malās izteicās, ka braucienu laikam vadot t. s. Džona Berča biedrība...

Pret Amerikas institūta korso braucienu vērtējumos atturīga bija, kā parasti ,vietējā prese, kas braucējus nemaz nebija pamanījusi... Parādes laikā Amerikāņu institūta darbinieki izplatīja īpašu izdevumu „When freedom wept". Šādā veidā veterāņu dienas parāde ievadīja nākošās dienas notikumus Džona Henkoka namā, kur notika Amerikas institūta noorganizētā Brīvības sanāksme. Pie ieejas notika komūnistiski noskaņotas grupas demonstrācija, kas aicināja boikotēt sanāksmi. Daži plakāti ar uzrakstiem bija visai divdomīgi, kas aicināja izprast komūnismu u.t.t. Brīvības sanāksmē kā galvenais runātājs bija preses un radio komentātors Fultons Luis (Fulton Lewis, Jr.), kuŗa komentārus pārraida 450 radio stacijas un publicē 100 laikraksti. Šis bezbailīgais avīžnieks bieži atrodas pirmās cīņas līnijās, atklājot valsts aparātā korupcijas un nodevības. Pie kam šis nodevības ir tādas, kas kalpo komūnismam, ne amerikāņiem. F. Luis neskopojās ar komentāriem un epitetiem, raksturojot prezidenta Kenedija, Eleonoras Rūzveltes u. c. politisko rīcību. Pēc viņa runas sekoja vairāk desmit jautājumu, bet zīmīgi, ka neviens no jautātājiem nepieskārās Eiropas apspiesto nāciju problēmai. Zālē bija ap 800 klausītāju, kas bieži aplaudēja amerikāņu preses cīnītājam. Viņa runu pieminēja arī vietējie radio raidītāji.

Mācītājs O. Blūmītis, kas vadīja šo sanāksmi, nodeva AI goda biedra diplomu F. Luijam, ģen. Binghama atraitnei un Džemam Mekelkitam.

Sanāksmē bija arī daudz Džona Berča piekritēju, un Luis klausītājiem paskaidroja, ka šī organizācija ir cīnītāja pret komūnismu. Arī ģenerāļa Vokera politiskās cīņas uzsākšanu lielā auditorija uzņēma ar skaļiem aplausiem.

-iņš.

ŠODIEN, 22. NOVEMBRĪ, PLKST. 8.15 VAKARĀ,
SV. BARNABAS BAZNĪCAS ZĀLĒ —
361 Danforth Ave., Toronto.

DZIESMU UN ĀRIJU VAKARS

MARTHA MACVICAR (soprāns)
KĀRLIS ŠŪNS (tenors)
JURIS CĪRULIS (baritons)

Programmā:
T. ĶENIŅA, J. PORUKA dziesmas, operu ārijas, dueti, trio.

Ieeja — $ 1.00.

VAI JŪS PLĀNOJAT braukt uz Eiropu vai vēlaties kādu izsaukt?

Tuvākai informācijai kontaktējiet „HENRY MOOS — NOTARY PUBLIC"

KENNEDY TRAVEL BUREAU, LTD.
296 Queen St., W., TORONTO.
TEL. EM 2-3226.
Dibināta 1926. gadā.

AMERIKAS LATVIEŠU TEĀTŖA

VAŠINGTONAS ANSAMBĻA VIESIZRĀDE TORONTO

sestdien, 25. novembrī, plkst. 8.00 vakarā,
Komercskolas auditorijā, 570 Shaw Street,

ANŠLAVA EGLĪŠA komēdija astoņās ainās

OMARTIJA KUNDZE

Tēlotāji: *MILDA ZĪLAVA, HILDA PRINCE, MARGARITA FREIVALDE, OSVALDS URŠTEINS, OĻĢERTS PARŅICKIS, KĀRLIS ĢERMANIS un JĀNIS NEIMANIS.*

Režisors: OSVALDS URŠTEINS.

Skatuves gleznotājs: HARIJS GRICĒVIČS.

BIĻETES IZPĀRDOTAS.

Papildvietas iespēju robežās pie ieejas no pl. 7 vak.

Meklē vecāku sievieti pie 1½ g. v. meitenes
Zvanīt CL 5-6879, Toronto.

HAMILTONĀ
O. ANDERSONA pārtikas preču veikalā, 26 MARKET St., dabūjami atsevišķi LATVIJAS AMERIKĀ numuri.

TRANSPORTA FIRMA

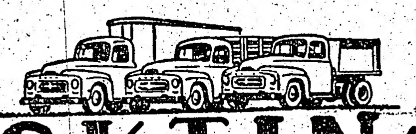

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.). Lūdzam zvanīt katrā laikā:
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Dr. ROMAN PNEWSKY
Ilggadīga prakse slimnīcās Vācijā, Polijā un Šveicē.
Speciālists iekšķīgās, sieviešu un veneriskās slimībās.
3537 PARK AVE., MONTREAL, P.Q., tel. VI 5-7623, Montreal.
Runā vāciski un krieviski. Pieņem no pl. 8—9 vakarā.

SAVIENOTĀS VALSTIS

Karl Ehmer PORK STORES

63 35 Fresh Pond Road, Ridgewood 27 N. Y.
62 02 Myrtle Ave. Glendale 27 N. Y.
136 35 Roosevelt Ave. Flushing N. Y.
415 86-th Street, Brooklyn N. Y.
68 38 Forest Ave Ridgewood 27 N. Y.
69 39 Myrtle Ave. Glendale 27 N. Y.
185 24 Horace Harding Blvd. Fresh Meadows
84 Main Street, Hempstead, N. Y.
4380 White Plains Road, Bronx, N. Y.
30 New Street, Huntington N. Y.
230 East 86-th Street, New York
370 Main Street, Poughkeepsie N. Y.
9 Bank Street, Peekskill, N. Y.

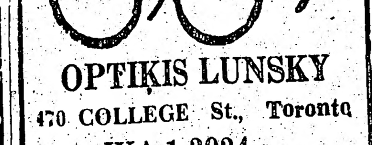

OPTIĶIS LUNSKY
470 COLLEGE St., Toronto
WA 1-3924.

Vass & Rendek
ADVOKĀTS — NOTĀRS
455 Spadina Ave., Apt. 403,
(College un Spadina ielas stūrī).
Tel. birojā — WA 2-6111,
WA 2-6112, TORONTO.

Vieniniece MEKLĒ nemēbelētu istabu ar virtuvi pilsētas ziemeļos.
Rakstīt šim laikrakstam Off. Nr. 1391.

Bloor - Bathurst rajonā IZĪRĒJAMA nemēbelēta istaba ar virtuvi.
Zvanīt LE 3-3884, Toronto.

TRANSPORTA UZŅĒMUMS
BALTIC MOVERS

VIETĒJIEM un TĀLBRAUCIENIEM.
Tel. LE 4-1403.

HON. John Yaremko, Q.C.

ONTARIO

ONTARIO PROVINCES SEKRETĀRA un PAVALSTNIECĪBAS MINISTRA

John Yaremko, Q.C.,

paziņojums par TV programmu.

„MĀCĪSIMIES ANGLISKI"

Vai esat izmantojuši angļu valodas mācīšanās iespējas, sekojot televīzijā CBLT 6. raidceļa programmai „LET's SPEAK ENGLISH"? Šis raidījums, kas sākās 7. oktobrī, ir redzams katru sestdienu un svētdienu, plkst. 12-os dienā un trešdienās — 11.30 pr.p. Raidījumi turpināsies 26 nedēļas.

Vēl nav par vēlu sākt.

Vēl nav par vēlu sākt, JA TO DARĀT TŪDAĻ! Programma ir tikko kā sākusies, un to daļu, ko esat nokavējuši, varēsiet viegli piemācīties klāt no grāmatām.

Ja jau sekojat programmai, nebaidāties par to, ka, varbūt, ir lēns progress. Katrs sākums ir grūts. Ar laiku iemanīsities, un jūs varēsiet saprast angļu valodu.

Es gribētu jums visiem likt pie sirds to, ka angļu valodas prašana ir vairāk kā nepieciešama.

Ja jūs pratīsat angliski

— jums radīsies labākas darba iespējas; bez angļu valodas jūs vienmēr būsiet vairāk ierobežoti kā dzīvē, tā darbā;

— jūs arī variet papildināt savu izglītību, mācoties citus priekšmetus, prasdami angļu valodu;

— tāpat jums būs lielākas iespējas piedalīties sabiedriskās dzīves veidošanā;

— jums būs daudz vieglāk sekot citiem TV raidījumiem, klausīties radio, apmeklēt teātru un kino izrādes, lasīt grāmatas, laikrakstus un žurnālus;

— varēsiet labāk iejusties jūsu bērnu un mazbērnu dzīvē;

— zināsiet, kas notiek visā plašajā pasaulē;

— būsiet spējīgi veidot pilnvērtīgāku un patīkamāku dzīvi.

Izmantojiet šo izdevību.

„MĀCĪSIMIES ANGLISKI" ir īpaši sagatavota programma angļu valodas mācīšanai, pašiem atrodoties mājās. Ja ir iespējams, variet arī apmeklēt angļu valodas kursus kādā no jūsu apkārtnē esošajām skolām. Tuvākus paskaidrojumus par šiem kursiem variet dabūt, piezvanot EM 3-1211, Local 2-2285.

No Toronto Universitates Press Book Department (WA 3-6611, Local 404) variet saņemt attiecīgus aprakstus un arī grāmatas. Grāmatas var dabūt arī vietējās bibliotēkās.

ĀDENAUERS VAŠINGTONĀ

RIETUMVĀCIJA PRASA BERLĪNES ROBEŽAS NOJAUKŠANU. KOMŪNISTI PASTIPRINA BARIKĀDES, SADALOT AUSTRUMBERLĪNI NO RIETUMBERLĪNES.

Šā gada 20. novembrī Vašingtonā uz sarunām ar Sav. Valstu prezidentu Kenediju ieradās Rietumvācijas kanclers Ādenauers. Pēdējo pavadīja jaunais ārlietu ministrs Šrēders un aizsardzības ministrs Štrauss.

Pirms izbraukšanas uz Sav. Valstīm Rietumvācijas kanclers pieprasīja Berlīnes robežžoga nojaukšanu, liekot saprast, ka viņš mēģinās pārliecināt prezidentu Kenediju, ka ar Padomju Savienību par Berlīnes likteni drīkstētu sākt runāt tikai pēc tam, kad nojaukti komūnistu uzceltie robežaizsprosti, atdalot Austrumberlīni no pilsētas Rietumu joslām.

Dienā, kad Ādenauers uzsāka savu ceļu uz Sav. Valstīm, komūnisti atbildēja viņa robežas nojaukšanas prasībai — bet gan ne tīri tā, kā to būtu gribējis Ādenauers un arī ne tā, kas liecinātu, ka komūnisti būtu ieinteresēti uzsākt Berlīnes sarunas uz Rietumvācijas noteikumiem. Un proti, Austrumvācijas policijas uzraudzībā vācu strādnieki Austrumu joslā uzsāka robežu stiprināšanu, ceļot jaunus dzelzsbetona aizsprostus, dzeloņstiepļu žogus un tanku slazdus, izsaucot momentālu reakciju Rietumberlīnes iedzīvotājos. Pēc masveidīga lāpu gājiena tūkstošiem Berlīnes studentu mēģināja uzbrukt komūnistu barikādēm, bet demonstrācijās iejaucās Rietumu joslu policija un demonstrantu uzbrukumu atvairīja, līdz ar to izvairoties no tiešas sadursmes ar Austrumvācijas policiju un padomju spēkiem robežas otrā pusē.

No pirmās sarunu dienas Vašingtonā tomēr neliekas, ka komūnistiem ar savu rīcību būtu izdevies iespaidot Ādenauera un Kenedija konferences gaitu. Turpat divu stundu ilgās sarunās abi valstsvīri, kā jau tas bija iepriekš paredzēts, pārsprieda problēmas, kas skar Ziemeļatlantijas organizāciju, Vācijas apvienošanu un, protams, Berlīni. Par Vašingtonas lēmumiem pagaidām vēl nekas nav zināms, bet līdzšinējā informācija liek domāt, ka konferences noslēgumā Ādenaueram izdosies panākt savu, — ka Sav. Valstis līdzšinējo nostāju nemainīs un Padomju Savienības priekšā neliekses.

Prezidenta Kenedija un kanclera Ādenauera debašu noslēgumā paredzēts kopīgs abu valstsvīru kommunikē, kam būs tālejošs iespaids visas Rietumu pasaules turpmākā nostājā pret Padomju Savienību kā Vācijā, tā Berlīnē.

TREJDEVIŅĀS ZEMĒS

◐ Pēc vairāk kā trīsdesmit gadiem zem Truhillo ģimenes diktātūras Dominikāņu republikā atgriezusies demokratiska iekārta. Visa vara no Truhillo piederīgiem tagad pārgājusi prezidenta Belagera rokās, un, domājams, ka tur arī paliks — prezidentu kā militāri, tā politiski atbalsta republikas varenākais kaimiņš — Sav. Valstis. Turpat trīsdesmit Truhillo ģimenes piederīgo jau atstājuši Dominikāņu republiku. Lai tas tā notiktu, par to gādāja amerikāņu kaŗa flotes vienības, kas kreisēja Dominikāņu republikas piekrastes tuvumā.

◐ Par svarīgu konferenci ziņo no Eiropas ziemeļaustrumiem. Padomju Savienības Chruščevs vienojies sastapties ar Somijas prezidentu Kekkonenu, lai debatētu par Maskavas mēģinājumu piespiest Somiju militāras aizsardzības sarunām. Padomju Savienība šādas sarunas pieprasa sakarā ar it kā pieaugošām agresijas briesmām no Rietumvācijas un tās sabiedrotiem. atsākto žīdu vajāšaana. Par to

◐ Padomju Savienībā pamazām atsākta žīdu vajāšana. Par to jau nesen pēc vizītes Maskavā ziņoja Toronto rabīns Feinbergs. Tagad par to jau plašāk izrakstās Rietumu prese, un pat padomju ziņu aģentūra Tass atļaujas pavēstīt par vairākiem gadījumiem, kur Padomju Savienībā dzīvojošiem žīdiem bijuši nelegāli sakari ar kādu ārvalstu sūtniecību.

◐ Pēc vizītes Sav. Valstīs — pēc Belgrades konferences viņš apmeklēja arī Maskavu — Jaundeli atgriezies Indijas ministru prezidents Nēru. Īsā preses intervijā Nēru dažos vārdos pieskārās atomieroču mēģinājumiem. Neitrālais Indijas ministru prezidents uzsvēra, ka atomjautājumā vienīgais atrisinājums saredzams Sav. Valstīm un Padomju Savienībai vienojoties par mēģinājumu pārtraukšanu. „Pretējā gadījumā viņi sevi pašus uzspers gaisā."

◐ Par jauniem robežpārkāpumiem komūnistu Ķīnai asus protestus iesniegusi Indijas valdība, deklarējot, ka kopš 1960. gada aprīļa ķīniešu spēki Indijas robežu pārgājuši vienpadsmit gadījumos, kamēr trīs gadījumos dziļi Indijas territorijā izveidotas ķīniešu tiltu gala pozicijas. 1959. gadā Indija apvainoja komūnistu Ķīnu nelegālā 12.000 kvadrātjūdžu lielas territorijas okupēšanā.

ZILĀ APLOKSNE

Stāstījums par Latvijas pretizlūkošanas aģentu bīstamajām gaitām.

300 lapas puses, glīti iesieta, cena $ 2.75.

Pieprasiet savā grāmatnīcā vai pasūtiniet apgādā

TĒVIJAS SARGS,
10 Widmer St., Toronto 2-B, Ont. Canada.

SIMTS MEGATONU ATOMRAĶETES

PADOMJU SAVIENĪBAS ARTILERIJAS DIENĀ JAUNS BRĪDINĀJUMS SAV. VALSTĪM.

Atzīmējot Padomju Savienības artilerijas dienu, aizsardzības ministrs maršals Maļinovskis brīdināja Rietumus ar jauniem padomju ieročiem — simts megatonu atomraķetēm, pretraķešu raķetēm un atomzemūdenēm. Kā aizsardzības ministrs, tā vairāki raksti armijas laikrakstā „Sarkanā Zvaigzne" apgalvo, ka Padomju Savienības rīcībā ir pietiekami spēcīgas raķetes, lai nogādātu simts megatonu atomgranātas uz jebkuŗu vietu pasaulē. Ar savu vairāk kā 50 megatonu lielās atombumbas mēģinājumu Padomju Savienība pierādījusi pasaulei, ka tās rīcībā patiesi ir superbumbas, kādu nevienam citam nav. Maršals Maļinovskis aizrādīja Rietumiem nepārsteigties ar domāšanu, ka krieviem ir tikai šādas bumbas, bet nav iespēju šīs bumbas nogādāt virs ienaidnieka galvām. Ar savām gigantiskām raķetēm, kas orbītā ap zemes lodi iešāva kosmonautus Gagarinu un Titovu, Padomju Savienība var nogādāt savas superbumbas, kur vien tas izrādītos nepieciešams.

Runājot par padomju pretgaisa aizsardzību, „Sarkanā Zvaigzne" atzīst, ka tā savā laikā bijusi ļoti vāja, un vairākus gadus no vietas Sav. Valstu spiegu lidmašīnas varējušas netraucēti lidot virs padomju zemes. Bet ar Pauera U-2 notriekšanu viss mainījies. Tagad Padomju Savienībai esot ne tikai kā raķetes ienaidnieka lidmašīnu iznīcināšanai — neatkarībā no augstuma un ātruma, ar kādu šie lidaparāti lido, bet krievu zinātnieki jau sekmīgi izmēģinājuši pretraķešu raķetes, kas Padomju Savienību pasargās no pārsteiguma uzbrukuma ar ienaidnieka starpkontinentālām raķetēm.

Rietumu militārās aprindas visnopietnāk tomēr klausās krievu lielībā par atomzemūdenēm. Lai gan neviens rietumnieks nevienu līdz šim vēl nav redzējis, Padomju Savienība par to esamību runā jau ilgāku laiku, apgalvojot, ka tās spēj manevrēt gluži tāpat kā izdaudzinātās amerikāņu atomzemūdenes un, ka arī viņu ražojumi apgādāti atomraķetēm. Vienīgais, ko krievi nepiemin, ir apstāklis, vai viņu zemūdenes spēj izšaut savas atomraķetes, neiznirstot, jeb vai tām nepieciešams parādīties ūdens virspusē.

Anglijas latvieši aktīvi bez modinātājiem

Ik pēc trīs gadiem Anglijas latvieši dodas pie urnām, lai tiešās un aizklātās vēlēšanās izraudzītu savas centrālās pārstāvniecības — Latviešu Nacionālās padomes Lielbritānijā 25 locekļus. Šogad tās sākās 14. oktobrī un beidzās 31. oktobrī un bija pēc skaita jau piektās. Vēlēšanas organizēja un vadīja šīgada LNPL februāŗa sesijā ievēlētā centrālā vēlēšanu komisija, kuŗas ierosmē lielākos centros Anglijā, arī bija konstituējušās ap 30 vēlēšanu apakškomisijas.

Vēlēšanas noritēja gludi un bez jekādiem pārpratumiem.

Salīdzinot notikušās šā gada vēlēšanas ar iepriekšējām divām vēlēšanām, kas notika 1955. gadā un 1958. gadā, jākonstatē, ka šā gada vēlēšanu rezultāti ir iepriecinošāki nekā divu pieminēto iepriekšējo vēlēšanu rezultāti. Tā šā gada vēlēšanās ir piedalījušās pavisam 2.094 personas (1.467 balsojušas personīgi un 627 pa pastu), kurpretim 1955. gadā to bija 1.779 un 1958. gadā — 1.394. Tas pats sakāms par uzstādīto kandidātu skaitu: 1955. gadā 34, 1958. g. — 31 un šogad — 43. No šiem datiem varam secināt, ka Anglijas latviešu interese par sabiedriskiem un mūsu nacionālpolitiskiem jautājumiem pēdējos 3 gados nebūt nav mazinājusies. Ar citiem vārdiem, nav tā, kā pirms gada ņēmās apgalvot kāds pazīstams latviešu politiķis trimdā, ka Londonā valdot „vienprātīga pasivitāte, ar ko Anglijas tautieši pazīstami citiem".

Š. g. LNPL vēlēšanas tomēr pierāda, ka Anglijas latviešiem nemaz nav bijuši vajadzīgi kādi citās zemēs dzīvojoši „modinātāji", jo arī bez viņiem tautieši Anglijā jo kuplā skaitā notikušajās vēlēšanās ir izteikuši uzticību savai centrālai organizācijai, un arī to morāliski atbalstījuši. Un mēs taču zinām, ka LNPL pirmā un galvenā devīze ir: cīnīties par Latvijas brīvību un neatkarību.

Notikušās LNPL vēlēšanas ir nozīmīgas arī tajā ziņā, ka to norisē atkal izpaudās Anglijas latviešu vienprātība un pie tam ne pasīvā atturībā, bet gan aktīvā sadarbībā.

Atskatoties uz notikušām LNPL vēlēšanām, varam atzīmēt arī kādu citu iepriecinošu faktu, un proti, to, ka ievēlēto padomes 25 locekļu vidū atrodas vairāki mūsu jaunās paaudzes pārstāvji, kas iesaistījušies padomes darbā pirmo reizi. Šo faktu varam arī uzskatīt kā pierādījumu tam, ka cīņa par Latvijas brīvības un neatkarības atgūšanu mūsu jaunajai paaudzei nebūt nav tik vienaldzīga, kā to daži ir paraduši domāt un apgalvot. Šīs cīņas kontinuitāte nodrošināta.

Jaunievēlētās padomes pirmā darba sesija, cik paredzams, notiks nāk. gada janvāŗa beigās, kad arī notiks prezidija vēlēšanas. Līdz tam laikam LNPL kārtos tagadējais prezidijs.

A. Rozentāls

Anglijā, 1961. g. novembrī

Mūsu meitas jaunatnes organizācijās mācās cienīt vecos tautas tikumus un izdarības. Uzņēmumā Toronto gaidas Mārtiņu sarīkojumā.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX 9-3331. Toronto Sv. Andreja baznīcā, Carlton un Jarvis ielu stūrī. Tel. WA 4-1563.

26. novembrī, plkst. 11.00 dienā Mirušo piemiņas svētku dievkalpojums ar dievgaldu. Dziedās draudzes koris.

Māc. A. Lūsis, 50 Dewson St., Toronto, Ont., tel. LE 6-2510.

Sv. Jāņa draudze Toronto.

26. novembrī, plkst. 2 p.p. Jāņa baznīcā Dieva mierā aizgājušo piemiņas dievkalpojums ar dievgaldu. Svētdienas skola.

Dievkalpojumā dziedās draudzes koris, dir. J. Baruša vadībā. Iesvētes mācība.

3. decembrī, plkst. 2.00 p. p. Adventes laika dievkalpojums. Svētdienas skola. Iesvētes mācība.

10. decembrī, plkst. 2 p.p. dievkalpojums. Svētdienas skola. Iesvētes mācība.

17. decembrī, plkst. 2.00 p. p. bērnu eglīte Centrālās YMCA's telpās.

24. decembrī ,plkst. 3 p. p. Ziemsvētku dievkalpojums Deer Park baznīcā (St. Clair - Avenue Road). Dievkalpojumā dziedās draudzes koris dir. J. Baruša vadībā.

Māc. A. Briedis, 191 Ferris Rd., Toronto, tel. PL 7-2739.

Toronto Austrumu ev. - lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

26. novembrī, plkst. 2,30 p. p. Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu un svētdienas skola.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās pl. 3 p.p. un trešdienās pl. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

HAMILTONAS LATVIEŠU BAPTISTU MISIONĀRU

dievkalpojumi notiek Stanley Ave. baptistu baznīcā. Sniedz visus garīgos paskaidrojumus.

Bībeles studēšana un lūgšanas stundas katru nedēļu. JA9-1097.

Māc. J. Prauliņš, 22 Academy St., Apt. 3, St. Catharines, Ont. Tel. MU 5-5098.

Sv. Katarīnes latv. ev. - lut. draudzē, Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

KIČENERA

10. decembrī, plkst. 4.00 p. p. Sv. Mateja baznīcā dievkalpojums. Mācītājs K. Kampe. Pēc dievkalpojuma draudzes gada sapulce.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltonā, Latviešu ev. - lut. Kristus draudzē — 18 Victoria Ave, South.

26. novembrī, plkst. 5.00 p. p. Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu.

Piektdien, š. g. 1. decembrī, plkst. 7.00 vakarā, jaunatnes vecākās grupas stunda.

LONDONA, ONT.

26. novembrī Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu. Dziesmu lapiņas.

MONTREĀLA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P.Q. Tel HU 9-3224.

Trešdien, 22. novembrī, plkst. 8.00 vakarā Bībeles stunda.

Svētdien, 26. novembrī, plkst. 1.30 p. p. Mirušo piemiņas dienas dievkalpojum ar dievgaldu. Dziedās N. Valdovska. Svētdienas skola.

3. decembrī, plkst. 1.30 p. p. I Adventes svētdienas dievkalpojums.

Māc Viesturs Šēfers, 4571 Coolbrook Ave., Montreal 29, P. Q. Telef. 484-8394.

Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudzes Montreālā dievkalpojumi notiek Presbiteriāņu baznīcā, Hutchison un Viateur ielu stūrī.

26. novembrī, plkst. 2.00 p. p., Mirušo piemiņas dienas dievkalpojums ar dievgaldu.

Iesvētes mācība š. g. 26. novembrī, plkst. 10.00 no rīta pie draudzes mācītāja.

Niagara Falls (Ont.,) latviešu ev. - lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā, 580 Portage Rd.

3. decembrī, plkst. 3.00 p. p. draudzes 10 gadu pastāvēšanas dievkalpojums. Dievkalpojumā piedalās prāv. A. Skrodelis no Hamiltonas, māc. V. Šefers no Montreālas un māc. J. Prauliņš. Soliste Maija Zemīte, pie ērģelēm brīvmākslinieks I. Sakss. Dziesmu lapiņas. Pēc dievkalpojuma svētku sarīkojums Stamford Centra ugunsdzēsēju zālē, 37 Longhurst St.

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā — 14 Park Rd., Bloor pazemes pieturas tuvumā. Svētdienu rītos plkst. 10.45 —11.00 garīgs radio raidījums — Brīdis ar Dievu. Viļņu gaŗums 1350 — Ošavas raidītājs. Tel.

„LATVIJA AMERIKĀ"

PĀRSTĀVIS MONTREĀLĀ

O S K A R S   T R E N Č E.

Montreal 9, Que.
1934 St. Germain Blvd.
Tel. RI 7-2268.

SPORTS

25 GADI SPORTĀ

R. Kadiķis savas sporta gaitas iesācis Liepājā kā basketbolists un futbolists, turpinājis Vācijā, un pārceļoties uz dzīvi Anglijā, nodibina Londonas Latviešu Sporta klubu un ir tā priekšsēdis, līdztekus darbodamies arī kā basketbola komandas kapteinis līdz izbraukšanai uz Kanadu. Jubilārs ir arī viens no Latviešu Sporta sekretāriāta trimdā dibinātājiem un tā darbiniekiem. Vēlāk, kad LSST sēdeklis tika pārcelts no Anglijas uz Kanadu, tad R. K. bija arī tā vadītājs.

Iebraucot Kanadā, R. K. turpina savas sporta darbinieka un aktīvā sportista gaitas, un ir DV Sporta kluba Toronto dibinātājs, kā arī basketbola vienības vadītājs. DV basketbola vienība Kadiķa vadībā ir izveidojusies par vienu no spēcīgākām, par ko liecina septiņus gadus izcīnītais Kanadas latviešu meistartituls basketbolā. Līdztekus R. K. ir arī Kanadas latviešu izlases basketbola vienības vadītājs jau vairākus gadus.

☆

A. Kudrašovu futbola draugi atcerēsies kā talantīgu Rīgas Vilku jaunās paaudzes spēlētāju. Viņš jau bija sasniedzis gatavību, lai nestu krāsas pilsētu sacīkstes pret Karaļaučiem. Taču tālākās gaitas pārtrauca kaŗš. Pēc kaŗa A. K. spēlēja Vācijā, tad izceļoja uz Zviedriju, kur sekmīgi startēja arī latviešu vieglatlētikas sacīkstēs sprintā.

Ieceļojis Kanadā, viņš savas gaitas futbola laukumā sekmīgi turpina vēl tagad DV vienībā. Apveltīts ar neizsīkstošu enerģiju un ātrumu, viņš ir īsts Rīgas Vilku cīņas spara paraugs.

Labas sekmes turpmākās sporta gaitās abiem jubilāriem!

N. Bojārs, Ph. D

VAI AMERIKĀŅI PANĀKS KRIEVUS RAĶEŠU ZINĀTNĒ?

VI
KAS GAIDA TELPAS CEĻINIEKUS UZ PLANĒTĀM?

Mūsu gadsimtā technika gandrīz vienmēr attīstās straujāk nekā to iepriekš paredz. Tāpēc jāuzskata par diezgan mērenu vērtējums, ka cilvēks sasniegs Mēness virsu nākošo desmit gadu laikā, bet Venēru un Marsu — pēc divdesmit gadiem. Lai gan Mēness ceļiniekus gaida daudzi pārsteidzoši zinātniski atklājumi, tomēr, droši vien, tur nav ne dzīvības, ne atmosfairas. Uz Mēness trūkst ūdens un nav gada laiku maiņu.

Daudz noslēpumaināka ir Venēra, kas, ne par velti nesot mīlas dievietes vārdu, tinas baltu necaurspīdīgu garaiņu mākoņos. mākoņi nekad neizklīst, un tās virskārtu neviens astronoms nav redzējis, lai gan tā ir mums tuvākā planēta, — ja neskaita Zemes satelitu, Mēnesi. Venēras lielums, masa, atmosfairas biezums un pievilkšanas spēks vai priekšmetu smagums virs šīs planētas — tas viss tik ļoti līdzinās mūsu Zemei, ka Venēru var uzskatīt par Zemes dvīņu māsu. Tomēr arī dvīņiem ir dažādības; Venēra ir tuvāk Saulei, un tāpēc tās atmosfairā ir vairāk garaiņu. Pēc visjaunākiem pētījumiem šie garaiņi satur ūdeni, un tāpēc atkal atdzimst teorija, ka Venēras virsu klāj milzīgs okeans. Arī ogļskābās gāzes Venēras atmosfairā ir samērā daudz, un siltuma pietiek. Tāpēc, ja ne dzīvniekiem, tad vismaz dažādām Zemes augu sugām būtu iespēja augt un vairoties brīvā dabā uz šīs kaimiņu planētas. Nevajag aizmirst, ka virs Zemes daži augi vairojas karstos avotos, sēravotos ar lielu skābju saturu, uz akmeņiem, ledainās salās pie Antarktīdas, karstos un sausos tuksnešos, un citās neviesmīlīgās vietās, kur cilvēks — bez modernās technikas — nespētu uzturēt dzīvību. Tāpēc, ja uz Venēras pašreiz augu nav, varbūt būtu iespējams „izsēt" no raķetēm Zemes augus, kas ir sevišķi izturīgi pret karstumu — un dažu gadu desmitu laikā šie augi spētu varbūt savairoties un atbrīvot no ogļskābās gāzes skābekli dzīvnieku elpošanai. Zemes augi nespētu tur vairoties, jo uz Venēras valda ūdens vārīšanās temperātūra; bet jaunākie dati ap šauba tik lielu karstumu, jo saule, lai gan tuvāka, nespēj izspīdēt cauri milzīgai Venēras mākoņu kārtai. un tāpēc cietzeme vai okeans, laikam, ir tikai mēreni silti.

Jaunākos radiometriskos Marsa un Venēras temperātūras novērojumus apraksta W. M. Sintons un J. Strongs „Astrophysics Journal" pag. g. 459. lpp. Marsa centrālās daļas temperātūra ir +15° C vai +59° F. Šī siltā Marsa atmosfaira — kā patīkama agra rudens diena — ir telpas ceļiniekiem jauks pārsteigums, jo agrāk domāja, ka uz Marsa valda tāds aukstums kā Sibirijas ziemā. Visaukstākie dzeltenie mākoņi uz Marsa uzrāda —25° C temperātūru.

Venēras virskārtas temperātūra varētu būt augstāka nekā virs Zemes. Precīzu datu par virskārtu trūkst mākoņu segas dēļ, bet gaiss mākoņu ārējos slāņos ir gluži vēss: pēc Mt. Wilsona observatorijas mērījumiem 1952. g. —48° C; pēc Pettita un Nicholsona novērojumiem 1955. g., —36° C; un saskaņā ar Sintona un Stronga radiometriskiem pētījumiem no —47° līdz —38° C. Ogļskābās gāzes spektroskopiskā līnija ar 10,4 mikronu viļņu gaŗumu ir samērā vāja, bet 11,2 mikronu absorbcijas līnija norāda, ka Venēras baltos mākoņus sastāda cits oglekļa savienojums ar skābekli. Šī viela, oglekļa suboksīds, ir šķidrums, kas vārās jau pie 7° C, un, izgarojot un atkal kondensējoties mākoņos, uztur Venēras gaisa zemo temperātūru. Venēras nakts puse ir tikai 2 līdz 3° vēsāka nekā Saules apgaismotā puse. Tas norāda, ka Venēra samērā ātri griežas ap savu asi, un diena un nakts tur nav trīs nedēļas gaŗas, kā to domāja līdz šim.

Tā kā Marsa virskārtu var skaidri novērot, jo to reti aizsedz dzeltenī vai brūnsarkani un balti mākoņi, astronomi labi pazīst tā baltos, ar sniegu klātos polus, dzeltensarkanos tuksnešus un pelēkzaļās ielejas, kas rudenī ?lūst dzelteni brūnas. Zviedru ķīmiķis Arrhenius domāja, ka šīs krāsu maiņas, saskaņā ar gada laiku maiņām, varētu izskaidrot ar higroskopiskiem minerāliem, kuŗi mainītu krāsu atkarībā no mitruma daudzuma gaisā. Šo teoriju atmeta pirms vairākiem gadiem, kopš igauņu astronoms E. J. Öpiks paskaidroja, ka putekļu mākoņi no tuksnešiem sen jau būtu apklājuši šos minerālus, un tos vairs nevarētu redzēt. Cauri putekļiem katru pavasari spēj izlauzties vienīgi augi. Zaļās ielejas nevis samazinās, bet gan pieaug! Piem., tagad Marsa pavasaŗos vislielākā auglīgā ieleja, Syrtis Major, saaug kopā ar Lacus Moeris; šo parādību nevarēja novērot pirms gadusimta. Dr. E. C. Sliphers no Bloemfonteinas observatorijas novēroja 1954. g. jaunu, tumši zili zaļu laukmu, tik lielu kā Teksasa, ziemeļu puslodē, kur agrāk bija redzēti tikai kanāļi; Dr. Sliphers ir pārliecināts, ka tikai augu izplatīšanās spēj izskaidrot šo krāsu maiņu.

Ir izteikti daudzi un dažādi uzskati par to, vai Marsa kanāļi ir „reāli", un vai tie varētu būt inteliģentu radījumu roku darbs. Tās ir tumšas, apbrīnojami taisnas līnijas, dažreiz parallēlas; zaļo ieleju vidū bieži vairāki kanāļi krustojas, kā četru vai sešu virzienu ielu stūŗi. Katrā ziņā kanāļi nav plaši ūdens ceļi, — jo Marsa atmosfairā ir maz ūdens tvaiku, un nekad neredz saules spožumu atspoguļojoties Marsa „ezeros" un „kanāļos". Tās var būt ielejas — plīsumi vai aizas — Marsa virskārtā, pa kuŗām migla veļas uz ekvātora pusi, kad pavasaŗos ap poliem kūst sniegs. Tāpēc kanāļu redzamība strauji mainās līdz ar gada laiku maiņām.

(Nobeigums sekos).

J. SOIKĀNA GLEZNAS

(Pārnesums no 5. lpp.)

baltiem kontrastiem. „Trīs Koki", „Zvejnieku Ciems", „Baloži" stāv tuvāk agrāk redzētiem Soikāna darbiem un nepārprotami rāda spēcīgu grafikas izpausmi. Melni sabiezinātie laukumi ir vienkārši, bet tik iedarbīgi, ka sīkākas līnijas pilnīgi pazustu. Šie darbi savā tematikā ir introspektīvi romantiski, tie varētu būt atmiņas no Latvijas.

Četri darbi attēlo cilvēkus, it kā sastingušus kādā procesijā, jeb arī vienkārši staigājot pa ielu (29—32), un no šiem oriģinālākais liekas „Cilvēki zem lietussargiem". Cilvēku stilizētie silueti veido interesantu divplākšņainu kompozīciju. Tas nav žanra, impresionistisks veidojums, bet jau diezgan abstrakts balti melns laukumu sadalījums.

Kopiespaidā, varētu teikt, ka **Juris Soikāns ar šo izstādi vairāk tuvojas tīrai glezniecībai, neapellējot pie skatītāja emocijām, bet gan pie tīras aistētikas.** No šāda viedokļa spriežot, šīs gleznas būtu labāk saprotamas plašākai audiencei visā pasaulē.

Techniski, ja pavirši uzskatot darbus, tie atgādina nospiedumus, vajaga tikai tuvāk palūkoties, lai redzētu paletes naža spiedienus, vilcienus un līnijas. Mākslinieka pašrocīgais raksts šajā izstādē ir personisks, stingrs un veikls.

Izstāde, kuŗu atklāja 17. novembrī, būs atvērta līdz 25. decembrim katru dienu, no plkst. 10.00 rītā līdz 9.00 vakarā.

T. Ķiķauka.